

Załącznik nr 1
do Uchwały nr ....../.../16
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia 27 czerwca 2016

PODKARPACKI PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ 2016-2020

Spis treści

Wykaz skrótów użytych w dokumencie	4
1. Wprowadzenie	5
1.1.Przestanki opracowania Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.	5
1.2.Ekonomia społeczna w programach operacyjnych Unii Europejskiej	6
1.2.1. Perspektywa finansowa UE na lata 2007-2013.	6
1.2.2. Perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020	8
1.3.Ekonomia społeczna w dokumentach strategicznych województwa podkarpackiego.	10
1.4. Definicja ekonomii społecznej.....	11
1.5. Opis procesu opracowania dokumentu	13
2. Diagnoza sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.	14
2.1. Województwo podkarpackie – charakterystyka, miejsce województwa podkarpackiego na tle kraju.....	14
2.2.Diagnoza społeczno – gospodarcza województwa podkarpackiego.	16
2.3.Charakterystyka sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.	22
2.3.1. Sektor obywatelski	22
2.3.2 . Sektor spółdzielczy.	26
2.3.2. Podmioty reintegracyjne	28
2.3.3 Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z jednostkami samorządu terytorialnego..	35
2.2.4. System wsparcia ekonomii społecznej w województwie podkarpackim	36
2.3.Wnioski z diagnozy	40
3. Analiza SWOT podkarpackiej ekonomii społecznej	42
4. Wizja i cel główny Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.....	44
Wizja	44
Cel główny	44
5. Cele szczegółowe i działania Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej	45
Cel szczegółowy I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej.....	45
Cel szczegółowy II. Wspieranie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.....	46
Cel szczegółowy III. Promocja i upowszechnienie ekonomii społecznej w regionie	47
Cel szczegółowy IV. Samorząd lokalny wspierający ekonomię społeczną.	47
Plan finansowy	48
6. System zarządzania realizacją Programu.	50
Załączniki	53

Spis map	94
Spis wykresów	94
Spis tabel	94
Bibliografia.....	95

Wykaz skrótów użytych w dokumencie

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BJS – Baza Jednostek Statystycznych
CIS - Centrum Integracji Społecznej
CRZL – Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
EFS - Europejski Fundusz Społeczny
ES – ekonomia społeczna
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – jednostki samorządu terytorialnego
KIS – Klub Integracji Społecznej
KPRES – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
LGD – lokalne grupy działania
LHDI – local human development index
MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MRPiPS - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO – organizacje pozarządowe
OPP – Organizacje Pożytku Publicznego
OWES – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
PES – podmioty ekonomii społecznej
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PKES – Podkarpacki Klaster Ekonomii Społecznej „Lokomotywa”
PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
PO WER - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
PS – przedsiębiorstwo społeczne
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PZOAZ – Podkarpacki Związek Organizatorów Zakładów Aktywności Zawodowej
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPDRES – Regionalny Plan Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020
RPO WP 2014-2020 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP – Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

1. Wprowadzenie

Ekonomia społeczna to idea, która zmienia klimat rozważań o gospodarce, dostrzegając w perspektywie oprócz produktu, rynku, pieniądza i zysku – także czynnik ludzki lub człowieka, któremu zarówno produkt, jak i pieniądz, może i powinien służyć. Ekonomia społeczna to krótkie ujęcie wielu sfer życia gospodarczego, w których podmioty w działalności gospodarczej, oprócz celów ekonomicznych stawiają sobie także za cel realizowanie określonej misji społecznej. Przemiany jakie dokonują się w sposobie patrzenia na politykę społeczną państwa wskazują na jej niewydolność w tych krajach, w których była oparta tylko na sile sektora publicznego. Obecnie następuje odejście od państwa opiekuńczego w stronę aktywnej polityki społecznej, w której zachodzi wprowadzanie nowych rozwiązań mających na celu zarówno poszerzanie instytucji dostarczających usługi społeczne, jak również włączanie i angażowanie obywateli w różnego rodzaju działania i przedsięwzięcia z zakresu integracji społeczno-zawodowej. W kontekście polityki społecznej z każdym rokiem rośnie rola ekonomii społecznej. Wiąże się to z ideą nie tyle przenoszenia szeregu problemów społecznych, co ich rozwiązywania w sferze gospodarczej. Tam gdzie firmy nastawione są na zysk niechętnie podejmują działalność społeczną, wykonanie zadań służących lokalnej społeczności można powierzyć takim organizacjom gospodarczym, które w swoich działaniach kierują się dobrem społecznym – nawet wtedy, gdy nie przynoszą one wymiernych korzyści materialnych. Doświadczenia wielu krajów Unii Europejskiej pokazują wysoką efektywność usług realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej (PES), także w obszarach usług społecznych i publicznych realizowanych przez gminy. Należy przy tym podkreślić, że działalność PES w gminie może stanowić jednocześnie instrument przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz ograniczania lokalnego bezrobocia.

1.1. Przesłanki opracowania Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

W województwie podkarpackim Uchwałą Nr XX/336/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 marca 2012 r. został przyjęty Regionalny Plan Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020 (RPDRES), będący pierwszym tego typu dokumentem funkcjonującym na Podkarpaciu. Dokument ten ujmuje problematykę sektora ekonomii społecznej jako istotny element rozwoju województwa, wyznacza kierunki działań oraz ma na celu skoordynowanie regionalnej polityki wobec ekonomii społecznej finansowanej z funduszy strukturalnych, środków budżetu państwa, jednostek samorządów terytorialnych i innych jednostek działających w obszarze ekonomii społecznej. Należy zwrócić uwagę, że regionalne plany opracowane w większości województw zostały utworzone i przyjęte przez władze województw wcześniej niż został uchwalony Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. KPRES został przyjęty Uchwałą Nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 roku, wprowadzając rozwiązania dotyczące sektora zarówno na poziomie krajowym, jak również regionalnym.

Ważną zmianą która systematyzuje system wsparcia sektora jest wprowadzenie zapisu, na mocy którego funkcję koordynatora działań związanych z obszarem ekonomii społecznej w województwach ma pełnić Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Jednostka ta będzie koordynować działania władzy publicznej w zakresie realizacji regionalnego programu oraz

merytorycznie określać kierunki, preferencje i procedury wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych¹.

Ponadto, KPRES wprowadza inne działania mające na celu usystematyzowanie systemu wsparcia na poziomie regionu poprzez powołanie Regionalnych Komitetów Rozwoju Ekonomii Społecznej, mających na celu koordynację działania województw w zakresie ekonomii społecznej, złożonych z przedstawicieli samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także przedstawicieli sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu².

W zakresie opracowanych regionalnych planów działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznych KPRES wprowadza obowiązek ich przekształcenia w regionalne (wojewódzkie) programy rozwoju ekonomii społecznej (mające status programu wojewódzkiego) i uzupełniane w oparciu o przedstawione w KPRES elementy, w szczególności plan finansowy. Programy powinny zawierać spójną i logiczną strukturę celów i oczekiwanych efektów, jak również odpowiadające im wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu. Określą one również zasoby finansowe niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów i rezultatów, obejmujące zarówno środki krajowe (samorządu terytorialnego, funduszy celowych i budżetu państwa), jak i europejskie. Programy muszą również opisywać systemy zarządzania i corocznego monitorowania efektów, w tym w formie corocznego raportu o stanie ekonomii społecznej w regionach. Odpowiedzialne za przygotowanie i wdrażanie programów, w imieniu samorządów województw, będą Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej³.

Aktualizacją i zmianą kwalifikacji RPDRES na regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim zajmie się powołany w lutym 2016 roku uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Podkarpacki Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej. Zadania Komitetu zostały określone w Uchwale Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 149/3122/16 z dnia 23 lutego 2016 roku w sprawie powołania Podkarpackiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Rola ROPS w kształtowaniu i koordynowaniu ekonomii społecznej została też dostrzeżona przez władze ustawodawcze, wprowadzając do ustawy o pomocy społecznej art. 21 a, który określa dodatkowe zadania samorządu województwa w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji, integracji oraz reintegracji społecznej i zawodowej, czy lokalnej przedsiębiorczości społecznej⁴.

1.2. Ekonomia społeczna w programach operacyjnych Unii Europejskiej

1.2.1. Perspektywa finansowa UE na lata 2007-2013.

Perspektywa finansowa UE na lata 2007-2013 przyniosła pierwsze duże środki na rozwój sektora ekonomii społecznej w Polsce. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego wsparcie było realizowane z dwóch poziomów- na poziomie centralnym i regionalnym. Z poziomu centralnego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (CRZL), jednostkę budżetową podlegającą Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej realizującą zadania polityki rozwoju na poziomie centralnym, wdrażany był projekt systemowy pt. „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej” (w ramach Działania 1.19 PO KL, projekt realizowany był w partnerstwie z siedmioma podmiotami); na poziomie centralnym również uruchomiony został pilotażowy program pożyczkowy dla przedsiębiorstw społecznych realizowany

---

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa 2014, s. 63,

² Ibidem, s.63,

³ Ibidem, ss. 62-63,

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163 z dnia 2015.01.30), stan na dzień 22.03.2016 r.

przez ówczesne Ministerstwo Rozwoju Regionalnego⁵ razem z Bankiem Gospodarstwa Krajowego pt. „Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz ekonomii społecznej” (Działanie 1.4 PO KL).

Na poziomie regionalnym natomiast w ramach środków PO KL 2007-2013 działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej zostały wpisane w Priorytet VII *Promocja integracji społecznej*, Poddziałanie 7.2.2, w ramach którego realizowane było wsparcie w zakresie:

- a) Wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania (w tym wzmocnienia potencjału) instytucji wspierających ekonomię społeczną, zapewniających w ramach projektu w sposób komplementarny i łączny m.in. dostęp do usług prawnych, księgowych i marketingowych, doradztwo (w tym doradztwo dla podmiotów ekonomii społecznej w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, np. w postaci pożyczek), szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w ramach sektora ES,
- b) Wsparcie na założenie spółdzielni socjalnej, przystąpienie do lub zatrudnienie w spółdzielni socjalnej z zastosowaniem takich instrumentów jak: wsparcie szkoleniowe i doradztwo dla osób chcących założyć spółdzielnię socjalną (w tym szkolenia zawodowe potrzebne do pracy w spółdzielni), wsparcie finansowe na założenie, przystąpienie lub zatrudnienie w spółdzielni, oraz wsparcie pomostowe (finansowe i doradcze) dla powstałych podmiotów,
- c) Działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania instytucji wspierania ekonomii społeczną oraz spółdzielni socjalnych.

Działania z zakresu ekonomii społecznej uwzględniono również w projektach systemowych regionalnych ośrodków polityki społecznej (Poddziałanie 7.1.3 PO KL), gdzie dostrzeżono potrzebę koordynacji regionalnych działań, czego owocem było opracowanie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2012-2020. Na podstawie działań określonych w tym dokumencie Regionalny Ośrodek Polityki w Rzeszowie prowadził różnego rodzaju przedsięwzięcia na rzecz promocji ekonomii społecznej w województwie, m.in. cykl spotkań w terenie z upowszechniania idei ekonomii społecznej oraz budowania partnerstw na rzecz tej idei, kampanię promującą ES wśród ogółu mieszkańców Podkarpacia, konferencje i spotkania z dobrymi praktykami ES.

W ramach Priorytetu VII PO KL, do końca 2014 r. na terenie województwa podkarpackiego:

- prawie 700 podmiotów ekonomii społecznej uzyskało wsparcie za pośrednictwem instytucji wspierających ekonomię społeczną (prawie 8,5 tysiąca osób otrzymało wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej),
- realizowano 70 projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych,
- utworzono 77 spółdzielni socjalnych, 4 zakłady aktywności zawodowej, 8 klubów integracji społecznej, 2 centa integracji społecznej.

Ogółem utworzonych w tym Priorytecie zostało 473 miejsca pracy.

Dodatkowo wpierano podmioty już istniejące tj. 4 Centra Integracji Społecznej i 3 Zakłady Aktywności Zawodowej.

---

⁵ obecnie Ministerstwo Rozwoju

W Zakładach Aktywności Zawodowej wpierano 200 osób niepełnosprawnych, w Centrach Aktywności Społecznej 140 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w Klubach Integracji Społecznych – 285 osób.

Na utworzenie spółdzielni socjalnych wydatkowano ze środków POKL ponad 20 mln zł. Ponad 12 mln przeznaczono na utworzenie i wsparcie Centrów Integracji społecznej, Klubów Integracji Społecznej i Zakładów Aktywności Zawodowej⁶.

1.2.2. Perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020

Z rokiem 2014 rozpoczyna się nowa perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020, zmienia się podejście do dysponowania środkami UE z centralnego na regionalny, gdzie będzie dysponowana zdecydowana większość przypadających Polsce pieniędzy. Każde województwo wdrażać będzie regionalne programy operacyjne, nie oznacza to jednak, że całkowicie znikną programy centralne. Jednym z takich programów jest Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, który uznaje ekonomię społeczną, za ważny obszar interwencji ze względu na jej znaczenie dla zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

W ramach PO WER 2014-2020 wsparcie ekonomii społecznej odbywać się będzie w ramach Priorytetu inwestycyjnego 9v *Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia*.

W tym Priorytecie inwestycyjnym wprowadzono następujące cele:

Cel 1. Wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej korzystających ze zwrotnych instrumentów finansowych,

Cel 2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej.

W ramach tych celów możliwy do sfinansowania jest szereg działań, które szczegółowo zostały opisane w samym Programie, oraz Szczegółowym Opisie Osie Priorytetowych PO WER 2014-2020⁷.

Poza PO WER realizowanym z poziomu centralnego wdrażanych będzie 16 regionalnych programów operacyjnych dla każdego województwa. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (RPO WP 2014-2020) został przyjęty przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C (2015) 910 z dnia 12 lutego 2015 roku. RPO WP 2014-2020 finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a pula środków do wykorzystania na cały Program wynosi 2 114 243 760 EUR, jednak należy zwrócić uwagę, że dofinansowaniu ze środków unijnych towarzyszyć może dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa. W trakcie realizacji Programu zaangażowane zostaną dodatkowo środki wnoszone przez podmioty realizujące projekty⁸.

---

⁶ Dane ze sprawozdań z realizowanych projektów współfinansowanych ze środków EFS w ramach PO KI, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie,

⁷ Regionalny Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 zatwierdzony przez Komisję Europejską 17.12.2014 r., Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014, ss.104-108,

⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 33/629/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2015 r., s. 285,

Problematyka ekonomii społecznej w ramach RPO WP 2014-2020 została ujęta w Osi Priorytetowej VIII – Integracja Społeczna. W Priorytecie Inwestycyjnym 9v *Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia*⁹. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WP 2014-2020 wprowadza w ramach dwóch działań następujące typy projektów do sfinansowania:

1. w ramach Działania 8.5. *Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie* - świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych dla wsparcia rozwoju ekonomii społecznej zgodnie z podziałem przyjętym w ramach Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, takich jak, między innymi: usługi umożliwiające uzyskanie/podniesienie wiedzy i rozwijanie umiejętności potrzebnych do założenia i/lub pracy w przedsiębiorstwach społecznych i jego rozwijania, usługi polegające na dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, wsparcie finansowe (dotacje) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, czy udzielanie wsparcia pomostowego w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług, o których mowa w lit. a i b.,
2. w ramach Działania 8.6 *Koordinacja sektora ekonomii społecznej w regionie* (projekt pozakonkursowy ROPS) - Koordinacja sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym poprzez m.in. tworzenie regionalnych sieci współpracy i kooperacji podmiotów ekonomii społecznej, inicjowanie współpracy międzysektorowej w zakresie ekonomii społecznej, czy wprowadzaniu rozwiązań mających na celu zwiększenie widoczności podmiotów ekonomii społecznej, jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym¹⁰.

W ramach RPO WP 2014-2020 zaplanowane jest wsparcie na zwiększenie szans na zatrudnienie, poprzez korygowanie deficytów wynikających z szeregu barier ograniczających aktywność społeczną i zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Eliminacja ww. ograniczeń umożliwi zmniejszenie zależności mieszkańców od instytucji pomocowych w regionie, a tym samym pozwoli na ich samodzielne funkcjonowanie.

Działania na rzecz mieszkańców regionu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którzy napotykają trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie i na rynku pracy, doprowadzą do podejmowania przez nich aktywności społecznej oraz aktywności na rynku pracy. W konsekwencji doprowadzi to do obniżenia poziomu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie. Z kolei redukcja ubóstwa pozwoli na poprawę wewnętrznej spójności społecznej i terytorialnej województwa. W ramach Działania 8.1 *Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę ich zdolności do zatrudnienia*, możliwe do realizacji są projekty, które zakładają np: włączanie osób z niepełnosprawnościami w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej poprzez finansowanie zajęć związanych z uczestnictwem w WTZ (w zakresie nie finansowanym przez PFRON) oraz działań na rzecz aktywnej integracji dotychczas nie oferowanych przez WTZ (np. zajęcia aktywizacyjne), stanowiących poszerzenie oferty WTZ, a także wsparcie działalności w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, w szczególności prowadzonej przez takie podmioty jak Zakłady

---

⁹ Ibidem, s. 247

¹⁰ Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WP 2014-2020, Załącznik do Uchwały Nr 92/2095/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 15 września 2015 r. ss. 112-121,

Aktywności Zawodowej, Kluby oraz Centra Integracji Społecznej, w tym rozwój i upowszechnianie zatrudnienia wspieranego¹¹.

SZOOP RPO WP 2014-2020 dalej uszczegóławia ww. działania wskazując, że przypadku projektów zakładających tworzenie nowych podmiotów prowadzących działalność reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności CIS, KIS, wymagane jest zachowanie trwałości podmiotów utworzonych ze środków EFS po zakończeniu realizacji projektu, co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu¹².

Łącznie w ramach Osi Priorytetowej VIII Integracja Społeczna RPO WP 2014-2020 kwota finansowania razem z wkładem krajowym) wynosi 198 927 976 EUR.

Powyższe działania w zakresie ekonomii społecznej nie wyczerpują możliwości aplikowania podkarpackich PES o środki z innych Priorytetów inwestycyjnych RPO WP 2014-2020, znajdują się one w grupach docelowych wielu projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak również projektów zakładających rezultaty miękkie. Wszystkie projekty realizowane będą w oparciu o procedury konkursowe, dlatego też będzie to wymagało od PES własnej inicjatywy w celu pozyskania dodatkowych środków na działanie, rozbudowę swojej bazy, czy zupełnie nowe inicjatywy.

1.3. Ekonomia społeczna w dokumentach strategicznych województwa podkarpackiego.

Podkarpacki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej jest spójny z dokumentami strategicznymi województwa podkarpackiego, w szczególności ze „**Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020**”. Niniejszy Program jest zgodny z celem głównym precyzującym jednocześnie ogólną wizję województwa zawartym w „Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020”, następującej treści: „efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców¹³”. W dokumencie tym wskazano dziedziny działań strategicznych jak: *Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, Kapitał ludzki i społeczny, Sieć osadnicza oraz Środowisko i energetyka*. Ponadto dla każdej z dziedzin określono cele oraz priorytety tematyczne która są zbieżne z ekonomią społeczną jako dziedziną życia społecznego. Ekonomia społeczna przenika do wszystkich ww. obszarów strategicznych oraz celów i priorytetów, a w szczególności znajduje się w celu 2: „Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców”, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetów tematycznych jak np. 2.1. Edukacja, 2.3. Społeczeństwo obywatelskie, 2.4. Włączenie społeczne, 2.5. Zdrowie publiczne¹⁴.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) to kolejny dokument strategiczny naszego województwa. Zawarta w nim wizja i misja jest spójna z dziedziną jaką jest ekonomia społeczna. Wizja Regionu została zdefiniowana następująco: *ekologicznie i społecznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – lider w kreowaniu ekoinnowacji. Region najwyższej jakości życia*¹⁵. Natomiast misją Strategii jest: *Wspieranie rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki województwa, nakierowanej na dobro społeczne i ochronę ekosystemu, jako bazy funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki. Wspieranie inteligentnych specjalizacji, inteligentnych obszarów aktywności, priorytetowych działań i technologii*¹⁶. Ekonomia społeczna wpisuje się szczególnie w Priorytet

¹¹ Regionalny Program Operacyjny... op. cit., s.234,

¹² Szczegółowy Opis..., op. cit, ss. 72-78,

¹³ *Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020*, Rzeszów 2015, s. 38.

¹⁴ Ibidem, s. 39.

¹⁵ *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*, Rzeszów 2015, s. 45.

¹⁶ Ibidem, s. 45.

„Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu” oraz II cel strategiczny inteligentnej specjalizacji *Jakość życia*: „rozwój województwa podkarpackiego jako regionu o najwyższej jakości życia. Bezpieczeństwo energetyczne. Bezpieczeństwo i suwerenność żywnościowa”. Niniejsze opracowanie jest również zgodne z celami taktycznymi obszarów działania - aktywności, wymagających inteligentnego wsparcia¹⁷. *Strategia* opiera się na promowanie i organizowanie współpracy na każdej płaszczyźnie działania istotnej również dla ekonomii społecznej.

Zagadnienia ekonomii społecznej są również zawarte w programach przyjętych do realizacji na szczeblu samorządu województwa podkarpackiego m.in. „**Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2016-2023**”. Program ten zawiera cel strategiczny, który został określony jako *zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji w województwie* oraz dodatkowe cele operacyjne: 1 – *ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego w województwie*, 2 – *wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej*; 3- *zwiększenie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów*; 4 - *promowanie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej*; 5 - *doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej i podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej*¹⁸. W ramach poszczególnych celów operacyjnych zaplanowane zostały szczegółowe działania, które mogą stanowić punkt wyjścia do pozyskiwania środków finansowych przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne z naszego województwa.

Ponadto niniejszy dokument jest spójny z celami i działaniami innych programów wojewódzkich:

- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012-2016,
- Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014–2020,
- Wojewódzkim Programem Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych na lata 2008-2020,
- Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020.
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

1.4. Definicja ekonomii społecznej

Ekonomia społeczna określana także jako gospodarka społeczna lub przedsiębiorczość społeczna, łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne w obszarze prowadzonej działalności gospodarczej. Europejska sieć badawcza EMES (The Emergence of Social Enterprise) mianem przedsiębiorstw społecznych określa firmy, które prowadzą działalność głównie o celach społecznych a nie dla maksymalizacji zysku, zaś wypracowane zyski z założenia reinwestują w te cele lub we wspólnotę i nie służą one zwiększeniu indywidualnych dochodów udziałowców czy też właścicieli. EMES określa kryteria społeczne i ekonomiczne inicjatyw wpisujących się w ekonomię społeczną następująco:

1. kryteria ekonomiczne:

- prowadzenie w sposób względnie ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne;
- niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych;
- ponoszenie ryzyka ekonomicznego;
- istnienie choćby nielicznego płatnego personelu.

---

¹⁷ Ibidem, ss.47-48

¹⁸ *Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023*, Rzeszów 2015, ss. 74-78.

2. kryteria społeczne:

- wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia;
- oddolny, obywatelski charakter inicjatywy;
- specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania;
- możliwe wspólnotowy charakter działania;
- ograniczona dystrybucja zysków¹⁹.

Uznaje się powszechnie, że kryteria powyższe stanowią łącznie definicją idealnego przedsiębiorstwa społecznego. Podmioty tego sektora z reguły nie spełniają wszystkich kryteriów, powinny jednak wg EMES spełniać większość z podanych wyżej kryteriów.

Na gruncie krajowym definicję ekonomii społecznej wprowadza przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 roku Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, ujmując ją w następujący sposób:

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu²⁰.

Dokument ten wprowadza również 4 główne grupy podmiotów ekonomii społecznej:

1. **przedsiębiorstwa społeczne**, będące fundamentem ekonomii społecznej;
2. **podmioty reintegracyjne**, służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra i Kluby Integracji Społecznej; formy te nie będą w żadnym przypadku przedsiębiorstwami społecznymi, ale mogą przygotowywać do prowadzenia lub pracy w przedsiębiorstwie społecznym lub być prowadzone jako usługa na rzecz społeczności lokalnej przez przedsiębiorstwa społeczne;
3. **podmioty działające w sferze pożytku publicznego**, które prowadzą działalność ekonomiczną i zatrudniają pracowników, choć ich aktywność nie jest oparta na ryzyku ekonomicznym. Są to organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego; podmioty te mogą stać się przedsiębiorstwami społecznymi, o ile podejmą działalność gospodarczą w pewnym zakresie, podejmując również zobowiązania statutowe odnośnie do dystrybucji zysku;
4. **podmioty sfery gospodarczej**, które tworzone były jednak w związku z realizacją celu społecznego bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Są to podmioty, które nie posiadają wszystkich cech przedsiębiorstwa społecznego. Grupę tę można podzielić na cztery podgrupy:
  - a) organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
  - b) Zakłady Aktywności Zawodowej;
  - c) spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie;
  - d) pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym²¹.

---

¹⁹ C. Davister, J. Defourny, O. Gregoire, Przedsiębiorstwa społeczne (integracji zawodowej WISE) w Unii Europejskiej: przegląd kategorii, [w:] J. Wygański(red.), Antologia tekstów kluczowych- przedsiębiorstwo społeczne, Wydawnictwo FISE, Warszawa 2008, s.253-292.

²⁰ Krajowy Program... op. cit., s. 21,

²¹ Ibidem, s. 21,

1.5. Opis procesu opracowania dokumentu

Opracowanie Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej opierało się na aktualizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020. Dokument ten został opracowany zgodnie z zapisami KPRES w zakresie elementów składowych o które powinny zostać uzupełnione regionalne plany działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, a także zgodnie z „Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej do przygotowania i realizacji wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie” z dnia 17 maja 2011 roku.

Opracowanie założeń niniejszego Dokumentu zostało zrealizowane przez Podkarpacki Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, który został powołany Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 149/3122/16 z dnia 23 lutego 2016 roku. W pracach nad opracowaniem Programu uczestniczyły inne osoby reprezentujące podmioty i jednostki funkcjonujących w sektorze ekonomii społecznej, osoby te występowały w charakterze ekspertów. Łącznie w pracach nad utworzeniem Programu wzięły udział 32 osoby, wykaz osób stanowi załącznik nr 1. do Programu.

Prace odbywały się zarówno na posiedzeniach gremialnych w formie warsztatowej, jak również w ramach pracy na odległość z wykorzystaniem poczty elektronicznej. Odbyło się 5 posiedzeń:

1. 03.03.2016 r.- I posiedzenie na którym ustalono plan prac nad opracowaniem Programu, harmonogram posiedzeń, a także w sposób całościowy została dokonana analiza RPDRES, który jest dokumentem wyjściowym, i w odniesieniu do jego zapisów tworzone są założenia nowego Dokumentu.
2. 17.03.2016 r.- dokonana została diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podkarpackiego w oparciu o opisaną w tej części metodologii, a także diagnoza sektora ekonomii społecznej w regionie; wypracowano schemat diagnozy, poszczególne elementy zostały uszeregowane w całość, została dokonana analiza wraz z opracowaniem wniosków z diagnozy.
3. 31.03.2016 r.- dokonana została analiza SWOT podkarpackiej ekonomii społecznej (mocne i słabe strony, zagrożenia i szanse sektora ES), wypracowano również wizję oraz cel główny Programu.
4. 11.04.2016 r.- na posiedzeniu opracowane zostały cele szczegółowe Programu, działania w ramach tych celów, a także definicje i wartości wskaźników, za pomocą których będą mierzone efekty opracowanych działań Programu, a także podmioty które będą odpowiedzialne za wdrażanie poszczególnych działań.
5. 20.04.2016 r.- opracowany został plan finansowy Programu w oparciu o cele szczegółowe i działania w ramach tych celów, z identyfikacją źródeł finansowania poszczególnych działań.

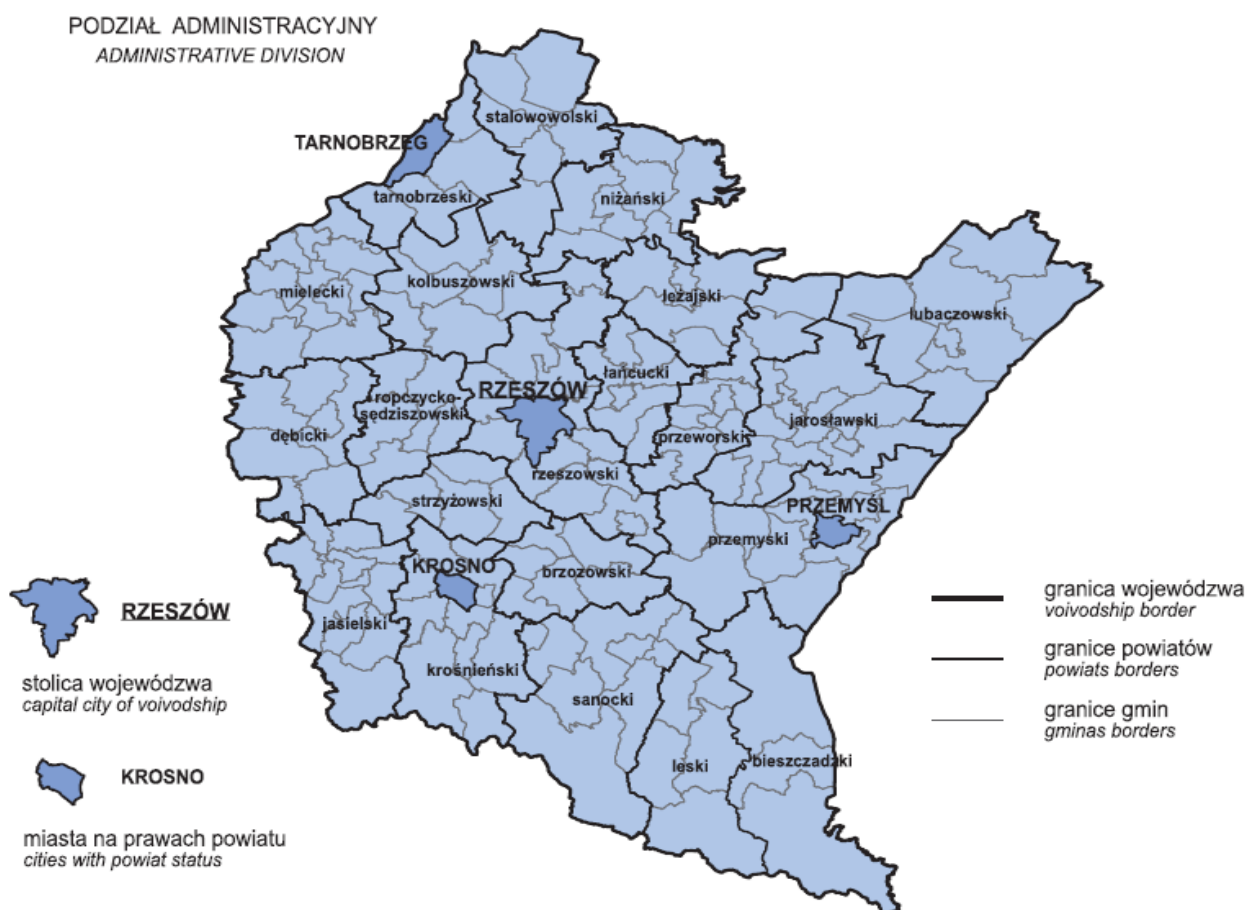
W oparciu o wypracowany na powyższych posiedzeniach (w formie warsztatów) materiał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie przygotował projekt Programu. Dodatkowo w dniach 28.04.2016 r. – 02.06.2016 r. odbyły się otwarte konsultacje społeczne projektu Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Niniejszy dokument uwzględnia opinie oraz uwagi wniesione podczas ww. konsultacji.

2. Diagnoza sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.

2.1. Województwo podkarpackie – charakterystyka, miejsce województwa podkarpackiego na tle kraju.

Województwo Podkarpackie zajmuje obszar 17 846 km², co stanowi 5,7% powierzchni Polski. Na obszar ten składa się 21 powiatów ziemskich i 4 grodzkie (Mapa nr 1). Ogółem w regionie jest 160 gmin: 16 miejskich, 35 miejsko-wiejskich i 109 wiejskich. Prawa miejskie posiada 51 miejscowości. Stolicą województwa oraz głównym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym jest Rzeszów. Województwo Podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej Polsce. Na odcinku o długości 134 km graniczy ze Słowacją, natomiast z Ukrainą graniczy na odcinku długości 239 km²².

Mapa nr 1. Województwo podkarpackie- podział na powiaty i gminy, stan na 31.12.2013 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie

²² Województwo podkarpackie 2014- podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2014, s. 143,

Według danych statystycznych, na dzień 30.06.2015 r. województwo zamieszkiwało 2 127 322 osób, tj. około 5,5% ludności kraju. Na wsi mieszkało 1 248 400 osób, w miastach 878,900 osób²³.

Zgodnie z komunikatem GUS w Rzeszowie liczba ludności w regionie w 2015 r. była większa w stosunku do 2012 roku o 23,8 tys. osób. Natomiast była mniejsza o 1,2 tys. mieszkańców w stosunku do roku 2014 r. Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł w przeliczeniu na 1000 ludności -0,61.

Ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17lat) było 397,5 tys., w wieku produkcyjnym (kobiety 18 – 59 lat, mężczyźni 18 – 64 lata) – 1347,9 tys. a w wieku poprodukcyjnym 381,9, tys. Ludności w wieku przedprodukcyjnym było mniej o 6,6 tys. osób, w wieku produkcyjnym mniej o 5,2 tys., natomiast osób w wieku poprodukcyjnym w 2015 roku było więcej o 10,6 tys. niż w roku 2014. Prognoza demograficzna na 2020 rok wskazuje, że ludność Podkarpacia będzie się w dalszym ciągu zmniejszać, ma wynosić 2 114 595 osób, a w 2025 roku 2 095 612 osób²⁴.

Województwo podkarpackie w stosunku do innych województw odznacza się średnim poziomem rozwoju gospodarczego, z małym wpływem na produkt krajowy brutto kraju w ujęciu całościowym. Wg danych GUS wartość PKB dla województwa podkarpackiego w 2013 roku wyniosła 65 088 mln zł przy czym w stosunku do roku 2012 nastąpił wzrost o 2 186 mln zł. Daje to 10 miejsce wśród wszystkich województw kraju, a w ujęciu procentowym PKB Podkarpacia to 3,9% PKB Kraju (udział ten w roku 2012 był taki sam). Biorąc pod uwagę PKB na jednego mieszkańca Podkarpacie z wartością 30 577 zł na koniec roku 2013 zajmuje przedostatnie, 15 miejsce wśród wszystkich województw kraju. Porównując do najwyższej wartości tego wskaźnika, podkarpackie PKB per capita jest niższe o 38 466 zł (wartość dla woj. mazowieckiego 69 043 zł), a w stosunku do średniej krajowej stanowi 71,1% wartości, która wynosi 43 020 zł²⁵.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2016 r. ukształtowało się na poziomie 3358,01 zł i było o 4,8% wyższe niż w styczniu 2015 r. (kiedy notowano wzrost o 2,2%), a o 7,6% niższe w porównaniu z grudniem 2015 r. W Polsce przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 4101,36 zł i wzrosło w odniesieniu do stycznia ub. roku (o 4,0%), a obniżyło się w stosunku do poprzedniego miesiąca (o 9,2%)²⁶.

W styczniu 2016 r. w sektorze przedsiębiorstw wystąpił wzrost przeciętnego zatrudnienia w stosunku do analogicznego miesiąca 2015 r. W skali roku zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych, a także stopa bezrobocia rejestrowanego. W styczniu 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 225,1 tys. osób i było wyższe o 0,4% w odniesieniu do stycznia ub. roku (wobec spadku o 0,5% przed rokiem), jak również wzrosło w odniesieniu do grudnia ub. roku. (o 0,3%). W kraju przeciętne zatrudnienie wzrosło zarówno w ujęciu rocznym, jak i w porównaniu z miesiącem poprzednim odpowiednio o 2,3% i o 1,4%²⁷.

Według stanu na koniec stycznia 2016 r. w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 129 157 bezrobotnych, w tym 65 911 kobiet (51% ogółu bezrobotnych). W stosunku do poprzedniego miesiąca liczba bezrobotnych ogółem wzrosła o 5 643 osób (tj. 4,6%). W stosunku do analogicznego stanu w 2015 r. (31. I. 2015 r. – 144 035) liczba bezrobotnych była niższa o 14 878 osób, co stanowiło o 10,3% mniej niż według stanu porównawczego.

W końcu XII. 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego dla województwa podkarpackiego wynosiła 13,2 % i była wyższa od stopy bezrobocia dla Polski (9,8 %) o 3,4 pkt. proc., co daje

²³ Informacja Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Stan ludności na Podkarpaciu, <http://rzeszow.stat.gov.pl/dla-mediow/informacje-prasowe/stan-ludnosci-na-podkarpaciu,40,1.html>, stan na dzień 25.03.2016 r.

²⁴ Bank danych lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/wymiary>, stan na dzień 26.02.2016 r.,

²⁵ Produkt Krajowy Brutto, rachunki Regionalne w 2013 roku, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2015, s. 63,

²⁶ Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego w styczniu 2016 roku, Nr 1/2016, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 26.02.2016 r., s. 9,

²⁷ Ibidem, s.4,

województwu podkarpackiemu 13 miejsce wśród wszystkich województw w kraju (wyższą stopę bezrobocia mają tylko woj. kujawsko – pomorskie, zachodnio – pomorskie oraz warmińsko – mazurskie)²⁸.

2.2. Diagnoza społeczno – gospodarcza województwa podkarpackiego.

Realizując diagnozę społeczno-gospodarczą na potrzeby wojewódzkiego planu rozwoju ekonomii społecznej w woj. podkarpackim zaproponowano następujące cztery obszary problemowe umożliwiające ocenę na poziomie powiatów:

- obszar I – środowisko (w ramach którego uwzględniono statystyki: poziom urbanizacji, procent powierzchni obszarów przyrodniczych prawnie chronionych, procent powierzchni zalesionej oraz liczbę turystycznych obiektów noclegowych);
- obszar II – gospodarka (w ramach którego uwzględniono statystyki: liczba podmiotów gospodarczych na 10000 mieszkańców, procent zatrudnionych w sektorze rolnictwa, procent zatrudnionych w sektorze przemysłu i budownictwa, procent zatrudnionych w sektorze usług i handlu, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto);
- obszar III – społeczeństwo (w ramach którego uwzględniono statystyki: przeciętny wiek ludności, ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 ludności w wieku produkcyjnym, przyrost naturalny, saldo migracji, procent ludności z wykształceniem wyższym, liczba fundacji i stowarzyszeń poza OSP na 10000 mieszkańców oraz liczba nowopowstałych fundacji i stowarzyszeń poza OSP na 10000 mieszkańców);
- obszar IV – problemy społeczne (w ramach którego uwzględniono statystyki: local human development index (LHDI), bezrobocie rejestrowane, liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców, procent osób objętych pomocą społeczną).

Część tych statystyk prezentowana jest w postaci liczb bezwzględnych, część jako udział w danej populacji (bądź to na 1000 bądź na 10000 mieszkańców), część jako procent ogółu, wreszcie LHDI liczony jest jako odległość od danej referencyjnej. Różnorodny sposób prezentacji danych stwarza pewien problem w ich interpretacji, dlatego też zaproponowano następującą procedurę standaryzacji – dla każdej z wymienionych powyżej statystyk została sprawdzona wartość przeciętna dla województwa podkarpackiego. Następnie wprowadzono test logiczny – jeżeli wartość statystyki w danym powiecie jest „lepsz” niż średnia wojewódzka, to przyznawano temu powiatowi +1 pkt, jeżeli natomiast dana statystyka jest „gorsza” niż średnia wojewódzka, to powiat otrzymywał -1 pkt. W przypadku identycznych wartości wpisywane było 0. Tym samym uzyskano cztery wskaźniki zbiorcze dla czterech zaproponowanych obszarów problemowych:

- środowisko na skali od -4 do +4,
- gospodarka na skali od -5 do +5,
- społeczeństwo na skali od -7 do +7,
- problemy społeczne na skali od -4 do +4.

Ocena w zakresie „lepsz-gorsza” statystyka polegała na uznaniu czy wyższa/niższa wartość statystyki powiatowej przemawia na korzyść czy też na niekorzyść danego powiatu.

Zaproponowana standaryzacja ma ten jeszcze jeden plus, że możliwe jest zsumowanie wszystkich czterech wymiarów oceny powiatów na tle województwa i stworzenie rankingu tych, które z perspektywy rozwoju ekonomii społecznej, rozumianej jako narzędzie aktywnej polityki społecznej, są bardziej lub mniej wymagające uwagi. Co więcej, możliwa jest dalsza weryfikacja, czy przyjęty podział województwa podkarpackiego na cztery subregiony nie petryfikuje przypadkiem różnic pomiędzy poszczególnymi powiatami w ramach jednego województwa, prowadząc do kumulacji powiatów mocniejszych w jedne subregiony i słabszych w drugie subregiony.

---

²⁸ Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego w styczniu 2016 roku, Nr 1/2016, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 26.02.2016 r., s. 9-10,

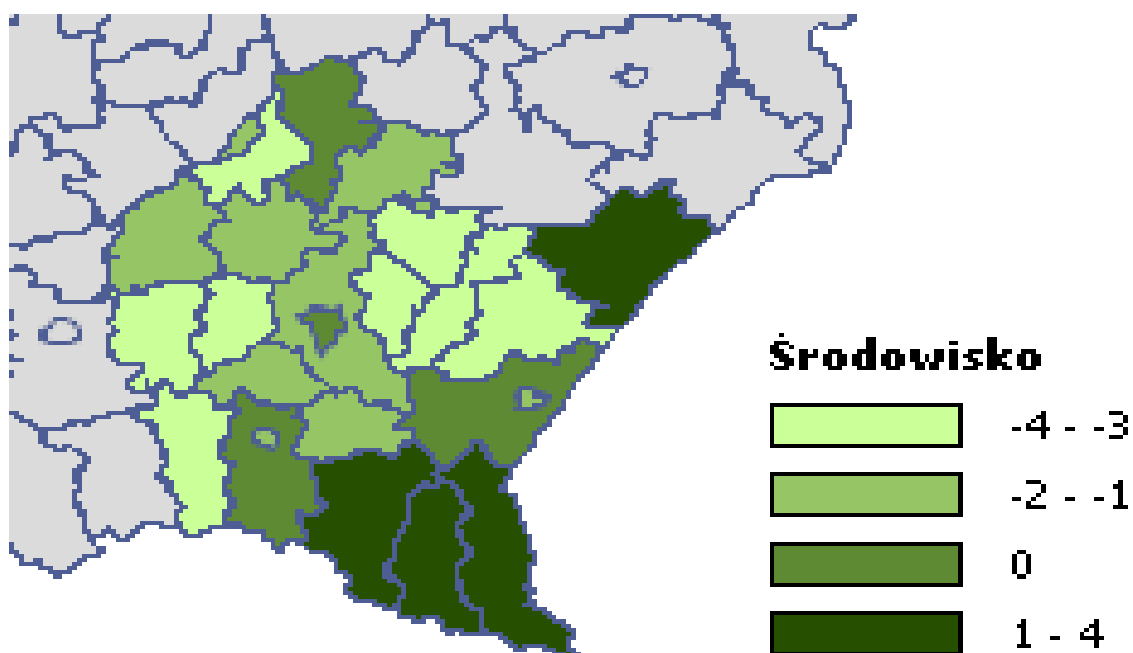

Rozwiązanie to służy przede wszystkim zestawieniu w jednym miejscu różnych i różnie generowanych danych statystycznych, tak aby możliwy był całościowy obraz województwa podkarpackiego wraz z identyfikacją obszarów szczególnie problematycznych. Być może warto do zestawienia dobrać innego typu dane – te zostały dogłębnie przedyskutowane podczas prac Podkarpackiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Wydaje się, że propozycja uwzględnienia czterech obszarów problemowych ma swoje głębokie uzasadnienie – począwszy od ogólnych warunków szeroko rozumianego środowiska (zarówno naturalnego, jak i miejskiego), które stanowi pewien potencjał rozwojowy, poprzez gospodarkę i stan jej rozwoju (ze szczególnym uwzględnieniem pozytywnej roli zatrudnienia w przemyśle i budownictwie oraz handlu i usługach, jako tych sektorach, które są prorozwojowe), poprzez stan społeczeństwa (obciążenie demograficzne, możliwości rozwojowe, zaangażowanie społeczne) po skalę problemów socjalnych (od stanu rozwoju społeczności lokalnych przez bezrobocie po opiekę społeczną i niepełnosprawność).

To właśnie w tych obszarach ekonomia społeczna ma stanowić aktywną wersję polityki społecznej, prowadząc ostatecznie do mobilizowania oddolnych potencjałów w kierunku samodzielnego rozwiązywania problemów i rozwoju zrównoważonego. Ta ostatnia kwestia znajduje swój wyraz w możliwości zestawienia obszarów województwa w subregiony o możliwie zbliżonych charakterystykach, co powinno zapobiegać tworzeniu się biegunów rozwoju.

W obszarze tematycznym I - środowisko dokonana analiza wskazuje, że dodatni bilans posiadają tylko 4 powiaty województwa podkarpackiego: bieszczadzki i sanocki po 4 pkt., a leski i lubaczowski po 2 pkt.

Mapa nr 2. Ocena powiatów województwa podkarpackiego w zakresie obszaru I – środowisko.

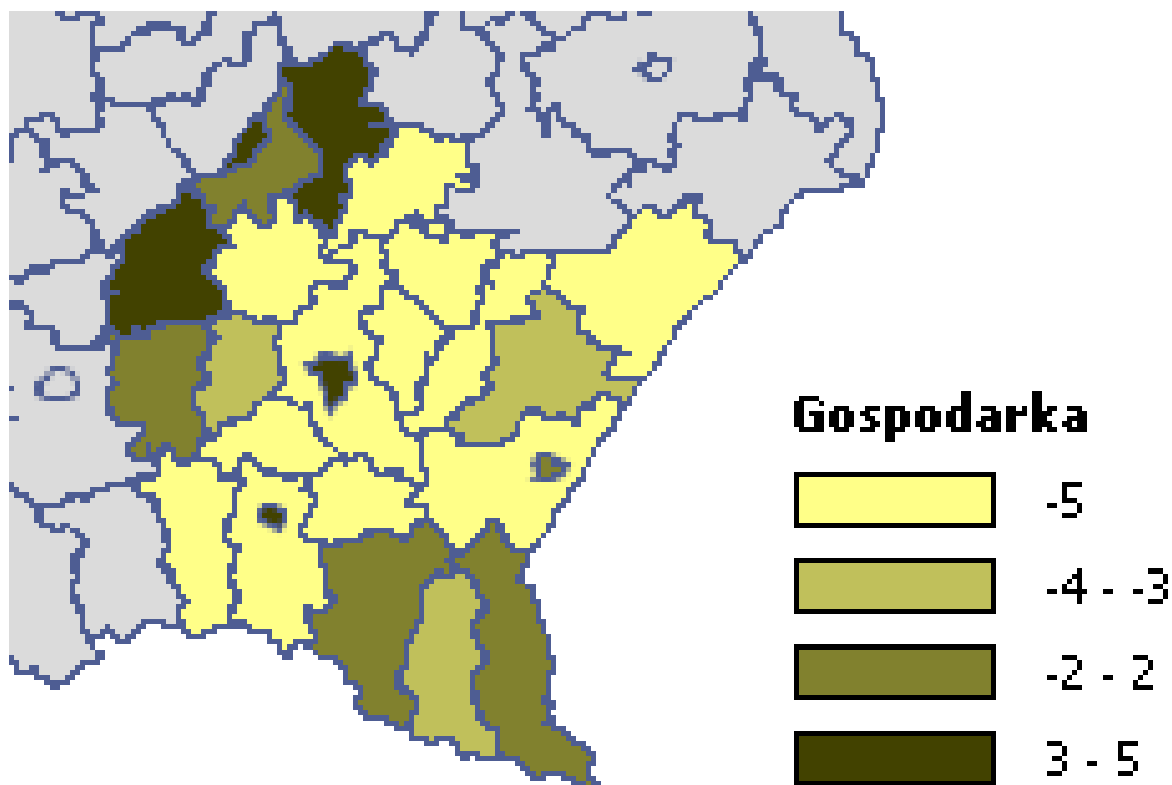
Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

Najniższy wskaźnik w tym zakresie tj. -4 pkt uzyskało aż 8 powiatów: dębicki, jarosławski, jasielski, leżajski, łańcucki, przeworski, ropczycko – sędziszowski oraz tarnobrzski. Graficzny rozkład w tym zakresie przedstawia powyższa mapa nr 2., natomiast szczegółowe dane przedstawia załącznik nr 2. do niniejszego Programu.

Obszar tematyczny II zawiera w sobie zintegrowane dane w zakresie gospodarka, natomiast wskaźnik zawiera się w przedziale -5 – 5. Z dokonanej analizy wynika, że najwyższe wartości wskaźnika uzyskał powiat stalowowolski oraz miasto Rzeszów (po 5 pkt. dodatnich), dodatnie wskaźniki uzyskały jeszcze pozostałe miasta na prawach powiatu Krosno, Przemyśl oraz Tarnobrzeg

(kolejno 3 pkt., 1 pkt., oraz 3 pkt.) a także powiat mielecki z 3 punktami dodatnimi. Najniższe wartości w tym dziale uzyskało aż 12 powiatów, a wartość ta wynosiła -5 pkt. Graficzne przedstawienie wyników przedstawia poniższa mapa nr 3., natomiast pełne dane znajdują się w załączniku nr 3. do Programu.

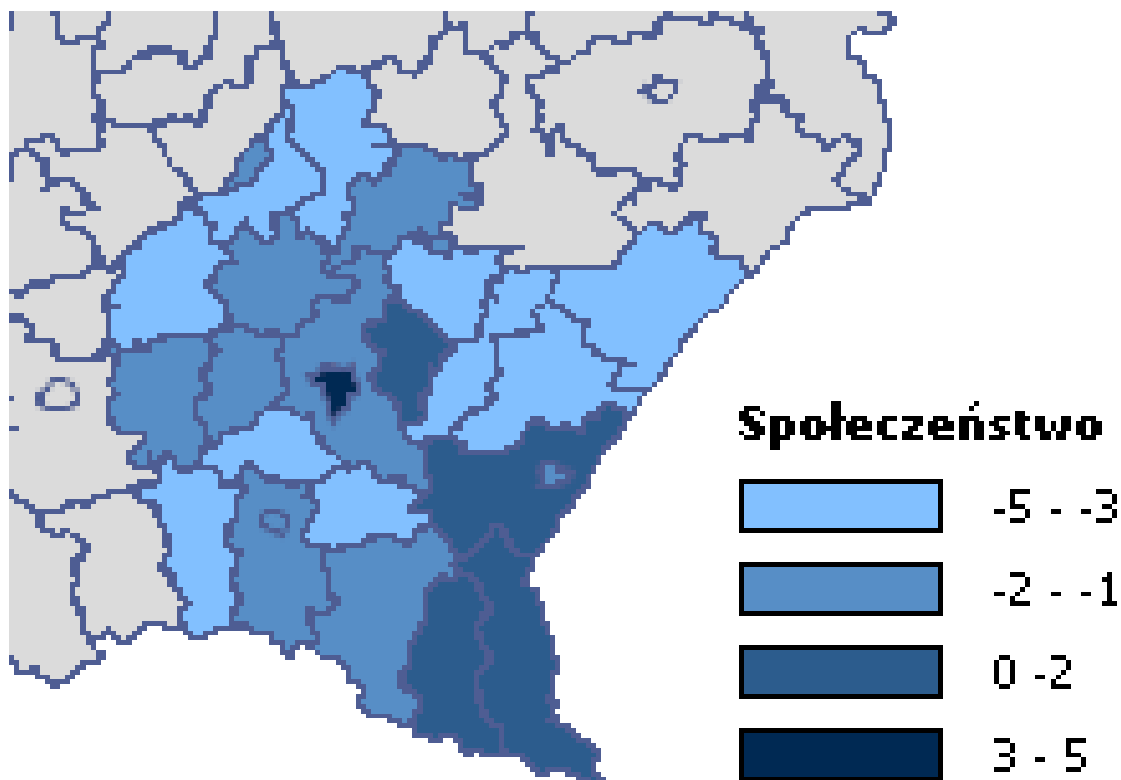
Mapa nr 3. Ocena powiatów województwa podkarpackiego w zakresie obszaru II – gospodarka.

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

Dokonując analizy kolejnego z obszarów tematycznych tj. społeczeństwo przedział wartości zawiera się -7 do + 7, bowiem pod uwagę brano największą ilość statystyk. Jak wynika z danych dodatni wynik uzyskało 4 powiaty oraz jedno miasto na prawach powiatu (najwyższa wartość +5 - miasto Rzeszów), pozostała część uzyskała wynik poniżej 0. Najniższą wartością jest -5, która uzyskało 6 powiatów, tj. jarosławski, leżajski, lubaczowski, przeworski, stalowowolski oraz strzyżowski. Pełne dane zostały ujęte w tabeli stanowiącej załącznik nr 4. do Programu, natomiast graficznie analiza została przedstawiona na mapie nr 4.

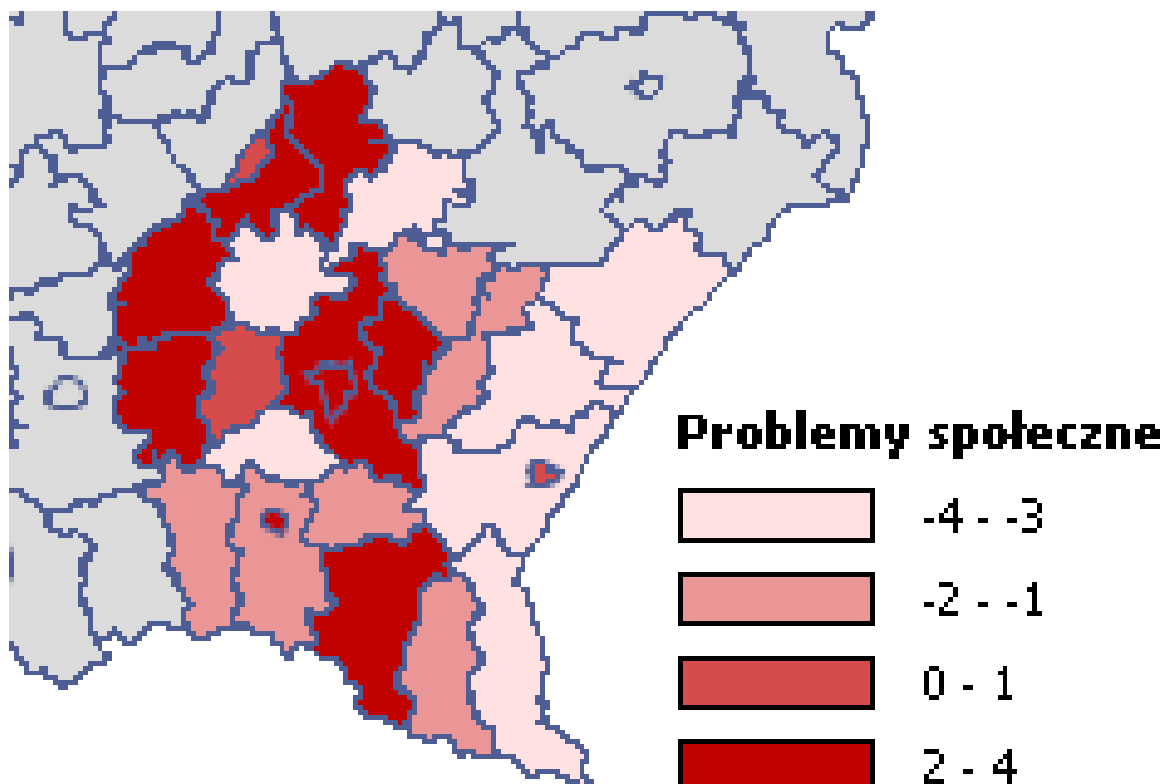
Mapa nr 4. Ocena powiatów województwa podkarpackiego w zakresie obszaru III – społeczeństwo.

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Ostatnim badanym obszarem tematycznym są problemy społeczne, w którym pod uwagę wzięto 4 statystyki, w związku z czym przedział zawierał się między -4 a +4 pkt. Analiza tego obszaru wskazuje, że 13 powiatów uzyskało wynik ujemny, z czego najgorszą wartość, czyli -4 pkt. uzyskało 7 powiatów (m.in. bieszczadzki, przemyski, niżański), pozostała część powiatów, oraz wszystkie miasta na prawach powiatu zanotowała wynik równy lub wyższy od 0 wynik dodatni (tylko miasto Rzeszów otrzymało ocenę +4 pkt.). Obrazowo ocena powiatów w tym zakresie została przedstawiona na mapie nr 5., która znajduje się poniżej, natomiast pełne wyniki znajdują się w załączniku do niniejszego Programu nr 5.

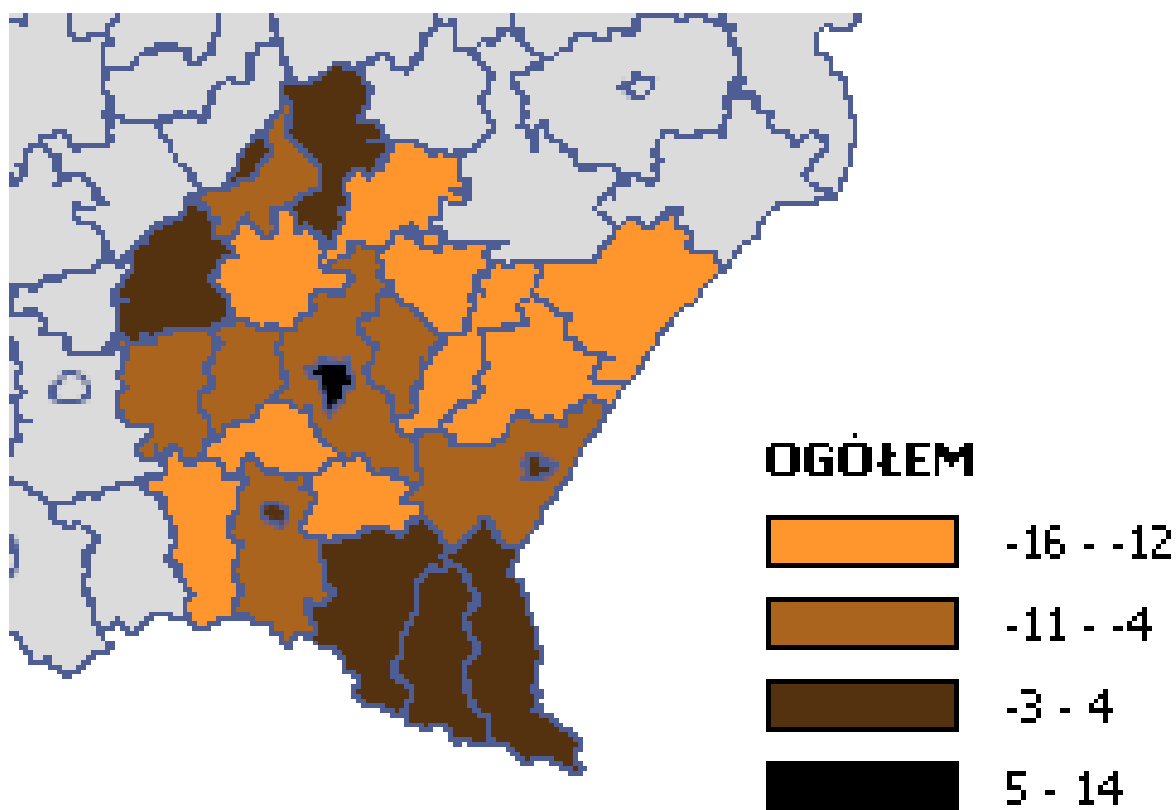
Mapa nr 5. Ocena powiatów województwa podkarpackiego w zakresie obszaru IV – problemy społeczne.

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Po dokonaniu analizy wszystkich czterech obszarów tematycznych została utworzona mapa obrazująca stan rozwoju społeczno – gospodarczego powiatów województwa podkarpackiego. Sumując wszystkie uzyskane wartości najwyższy wskaźnik wynosi +14, a wynik ten uzyskało miasto Rzeszów, wynik powyżej zera uzyskały jeszcze tylko 4 powiaty: miasto Krosno, stalowowolski, sanocki oraz mielecki. Najniższe wartości uzyskały 3 powiaty: jarosławski, przeworski oraz strzyżowski, uzyskujące wynik -16. Na powyższej mapie rozkład w przedziałach przedstawia mapa nr 6., pełne dane zostały przedstawione w załączniku do niniejszego dokumentu nr 6.

Mapa nr 6. Ocena powiatów województwa podkarpackiego ogółem względem obszarów tematycznych I-IV.

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Zarysowują się wyraźne różnice wewnątrz województwa podkarpackiego, przy uwzględnieniu wszystkich wymiarów diagnozy. Powyżej średniej wojewódzkiej plasują się przede wszystkim powiaty grodzkie, zwłaszcza Rzeszów. Ponadto - w nienajgorszej sytuacji są powiaty północne i południowe (te pierwsze charakteryzujące się wyższym wskaźnikiem urbanizacji oraz uprzemysłowienia, te drugie bazujące przede wszystkim na dynamicznie rozwijającym się sektorze usług turystycznych). W zdecydowanie gorszej sytuacji są natomiast powiaty północno-wschodnie oraz południowo-zachodnie. Różnice te w pełni pokrywają się z biegunami rozwoju, jakie identyfikują dokumenty strategiczne dla województwa podkarpackiego.

Uwzględniając te różnice warto zaproponować podział województwa podkarpackiego na cztery subregiony, które umożliwią zróżnicowanie i bardziej elastyczne dostosowanie działań skierowanych na ekonomię społeczną do specyfiki danego obszaru (przede wszystkim wyzwań związanych z zastaną sytuacją społeczno-gospodarczą). Podział ten powinien uwzględniać diagnozę rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim, który stanowi przedmiot dalszej części opracowania.

2.3. Charakterystyka sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.

Zgodnie z definicją ekonomii społecznej przyjętą w KPRES podmioty ekonomii społecznej dzieli się na 4 główne grupy, które następnie można podzielić na 3 sektory: sektor obywatelski, tj. organizacje pozarządowe działające w sferze ekonomii społecznej, sektor spółdzielczy (spółdzielnie socjalne, pracy, inwalidów, itp.) oraz sektor podmiotów reintegracyjnych, w skład którego wchodzi Centrum i Kluby Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Zakłady Aktywności Zawodowej.

2.3.1. Sektor obywatelski

Statuty organizacji ekonomii społecznej dopuszczają prowadzenie trzech rodzajów działalności zgodnie z *ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* (nowelizacja ustawy – styczeń 2010 roku).

Do tych działalności zalicza się:

- działalność nieodpłatną – za którą nie jest pobierane wynagrodzenie;
- działalność odpłatną pożytku publicznego – za którą pobierane jest wynagrodzenie, ale nie wyższe niż koszty bezpośrednie prowadzenia działalności;
- działalność gospodarczą – dochód uzyskany z prowadzenia działalności gospodarczej musi zostać przeznaczony na realizację celów statutowych i nie może być podzielony między członków organizacji²⁹.

Zgodnie z przyjętą w Programie definicją podmiotów ekonomii społecznej (definicja z KPRES) zaliczane są do nich organizacje pozarządowe, w tym: fundacje, stowarzyszenia, związki stowarzyszeń, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego

Według raportu przygotowanego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor pn.: *Polskie organizacje pozarządowe 2015 w Polsce* jest zarejestrowanych 17 tys. fundacji oraz 86 tys. stowarzyszeń (nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych). Aktywnych wg szacunków jest około 70 tys. z nich³⁰.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie organizacje pozarządowe definiuje jako osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, które spełniają dwa warunki:

- 1) nie są jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,
- 2) nie działają w celu osiągnięcia zysku.

Działalność pożytku publicznego może być na mocy powyższej ustawy może być również prowadzona przez:

---

²⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz. U. 96, poz. 874 z dnia 24 kwietnia 2003 r. z późn. zm., art. 6-10.,

³⁰ Polskie Organizacje Pozarządowe 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2015, s. 4,

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) spółdzielnie socjalne;
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników³¹.

Należy zwrócić uwagę, że brak jest danych na temat liczby organizacji pozarządowych odpowiadających dokładnie tej definicji, jak również nie jest prowadzony ogólny rejestr organizacji pozarządowych zarówno w skali kraju, jak również regionu. Wszelkie uzyskane dane są obarczone wysokim poziomem błędu, ze względu na różnorakie definiowanie organizacji pozarządowych, a co za tym idzie dostępne dane są do tych definicji dostosowane. Dodatkowo, określenie działających realnie ngo jest bardzo trudne ze względu na fakt, że organizacje które nie działają nie wyrejestrowują swojej działalności.

Według portalu organizacji pozarządowych ngo.pl (stan na 14.03.2016 r.)- w woj. podkarpackim jest zarejestrowanych 6579 organizacji pozarządowych, w tym 826 z nich w Rzeszowie, 312 w Przemyśle, a 205 w Krośnie³². Przyjmując taką liczbę organizacji pozarządowych to na 10 tys. mieszkańców przypada 30,89 organizacji.

Ostatnie badanie sektora organizacji pozarządowych w Polsce przeprowadzane były na losowo wybranej grupie NGO, które znajdowały się w rejestrze Bazy Jednostek Statystycznych (BJS), na formularzach SOF – 1 i SOF – 4, przyjmując stan na dzień 31.12.2012 roku³³. Przebadanych zostało 83,5 tys. organizacji pozarządowych (8 tys. organizacji posiadających status Organizacji Pożytku Publicznego), w tym:

- 69,5 tys.- stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne,
- 8,5 tys.- fundacje,
- 3,6 tys.- organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców,
- 1,8 tys.- społeczne podmioty wyznaniowe.

W badaniu udział wzięło 5,1 tys. NGO z terenu województwa podkarpackiego (6,1 % ogółu przebadanych organizacji), co daje liczbę w przedziale 23,8 a 25,3 organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców województwa i jest to jedno z trzech województw (obok woj. mazowieckiego oraz wielkopolskiego) z największym wskaźnikiem liczby organizacji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

Ponad połowa NGO z woj. podkarpackiego swoją siedzibę miało na wsi (56%), pozostała część ulokowana była w miastach: na prawach powiatu (18%), w gminie miejskiej (14%) oraz w gminie wiejsko – miejskiej (13%).

10 % przebadanych organizacji posiadało status Organizacji Pożytku Publicznego. Organizacje te uzyskały 4% z całości przekazanego 1% podatku na OPP na organizacje w całym kraju.

Zdecydowana większość organizacji pozarządowych mających siedzibę w woj. podkarpackim nie posiadała płatnego personelu (69%), 17% organizacji zatrudniało tylko na podstawie umów

---

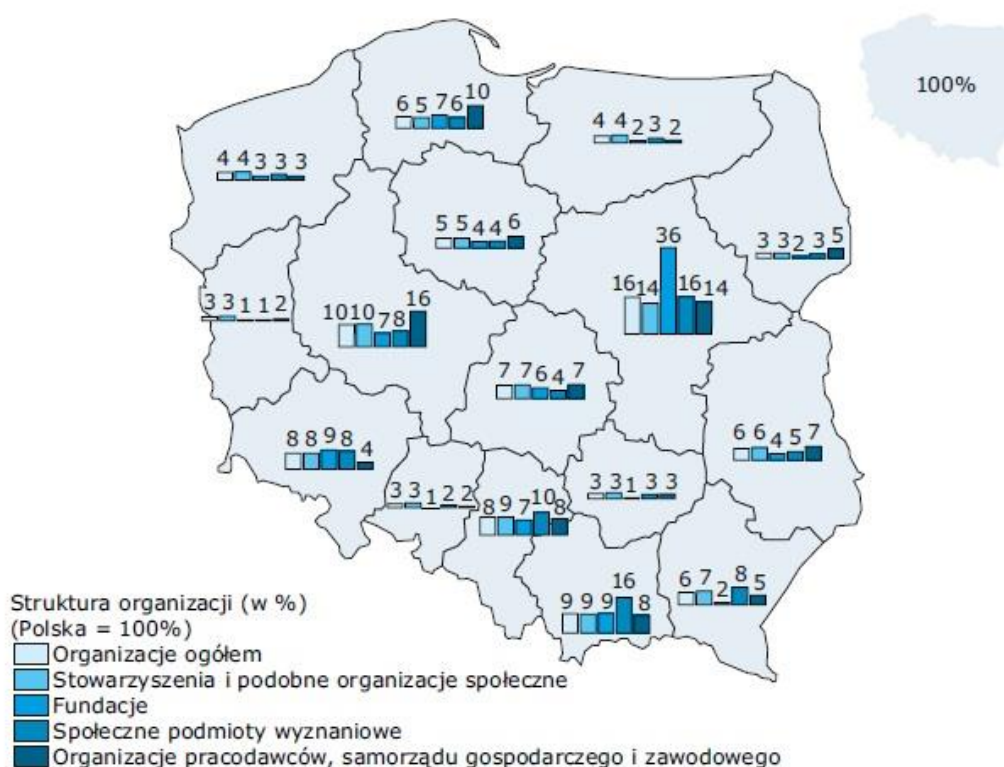
³¹ Ibidem, art. 3.,

³² www.podkarpackie.ngo.pl, z dnia 14.03.2016 r.,

³³ Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, Fundacje, Społeczne Podmioty Wyznaniowe, Organizacje Samorządu Zawodowego, Gospodarczego i Pracodawców w 2012 roku, GUS Kraków, Warszawa 2014.

cywilnoprawnych, natomiast tylko 13% na podstawie umów o pracę. Podane wartości są zbliżone do wartości krajowych, gdzie 61% NGO nie zatrudnia żadnych pracowników, 22% zatrudnia na umowy cywilnoprawne, a 17% na umowy o pracę. Wśród podkarpackich NGO, które zatrudniają pracowników, tylko 13% zatrudnia więcej niż 6.

Mapa nr 7. Struktura organizacji pozarządowych w Polsce w podziale na województwa (%).

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Podmioty III sektora działają w oparciu o płatną pracę swoich członków lub osób zatrudnionych (77% ogółu), a także wolontariat i prace społeczne (16%). Osoby pracujące społecznie stanowią około 7% struktury organizacji III sektora w woj. podkarpackim, a ich mediana na organizację wynosi 15 osób.

Organizacje pozarządowe z woj. podkarpackiego należą do organizacji osiągających stosunkowo niskie przychody ze swojej działalności. 21% NGO osiągnęło przychód do 1 tys. pln, 24% w przedziale 1 tys. - 10 tys. pln, 38% w przedziale 10 tys.- 100 tys. 14% podkarpackich organizacji pozarządowych uzyskało przychody w przedziale 100 tys.- 1mln, a 3% w kwocie powyżej 1 mln pln. Struktura z woj. podkarpackiego w tym zakresie jest niemalże bliźniacza ze strukturą krajową, różnice są niewielkie i zawierają się w przedziale +/-3 %.

Podkarpackie organizacje III sektora (ogółem jako województwo) osiągają jedne z najniższych przychodów rocznych w skali kraju (przedostatnie miejsce), uzyskując średni przychód na poziomie 154 tys. zł (mediana przychodów na organizację to 13 tys. zł, dla kraju to 100 tys. zł).

Największą ilość organizacji stanowią te, które zrzeszają liczbę osób fizycznych w przedziale 31 - 100 członków, i jest to prawie 45% wszystkich podkarpackich organizacji, 30% organizacji posiada 16 do 30 członków, 13 % posiada od 1 do 15 członków. Tylko 6% organizacji działających na terenie woj. podkarpackiego posiadają więcej niż 100 członków. 7% organizacji pozarządowych nie zrzesza w swoich obrębach osób fizycznych.

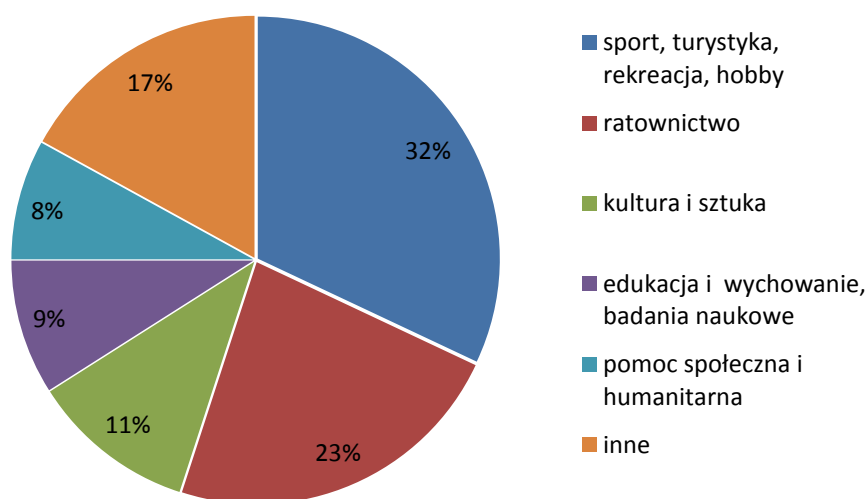

Biorąc pod uwagę zasięg podkarpackich organizacji pozarządowych - 44% działa tylko na terenie najbliższego sąsiedztwa lub na terenie swojej gminy, 26% działa w obrębie powiatu, 18% obejmuje swoim zasięgiem całe województwo, a 11% jako teren swojego działania wskazało cały kraj oraz zagranicę. Należy zwrócić uwagę, że 68% podkarpackich organizacji III sektora zadeklarowało działania o charakterze lokalnym, wskaźnik ten należy do jednego z najwyższych w kraju (5 miejsce).

Na Podkarpaciu organizacje pozarządowe zakładane są przez osoby fizyczne (77%), jednostki sektora publicznego (13%), organizacje trzeciego sektora (10%), jednostki komercyjne (1%). Podkarpackie NGO należą do organizacji o średnim okresie działania, najwięcej organizacji działa w przedziale 11-20 lat (44%) i w przedziale od 2-10 lat (37%). Najstarsze organizacje działają w województwie podkarpackim od ponad 20 lat (7%), a najmłodsze krócej niż 1 rok (12%).

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, tylko 5 % podkarpackich organizacji pozarządowych prowadzi działalność gospodarczą, 12 % zajmuje się odpłatną działalnością statutową, natomiast pozostałe organizacje, tj. 85% prowadzi wyłącznie nieodpłatną działalność statutową, co jest najwyższą wartością w całym kraju. Organizacje pozarządowe działające na Podkarpaciu dzielą się na pięć głównych dziedzin działalności.

Wykres nr 1. Działalność podkarpackich organizacji pozarządowych w 2012 roku.

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Rzeszowie na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Działania skierowane były głównie do odbiorcy indywidualnego (osoby fizycznej) 65 %. Działania adresowane do odbiorców instytucjonalnych oferowało 24 % podkarpackich NGO. Pozostałą część działań stanowiły inne formy, kierowane do różnych grup odbiorców, trudnych do jednoznacznego sklasyfikowania³⁴.

Zgodnie z danymi zebranymi przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską w Przemyśle na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego w województwie podkarpackim

³⁴ Wszystkie dane zostały opracowane na podstawie: Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, Fundacje, Społeczne Podmioty Wyznaniowe, Organizacje Samorządu Zawodowego, Gospodarczego i Pracodawców w 2012 roku, GUS Kraków, Warszawa 2014

zarejestrowanych w marcu 2016 r. było 2610 stowarzyszeń, 432 fundacje, 230 towarzystw różnego rodzaju oraz 34 lokalnych grup działania. Badanie było prowadzone celem określenia procentu organizacji prowadzących działalność gospodarczą, a na podstawie tych danych tylko 8,44% organizacji pozarządowych wziętych pod uwagę z ww. grup prowadziło działalność gospodarczą (suma wszystkich badanych organizacji pozarządowych wyniosła 3306, co stanowi 50,25% ngo zarejestrowanych na Podkarpaciu wg danych podkarpackie.ngo.pl³⁵). Należy zwrócić uwagę, że z 2610 stowarzyszeń tylko 117 prowadzi działalność gospodarczą (4,49%), natomiast wskaźnik ten w przypadku fundacji jest wyraźnie wyższy i wynosi 30,56% (132 na 432 zarejestrowane fundacje). Wg tych danych spośród 34 zarejestrowanych w KRS lokalnych grup działania tylko jedna prowadzi działalność gospodarczą³⁶.

2.3.2 . Sektor spółdzielczy.

Spółdzielnie pracy, inwalidów, niewidomych

Cechami charakterystycznymi spółdzielni jest prowadzenie przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę jej członków oraz obowiązek nawiązania stosunku pracy ze wszystkimi członkami spółdzielni poprzez podpisanie spółdzielczej umowy o pracę. Oprócz działalności gospodarczej spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska. Spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych spełniają funkcje zbliżone do spółdzielni socjalnych.

Z informacji z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego wynika, iż w województwie podkarpackim funkcjonuje 10 spółdzielni inwalidów, których wykaz stanowi Załącznik nr 7. do Programu.

Natomiast biorąc pod uwagę spółdzielnie pracy, to są one zrzeszone w kilku organizacjach – taka sytuacja ma miejsce nie tylko w województwie podkarpackim, lecz również na terenie całego kraju, np. Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy Delegatura w Rzeszowie skupia tylko 9 podkarpackich spółdzielni pracy. Brak jest ogólnodostępnego rejestru skupiającego wszystkie spółdzielnie pracy z kraju, a dotarcie do pełnych danych umożliwia jedynie Krajowa Rada Spółdzielcza w Warszawie, posiadająca pełen rejestr spółdzielni zarejestrowanych w Polsce. Obecnie na Podkarpaciu zarejestrowanych jest 21 spółdzielni pracy, a pełen ich wykaz stanowi Załącznik nr 8. do Programu.

Spółdzielnie socjalne

Najbardziej znanym w sektorze ekonomii społecznej typem spółdzielni funkcjonujących w Polsce są spółdzielnie socjalne. Przedsiębiorstwa te działają na podstawie ustawy z 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, gdzie wskazano, iż ich głównym celem jest przywrócenie na rynek pracy poprzez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o niskiej zatrudnialności oraz umożliwienie osobom bezrobotnym aktywizacji zawodowej.

---

³⁵ Zob. s. 15,

³⁶ Dane opracowane przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską w Przemyślu na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego, stan na dzień 22.03.2016 r.,

Spółdzielnia socjalna to specyficzny rodzaj spółdzielni pracy nie nastawionej na maksymalizację zysku. Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

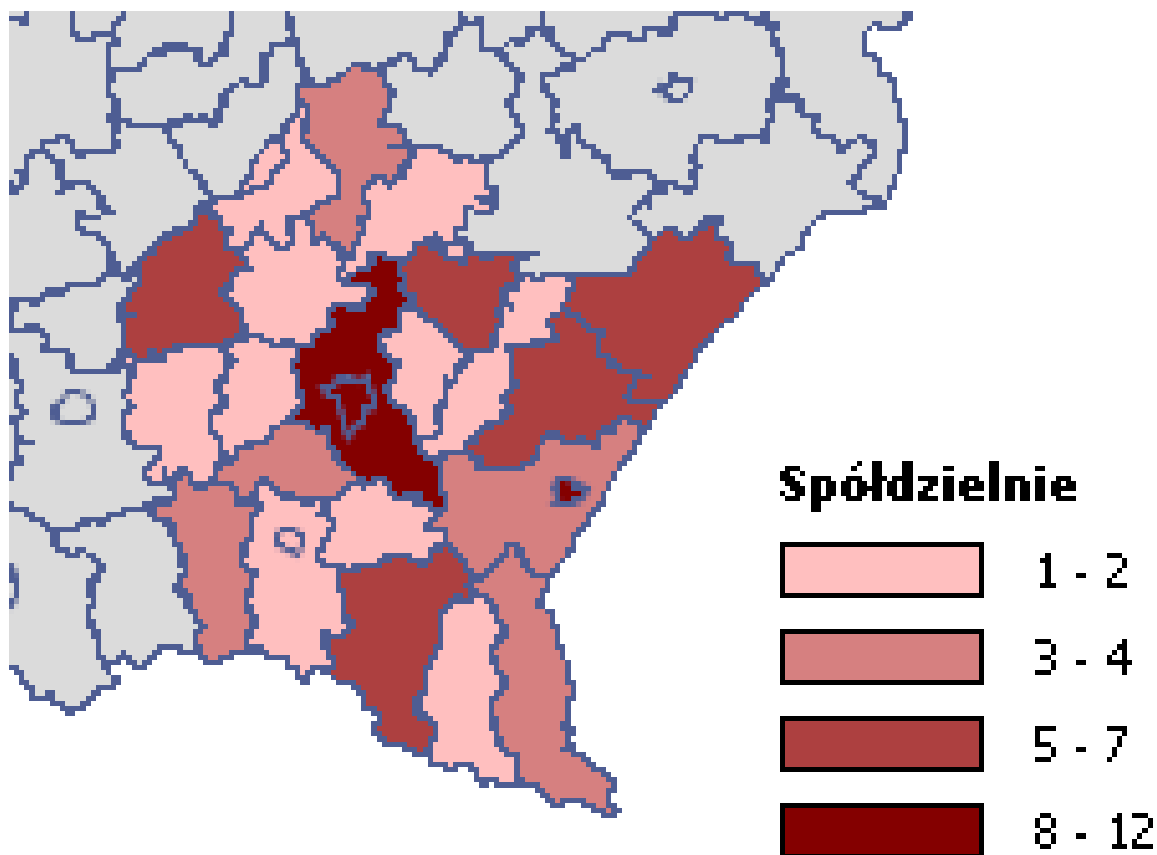
- społecznej reintegracji członków spółdzielni, przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
- zawodowej reintegracji członków spółdzielni, przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Raportu z monitoringu wdrażania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020 za rok 2014, działania podkarpackich spółdzielni socjalnych skupiają się głównie wokół usług cateringowych, prac porządkowych, pielęgnacji terenów zielonych, prac remontowo – budowlanych, a także usług opiekuńczych dla dzieci i osób starszych. Konflikty między członkami spółdzielni, brak współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej, brak umiejętności poszukiwania zleceń, brak reklamy (brak stron internetowych, ulotek) powoduje, że spółdzielnie socjalne często nie są w stanie utrzymać się bez zewnętrznych dotacji. Wśród członków spółdzielni socjalnych istnieje mała świadomość na temat zasad prowadzenia przedsiębiorstwa. Obecnie spółdzielnie „żyją” od dotacji do dotacji. „Wśród potencjalnych największych zleceniodawców upatrywany jest samorząd, który nie jest skory do korzystania z klauzul społecznych, które preferują spółdzielnie socjalne w zamówieniach publicznych”³⁷. Pozyskiwanie informacji na temat spółdzielni socjalnych przysparza dużych trudności, z badań przeprowadzanych przez ROPS w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 97 spółdzielni socjalnych (stan na 31.12.2014). Szacuje się, że z tego aktywnie działa jedynie połowa, część spółdzielni zakończyła działalność choć formalnie nie zostały wyrejestrowane- wykaz spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w województwie podkarpackim stanowi Załączniki nr 9. do Programu.

---

³⁷ Raport z monitoringu Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012 – 2020 za rok 2014, ROPS w Rzeszowie, Rzeszów 2015, s. 25.

Mapa nr 8. Zarejestrowane w województwie podkarpackim spółdzielnie socjalne z podziałem na powiaty, stan na dzień 31.12.2014 r.

Źródło: opracowanie Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020 za rok 2014, Rzeszów 2015.

2.3.2. Podmioty reintegracyjne

Centra Integracji Społecznej

Centrum integracji społecznej (CIS) to jednostka organizacyjna, tworzona przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta lub organizację pozarządową, która realizuje reintegrację społeczną i zawodową przez takie usługi, jak: kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom, które nie podlegają wykluczeniu społecznemu, nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczanie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą, uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. Centrum, w ramach reintegracji zawodowej, może prowadzić działalność wytwórczą, handlową i usługową oraz działalność wytwórczą w rolnictwie.

W woj. podkarpackim funkcjonuje 11 Centrów Integracji Społecznych, pełny ich rozkład został zamieszczony w Załączniku nr 10. do Programu.

W roku 2013 w zajęciach podkarpackich CIS rozpoczęły udział 227 osoby, brało udział w zajęciach 245, natomiast w pełni zakończyły udział 102 osoby, natomiast liczby te w 2014 roku wyglądały następująco: rozpoczęło udział 480 osób, brało udział w zajęciach 551, a zakończyło udział 210 osób. Pełna informacja dotycząca liczby osób uczestniczących w zajęciach CIS znajduje się w tabeli stanowiącej Załącznik nr 11. do Programu.

Kluby Integracji Społecznej

Klub integracji społecznej (KIS) to jednostka organizacyjna zakładana przez gminę lub na jej zlecenie, ośrodek pomocy społecznej albo organizację pożytku publicznego. W klubach można prowadzić w szczególności programy zatrudnienia tymczasowego, mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia, poradnictwo prawne czy też działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych³⁸. Warunkiem uczestnictwa w KIS jest realizacja kontraktu socjalnego, zaś okres uczestnictwa jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników. W województwie podkarpackim zarejestrowanych było na dzień 31.12.2015 r. 9 KIS, a pełen ich wykaz przedstawia tabela stanowiąca Załącznik nr 12. do Programu.

W KIS z województwa podkarpackiego rozpoczęły udział w 2014 roku 272 osoby, ukończyło udział 257 osób, natomiast zgodnie z przepisem art. 2, pkt 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym³⁹ status absolwenta KIS uzyskało 86 osób. Ilość osób w poszczególnych KIS przedstawia Załącznik nr 13. do Programu.

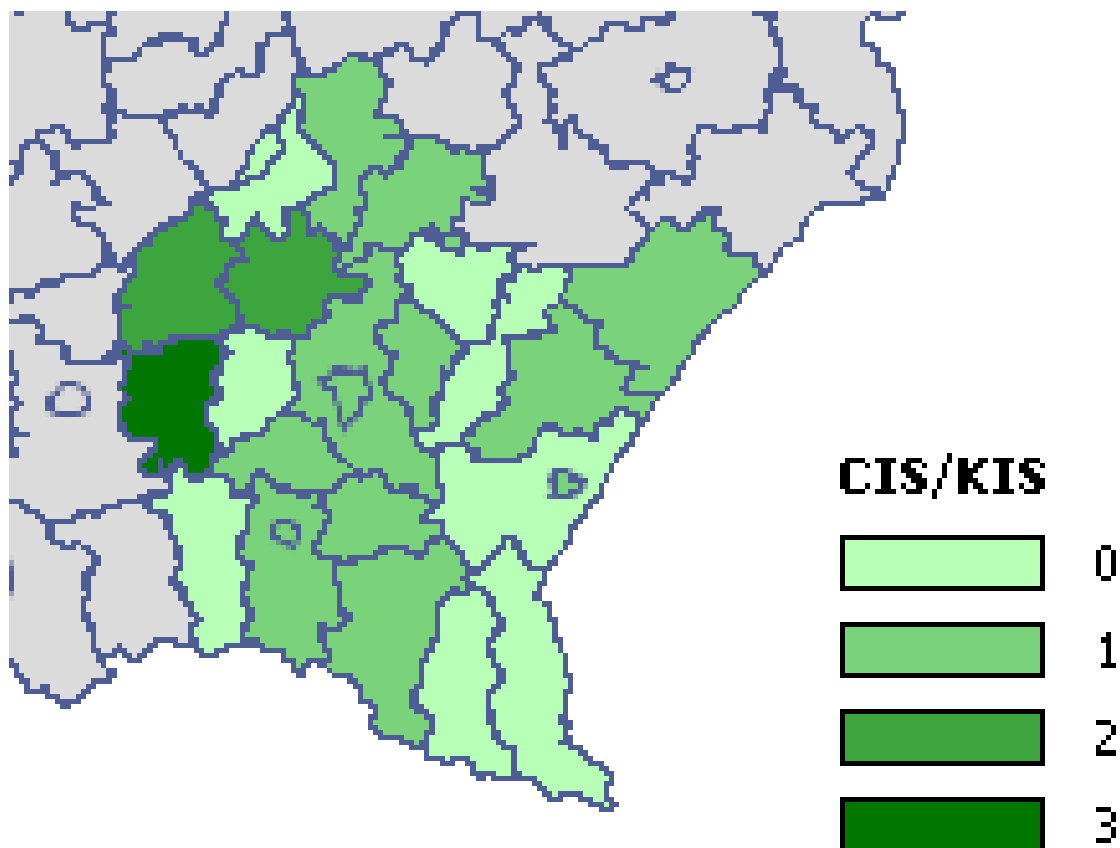
Na poniższej mapie zostało graficznie przedstawione rozmieszczenie Centów Integracji Społecznej oraz Klubów Integracji Społecznej na Podkarpaciu, z której wynika, że na 21 powiatów 1/3 nie posiada żadnego z ww. podmiotów reintegracyjnych (powiaty: tarnobrzeski, leżajski, ropczycko – sędziszowski, jasielski, leski i bieszczadzki). Tylko 3 powiaty posiadają obie formy podmiotów reintegracyjnych- powiat dębicki, mielecki i kolbuszowski.

---

³⁸ Pod red. S. Mazura i A. Pacut, *Ekonomia społeczna a publiczne służby zatrudnienia w Polsce – zasady, perspektywy i kierunki współpracy* - poradnik, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa. 2008, s.130.

³⁹ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.), art. 2, pkt. 1b.

Mapa nr 9. Zarejestrowane w województwie podkarpackim Centra i Kluby Integracji Społecznej z podziałem na powiaty, stan na dzień 31.12.2015 r.

Źródło: opracowanie Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na podstawie danych Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej stanowią wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę, stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności, niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

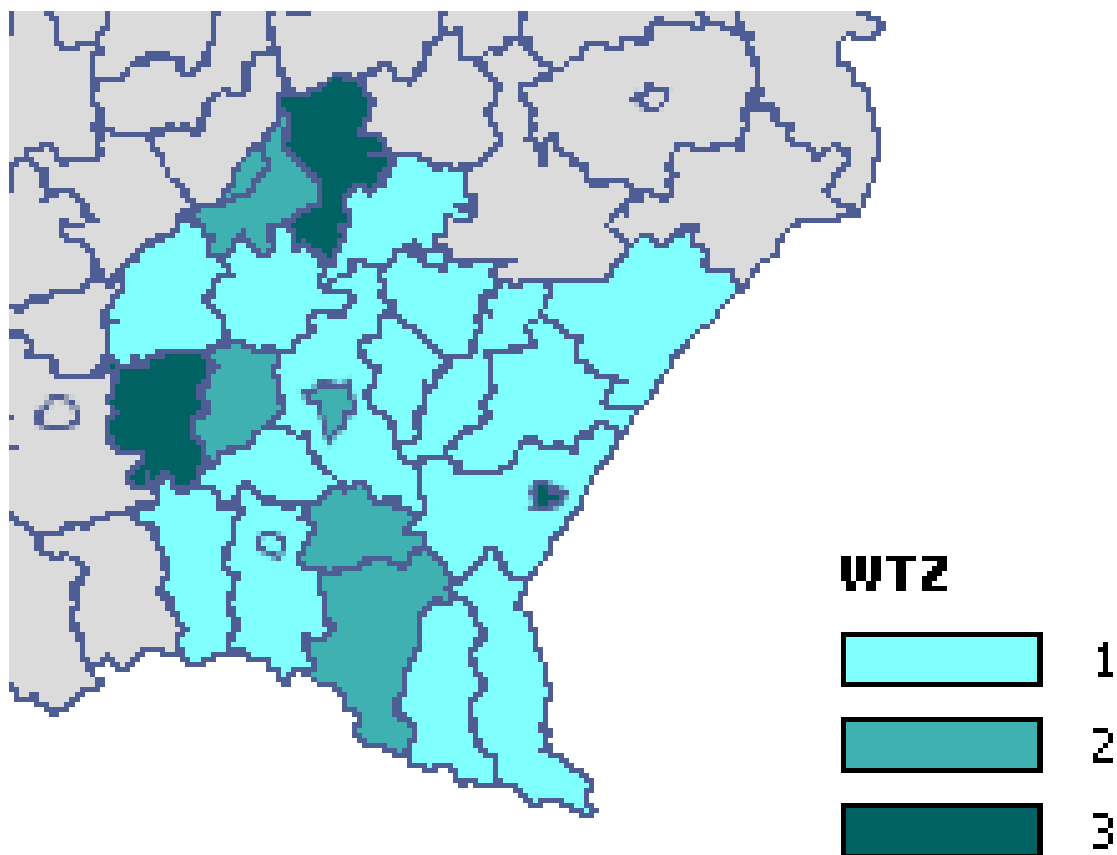
Z danych uzyskanych z PFRONu oddział w Rzeszowie wynika, iż w woj. podkarpackim funkcjonuje 37 Warsztatów Terapii Zajęciowej (stan na 31.12.2015), co przedstawia tabela stanowiąca Załącznik nr 14. do niniejszego Programu.

Ze wsparcia Warsztatów Terapii Zajęciowej w 2014 roku skorzystało 1660 uczestników.

Graficzne przedstawienie rozkładu WTZ na powiaty przedstawia mapa nr 10., z której wynika, że w województwie podkarpackim nie ma powiatu w którym nie funkcjonowałby Warsztat Terapii Zajęciowej. Najwięcej WTZ funkcjonuje w Przemyśle, powiecie dębickim oraz stalowowolskim- po 3 podmioty, 6 powiatów ma zarejestrowanych po 2 WTZ.

W dniu 16 czerwca 2015 r. rozpoczęło działalność Ogólnopolskie Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej, które na dzień powołania skupiało przedstawicieli z 14 WTZ z kraju. W ramach ogólnopolskiego forum, działa również Podkarpackie Forum WTZ skupiające 10 WTZ, natomiast 4 kolejne już zgłosiły chęć bycia członkiem Forum i czeka na podpisanie deklaracji.

Mapa nr 10. Zarejestrowane w województwie podkarpackim Warsztaty Terapii Zajęciowej z podziałem na powiaty, stan na dzień 31.12.2015 r.

Źródło: opracowanie Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na podstawie danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział w Rzeszowie.

Zakłady Aktywności Zawodowej

Zakład Aktywności Zawodowej to rozwiązanie dostępne tylko dla organizacji pracujących z osobami niepełnosprawnymi, w szczególności osobami z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności.

ZAZ działa w celach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Nie jest samodzielną formą prawną, nie ma też osobowości prawnej i funkcjonuje jako jednostka wyodrębniona w instytucji lub organizacji, która ZAZ utworzyła.

Zakłady aktywności zawodowej są szczególnym rodzajem pracodawcy rynku chronionego na terenie województwa. Zapewniają one niezbędną rehabilitację zawodową i społeczną dla osób dotkniętych głębokimi dysfunkcjami. Są to osoby niezdolne do pracy na rynku otwartym, dotknięte długotrwałym wykluczeniem społecznym.

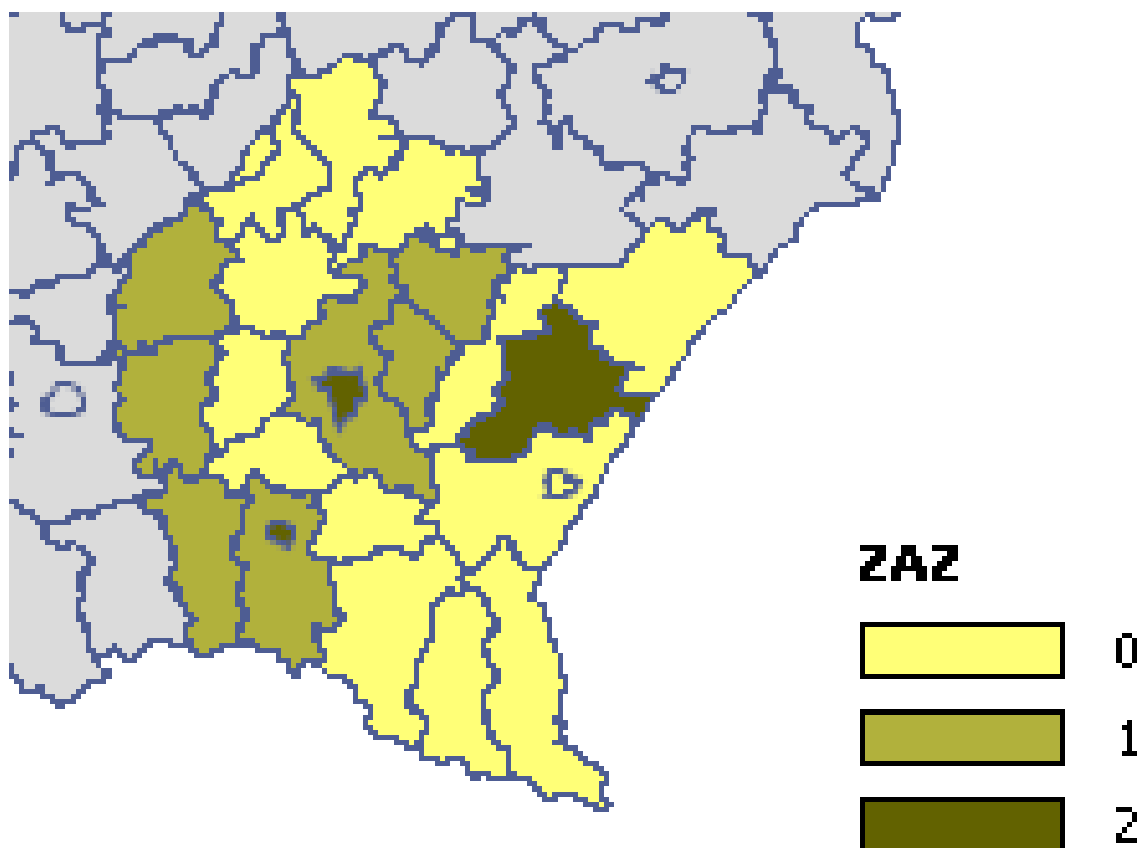
Czas pracy w ZAZ jest krótszy niż wynikałoby to z kodeksu pracy, zatrudnienie realizowane jest przy wsparciu instruktorów i trenerów pracy, oprócz tego realizowany jest tam szeroki zakres rehabilitacji społecznej i zdrowotnej. Działania te mają na celu maksymalne możliwe przywrócenie sprawności do wykonywania obowiązków zawodowych i docelowo – zatrudnienie poza ZAZ.

Wolne miejsca pracy w tego typu jednostkach zdarzają się niezwykle rzadko, przede wszystkim z uwagi na małą rotację osób pracujących.

Na terenie województwa podkarpackiego powołany został na zebraniu założycielskim dnia 29 maja 2013 r. Podkarpacki Związek Organizatorów Zakładów Aktywności Zawodowej, który jest związkiem stowarzyszeń wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego. PZOZAZ skupia 6 organizacji prowadzących ZAZ w regionie, a także PZOZAZ jako związek sam jest organizatorem jednego ZAZ.

Środowisko osób niepełnosprawnych i pracodawców postuluje także zwiększenie liczby zakładów aktywności zawodowej, których liczba jest zdecydowanie zbyt mała – **na dzień 04.01.2016 r. na terenie województwa działało 13 tego typu placówek.** W dużej części powiatów nie ma ich w ogóle, niezabezpieczone pozostają potrzeby osób niepełnosprawnych z powiatów grodzkich – Przemyśla, Tarnobrzega. Działania w tym kierunku napotykają na poważne trudności finansowe – samorząd województwa nie jest aktualnie w stanie wyasygnować środków na tworzenie nowych jednostek. Rozkład Zakładów Aktywności Zawodowej w województwie podkarpackim przedstawia Tabela stanowiąca załącznik nr 15. do Programu, natomiast ich rozmieszczenie przedstawia mapa nr 11. Spośród wszystkich ZAZ z Podkarpacia tylko w Krośnie, Rzeszowie i powiecie jarosławskim jest więcej niż 1 Zakład.

Mapa nr 11. Zarejestrowane w woj. podkarpackim Zakłady Aktywności Zawodowej z podziałem na powiaty, stan na dzień 04.01.2016 r.

Źródło: opracowanie Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie.

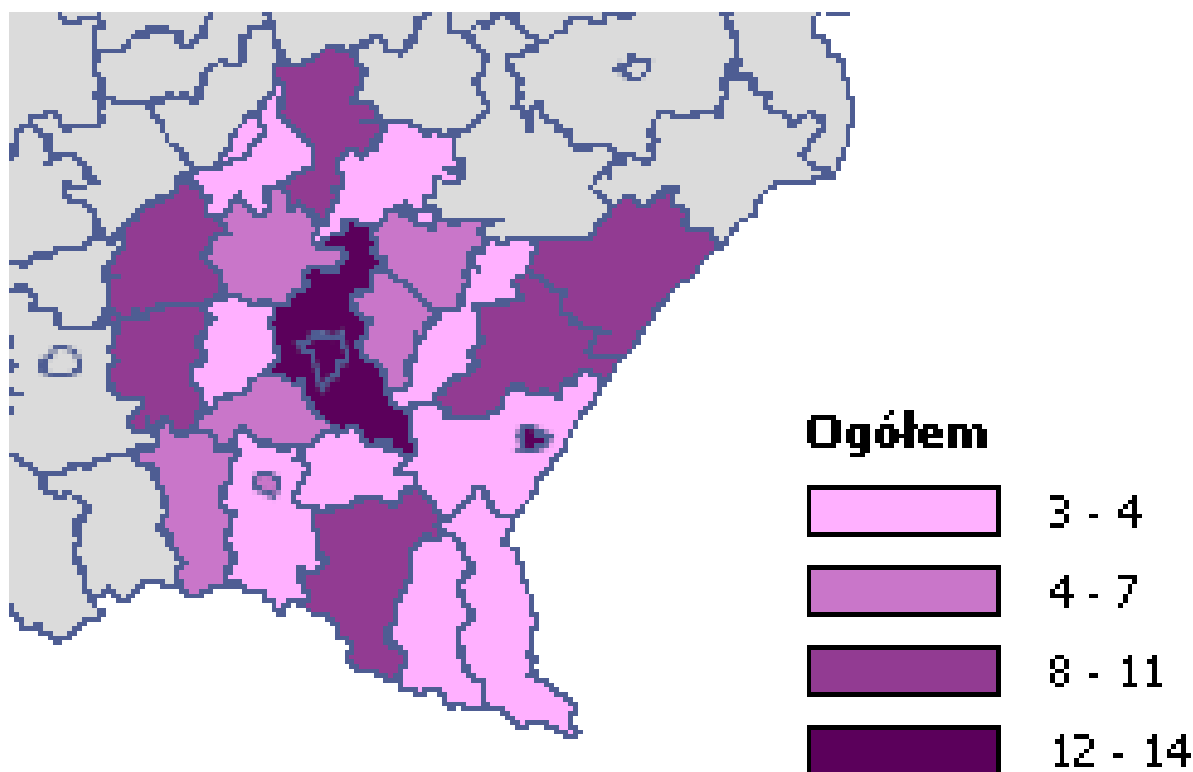
Na tworzenie i dofinansowanie działalności obsługowo – rehabilitacyjnej ze środków PFRON w latach 2003-2015 Zakładów Aktywności Zawodowej przekazano 51 724 447 zł, w tym 5 843 175 zł

na tworzenie zakładów, oraz 45 881 272 zł na dofinansowanie kosztów działalności. Oprócz środków PFRON również na ww. działania przekazano środki Samorządu Województwa Podkarpackiego w kwocie: 4 105 700 zł, w tym 96 207 zł na tworzenie zakładu, oraz 4 009 493 zł na dofinansowanie kosztów działalności. W samym 2015 roku PFRON przekazał środki na założenie zakładu 200 288 zł oraz 7 103 707 zł na działalność obsługowo-rehabilitacyjną, oraz samorząd Województwa Podkarpackiego 96 207 zł na tworzenie zakładu, a także 759 213 zł na działalność obsługowo-rehabilitacyjną. Suma środków dofinansowania podkarpackich ZAZ w 2015 roku wyniosła: środki PFRON 7 303 995 zł, oraz 855 420 zł środki samorządowe. Łącznie liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w podkarpackich ZAZ w 2015 roku wyniosła 461, co pozwala wyliczyć koszt dofinansowania działalności ZAZ na jedną osobę, który w 2015 roku wyniósł 17 056,23 zł.

Łączna liczba funkcjonujących na terenie województwa podkarpackiego CIS, KIS, WTZ, ZAZ i spółdzielni socjalnych wynosi 168 podmiotów. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w mieście Rzeszów oraz powiecie rzeszowskim ziemskim (odpowiednio 16 i 15 PES), a następnie w powiecie grodzkim Przemyśl (15 PES) oraz powiecie jarosławskim - 11 PES. Najmniejsza liczba PES zarejestrowana jest natomiast w powiatach: leskim, niżańskim, przeworskim, ropczycko – sędziszowskim oraz tarnobrzeskim- po 3 PES. Pełen rozkład został ukazany na mapie nr 12.

Mapa nr 12. 13

Źródło: opracowanie Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

Zakłady Pracy Chronionej

Zakład pracy chronionej jest przedsiębiorstwem przystosowanym do zatrudniania osób z wyższymi stopniami niepełnosprawności. Do głównych celów jego funkcjonowania należy nie tylko wypracowanie zysku, jak w każdej firmie, ale także aktywizacja zawodowa osób, które nie poradziłyby sobie na otwartym rynku pracy.

Decyzję w sprawie nadania **statusu** zakładu pracy chronionej wydaje wojewoda.

By otrzymać taki status przedsiębiorstwo musi:

- prowadzić działalność gospodarczą przez co najmniej 12 miesięcy;
- zatrudniać co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na etaty;
- przez co najmniej 6 miesięcy osiągać następujące wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych: o co najmniej 50%, w tym co najmniej 20% ogółu zatrudnionych, stanowią osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności albo o co najmniej 30% pracowników stanowią osoby niewidome, psychicznie chore lub upośledzone umysłowo, zaliczone do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- posiadać obiekty i pomieszczenia odpowiadające przepisom oraz zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy, spełniające wymagania dostępności do nich i uwzględniające potrzeby niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych;
- zapewnić doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonuje 85 zakładów pracy chronionej (w tym spółdzielnie inwalidów). Jednostki te działają niemal we wszystkich branżach:

- produkcyjnych,
- usługowych,
- ochronie,
- utrzymaniu czystości.

Preferowane w zatrudnieniu są osoby posiadające dokument poświadczający zaliczenie do osób niepełnosprawnych. Zakłady tego rodzaju nie działają na terenie 9 powiatów województwa:

- bieszczadzkiego,
- brzozowskiego,
- leskiego,
- leżajskiego,
- lubaczowskiego,
- łańcuckiego,
- przeworskiego,
- ropczycko – sędziszowskiego,
- tarnobrzeckiego.

Wykaz zakładów pracy chronionej działających na terenie województwa podkarpackiego w podziale na powiaty przedstawia Załącznik nr 16. do Programu.

Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we wszystkich zakładach w województwie podkarpackim zatrudnionych było ogółem 14 296 osób, z czego osób niepełnosprawnych 11 520 (w tym 648 osób niewidomych). Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia w zakładach pracy chronionej w podziale na poszczególne województwa przedstawia Załącznik nr 17. Niniejszego Programu.

2.3.3 Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z jednostkami samorządu terytorialnego

Aby ekonomia społeczna mogła się rozwijać, musi być uwzględniana już na etapie tworzenia diagnozy oraz planowania lokalnego, zapisów w strategiach rozwiązywania problemów społecznych, rozwoju gospodarczego, programach współpracy, jak również sprzyjającej rozwojowi ekonomii społecznej bieżącej realizacji polityki miasta, gminy czy też powiatu. Realny rozwój ekonomii społecznej dokonywać będzie się tam, gdzie zawiązywać się będą różnorakie partnerstwa, gdzie rosnąć będzie zaufanie jako fundament wzajemnych relacji obywateli, instytucji i podmiotów we wspólnocie samorządowej. Rozwój ekonomii społecznej zależy jest od ukształtowania partycypacyjnej, świadomej polityki wspólnoty samorządowej, łączącej solidarność i przedsiębiorczość. Dużą rolę w rozwoju lokalnym odgrywa aktywność obywateli, przejawiająca się w przynależności do organizacji pozarządowych, zakładaniu nowych stowarzyszeń i fundacji, realizacji inicjatyw społecznych.

W 2014 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie przeprowadzał badanie monitorujące realizację wskaźników Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej. Udział w tym badaniu wzięło 120 respondentów tj. podkarpackich gmin. Badanie takie powtórzono – po raz trzeci, dlatego możliwa była analiza porównawcza uzyskanych informacji.

W 2014 roku posiadanie dokumentu uwzględniającego rozwój ekonomii społecznej zadeklarowało 65% samorządów lokalnych, w latach 2012/2013 – 75%.

W 2014 roku zapytano badane gminy o to, czy stosują partycypację społeczną w procesie stanowienia prawa z zakresu ekonomii społecznej. Stosowanie metod partycypacji powinno wynikać z potrzeby zainteresowania obywateli sprawami innych ludzi i sprawami państwa, a także rozwinięciem poczucia odpowiedzialności za państwo wyrażające się w wypełnianiu obowiązków wobec państwa i społeczeństwa m.in. takich jak konsultowanie zapisów dokumentów programowych. Rozumienie ważności stosowania partycypacji w zakresie stanowienia prawa na przestrzeni ostatnich lat wzrasta, ale nieznacznie. W 2013 roku 6% badanych gmin deklarowało stosowanie partycypacji w procesie stanowienia prawa z zakresu ekonomii społecznej, w 2014 – 10%. Na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się liczba gmin na terenie których funkcjonowało partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej z 16% w latach 2012/2013 do 10% w 2014 roku.

W 2014 roku 2% badanych gmin uczestniczyło w budowie klastra branżowego w obszarze ekonomii społecznej.

Maleje liczba szkoleń z obszaru ekonomii społecznej dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych i spotkań informacyjnych z ekonomii społecznej dla władz samorządowych. W 2014 roku spotkania dla władz zorganizowało 27 badanych gmin (tj. 19%), zaś szkolenia dla pracowników jednostek samorządowych zorganizowało 10 gmin (tj. 9%).

W 2014 roku tylko 31% gmin zaoferowało pomoc dla podmiotów ekonomii społecznej. Pomoc zazwyczaj dotyczyła kwestii organizacyjnych, takich jak użyczenie lokalu na spotkania danej organizacji. Część badanych respondentów jako pomoc wymieniła udzielenia dotacji na realizację zadań publicznych co jednak nie do końca stanowi pomoc dla organizacji pozarządowej, gdyż obowiązkiem wynikającym z ustawy jest delegowanie części zadań, co ma stanowić pomoc dla samorządu w realizacji jego zadań. Sporadycznie badane gminy udzielały pomocy finansowej w postaci pożyczek (6% badanych gmin) i poręczeń dla organizacji pozarządowych (3% badanych gmin).

W 2014 roku 3% badanych gmin deklarowało prowadzenie kampanii na rzecz podmiotów ekonomii społecznej oferujących usługi w zakresie opiekuńczo – wychowawczym, 2% w usługach turystycznych i 7% w pozostałych. Prawie żadna z badanych gmin nie opisała przebiegu swojej kampanii w ankiecie, a zatem można wnioskować, iż badania nie są w tym względzie wiarygodne i nie dają pewności czy była to zaplanowana kampania czy pojedyncze działania reklamowe.

W 2014 roku zmalało także zainteresowanie szkół upowszechnianiem tematyki ekonomii społecznej w ramach zajęć szkolnych. W latach 2012/2013 taka tematykę na różnych zajęciach

upowszechniało około 17% badanych gmin, w 2014 roku już tylko 2% spośród takiej samej liczby badanych gmin⁴⁰.

2.2.4. System wsparcia ekonomii społecznej w województwie podkarpackim

Aby ekonomia społeczna mogła się rozwijać, niezbędne jest tworzenie trwałej i kompetentnej struktury wsparcia i umocowanie jej w systemie strategicznego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego, zarówno na poziomie lokalnym jak i regionalnym. W okresie programowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 ekonomia społeczna była rozwijana głównie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

System wsparcia ekonomii społecznej w naszym regionie tworzą różne organizacje. Są to Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, klaster ekonomii społecznej, lokalne grupy działania a także administracja publiczna.

W latach 2012-2013 w ramach konkursów ogłaszanych przez Wojewódzki Urząd Pracy na operatorów wsparcia z komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej, Działania 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, wybranych zostało kilka instytucji, które mogły udzielać wsparcia w zakresie:

- doradztwa (indywidualnego i grupowego) oraz szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia/prowadzenia spółdzielni socjalnych,
- środków finansowych do wysokości 20 tys. złotych na każdą osobę fizyczną (maks. 200 tys. zł dla spółdzielni socjalnej),
- wsparcia pomostowego w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielanie wsparcia pomostowego (finansowego i doradczego); w uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest przedłużenie wypłaty wsparcia pomostowego do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielanie wsparcia pomostowego.

Spis instytucji realizujących projekt z działania 7.2 - *Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego* przedstawia tabela będąca Załącznikiem nr 18. Programu.

W ramach tej siedmioletniej perspektywy udało się stworzyć w województwie infrastrukturę wspierającą działalność podmiotów ekonomii społecznej, a także umożliwić powstanie wielu przedsiębiorstw i podmiotów ekonomii społecznej. W ramach Priorytetu VII POKL, utworzono 77 spółdzielni socjalnych, 4 zakłady aktywności zawodowej, 8 klubów integracji społecznej, 2 centra integracji społecznej, dodatkowo wspierano podmioty już istniejące (4 Centra Integracji Społecznej i 3 Zakłady Aktywności Zawodowej). Na utworzenie spółdzielni socjalnych wydatkowano ze środków POKL ponad 20 mln zł. Ponad 12 mln przeznaczono na utworzenie i wsparcie Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej i Zakładów Aktywności Zawodowej⁴¹.

OŚRODKI WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

W okresie 2014 – 2020, według zapisów Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, by otrzymać środki finansowe publiczne, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) będą musiały przejść pozytywnie procedurę akredytacji. Standardy akredytacyjne zakładają wysoką jakość i efektywność wsparcia dla sektora ekonomii społecznej świadczonego w ramach OWES, które

⁴⁰ Raport z monitoringu Regionalnego Planu..., op. cit., ss. 21-22,

⁴¹ Zob. s. 5.,

przekładają się na m.in. zatrudnieniowe trwałe efekty. Głównym celem budowy systemu akredytacji opartego na sprecyzowanych standardach działania jest rozwój ekonomii społecznej poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług wspierających, świadczonych na rzecz podmiotów ekonomii społecznej a także zapewnienie efektywności wydatkowania środków publicznych, w tym środków europejskich. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, powinny świadczyć łącznie wszystkie rodzaje usług wsparcia ekonomii społecznej:

- usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne),
- usługi rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne)
- usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe), rozumiane zgodnie z KPRES.

OWES-y będą również współpracować z regionalnym koordynatorem rozwoju ekonomii społecznej, tj. Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, z którym wspólnie będą ustalać plan i zasady współpracy oraz realizację wspólnych inicjatyw.

W woj. podkarpackim akredytację Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 18.03.2016 roku otrzymały 3 Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej:

- OWES tworzony przez Fundację Akademia Obywatelska;
- OWES tworzony przez Podkarpacką Agencję Konsultingowo Doradczą Sp. z o. o. w partnerstwie z Tarnobrzeską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Fundacją im. Hetmana Jana Tarnowskiego;
- Podkarpacki OWES tworzony przez Caritas Archidiecezji Przemyskiej w partnerstwie z Podkarpacką Akademią Przedsiębiorczości Katarzyna Podraza.
- Rzeszowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej tworzony przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie.

KLASTRY EKONOMII SPOŁECZNEJ

W październiku 2014 r. w Rzeszowie powołano Podkarpacki Klaster Ekonomii Społecznej – Lokomotywa (PKES). Powstały Klaster służyć ma wzmocnieniu potencjału podmiotów ekonomii społecznej działających w województwie podkarpackim dzięki wzajemnej kooperacji oraz współpracy z biznesem, sektorem nauki oraz administracją publiczną.

Klaster tworzy czternaście podmiotów reprezentujących wszystkie trzy sektory działalności społeczno-gospodarczej. Tworzą go zarówno przedstawiciele nauki, jednostki administracji publicznej, przedsiębiorcy – w tym usługowe spółdzielnie socjalne jak i organizacje pozarządowe. Porozumienie w sprawie utworzenia PKES podpisały:

- Instytut Ekonomii Społecznej z Rzeszowa,
- Uniwersytet Rzeszowski,
- Spółdzielnia Socjalna Bergamotka z Dębicy,
- Spółdzielnia Socjalna CHATKA MAŁOLATKA z Krównik,
- Spółdzielnia Socjalna FENIKS z Łąki,
- Spółdzielnia Socjalna ORTO-SPORT z Rzeszowa,
- Spółdzielnia Socjalna Polifonia Project z Rzeszowa,
- Spółdzielnia Socjalna Rezydencja Pod Platanem z Zarzecza,
- Spółdzielnia Socjalna Siedlisko z Sokołowa Małopolskiego,
- Spółdzielnia Socjalna Stawiamy Ślady z Łańcuta,
- Spółdzielnia Socjalna SYNERGIA z Rzeszowa,
- Gmina Strzyżów oraz
- 4HC Sp. z o. o. z Rzeszowa.

W Jarosławiu 10 września 2015 r. w sali narad Ratusza zorganizowano spotkanie na które zaproszone zostały organizacje pozarządowe NGO, samorządy, podmioty publiczne

i gospodarcze. Podczas spotkania zostało podpisane porozumienie Partnerstwa Lokalnego Klastra Ekonomii Społecznej na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności biznesu- organizacja otrzymała nazwę **Regionalny Klaster Ekonomii Społecznej i Innowacji „Z Biegiem Sanu do Rozwoju”**. Utworzenie Klastra pozwoli na nawiązanie współpracy pomiędzy biznesem, nauką i administracją. Ponadto wpłynie również na rozwój miasta, regionu oraz rozwój ekonomii społecznej. Klaster za swój podstawowy cel postawił sobie inicjowanie i wspieranie wspólnych działań jego sygnatariuszy służących rozwojowi przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności biznesu na terenie pięciu powiatów: jarosławskiego, lubaczowskiego, przemyskiego, przeworskiego oraz Miasta Przemysła.

Powstałe w wyniku podpisanego porozumienia partnerstwo jest dobrowolnym i otwartym zrzeszeniem skupiającym podmioty sektora publicznego, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe. Z trójsektorowego charakteru Klastra wynika jego rola animatora sieci współpracy w obszarze powiązanych ze sobą działań gospodarczych i społecznych służących zarówno rozwiązywaniu problemów jak i pobudzaniu rozwoju w skali lokalnej i ponadlokalnej.

Liczba członków wynosi 44, a skupia w sobie zarówno przedstawicieli samorządu terytorialnego (Urząd Miasta Przemysła, Urząd Miasta Jarosław, Urząd Miasta oraz Urząd Gminy Radymno), przedstawicieli nauki (Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno - Ekonomiczna w Jarosławiu, Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyslu), jednostki pomocy społecznej oraz powiatowe urzędy pracy, organizacje pozarządowe, przedstawicieli biznesu oraz podmioty ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne : „Ekoda”, „DobryDzień”, „Ogród Dokumentów”, „Ostoja”, „Pasja”, „Senior”, „Wiklina u Leszka”, CIS „Pawłowe Sioło”, dwa ZAZy Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym koło w Jarosławiu.).

LOKALNE GRUPY DZIAŁANIA

Innymi formami wspomagającymi działania ekonomii społecznej w regionie są Lokalne Grupy Działania (LGD), których w województwie podkarpackim zarejestrowanych jest 34 (dane z KRS opracowane przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską w Przemyslu, stan na 22.03.2016 r.). Są to partnerstwa trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego, a formą ich działalności jest stowarzyszenie. LGD tworzą i wdrażają programy lokalne, aktywizują mieszkańców, mogą także przyznawać organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym środki na realizację projektów służących aktywizowaniu lokalnych społeczności czy rozwiązaniu problemu społecznego na danym terenie.

ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – zgodnie z zapisami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej z 14 sierpnia 2014 roku, został wyznaczony jako jednostka odpowiedzialna za koordynację działań związanych z ekonomią społeczną w województwie. Jednostka odpowiedzialna będzie za koordynację działań władzy publicznej w zakresie realizacji regionalnego programu oraz merytorycznie określać kierunki, preferencje i procedury wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej współpracować będzie z OWES-ami, wspólnie ustalając plan i zasady współpracy oraz realizacji wspólnych inicjatyw.

23 lutego 2016 roku, Uchwałą Zarządu nr 149/3122/16 został powołany Podkarpacki Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, który składa się z przedstawicieli samorządu województwa

i samorządu lokalnych, przedstawicieli nauki, mediów lokalnych a także przedstawicieli sektora ekonomii społecznej. Komitet pełni funkcję konsultacyjno-doradczą a jego główne zadania to:

- Wyznaczanie wizji i kierunków rozwoju ekonomii społecznej w województwie,
- Identyfikacja barier w rozwoju ekonomii społecznej oraz formułowanie rekomendacji w zakresie ich likwidacji lub ograniczenia,
- Wypracowanie nowych, innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie.

Jednostki Samorządu Terytorialnego to podmioty, które są odpowiedzialne za kreowanie polityki lokalnej, również w zakresie wspierania rozwoju ES. JST może wspierać sektor ES pośrednio (przyjazne otoczenie) oraz bezpośrednio m.in. poprzez prowadzenie polityki zamówień społecznie odpowiedzialnych (klauzule społeczne), wspieranie finansowe i pozafinansowe PES oraz zaangażowanie w tworzenie PES na poziomie lokalnym (np. spółdzielnie socjalne osób prawnych).

Instytucje Pomocy i Integracji Społecznej stanowią jednostki, które są odpowiedzialne za realizację polityki aktywnej integracji. Instytucje Pomocy i Integracji Społecznej mogą wspierać rozwój ES poprzez współpracę z innymi instytucjami, w tym szczególnie OWES-ami. Wsparcie takie polegać może na przygotowywaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do założenia/przystąpienia/zatrudnienia w PES przy wykorzystaniu narzędzi aktywnej integracji (np. wsparcia psychologicznego, kontraktu socjalnego).

Powiatowe Urzędy Pracy w woj. podkarpackim - to podmioty, które są odpowiedzialne za realizację polityki rynku pracy. Mogą one wspierać rozwój ekonomii społecznej poprzez współpracę z innymi instytucjami, w tym szczególnie OWES-ami. Wsparcie takie polegać może na wykorzystaniu narzędzi aktywnej polityki rynku pracy w stosunku do osób bezrobotnych przygotowujących się do założenia/przystąpienia/zatrudnienia w PES (np. dotacje z Funduszu Pracy na założenie/przystąpienie do spółdzielni socjalnej). Zgodnie z danymi MPIPs z roku 2012, w roku 2010 PUP-y z Podkarpacia przekazały w ramach dotacji ze środków Funduszu Pracy ok. 187 900 zł., natomiast w 2011 nie udzieliły żadnej dotacji⁴². W pozostałych latach na założenie spółdzielni socjalnych przekazano natomiast: w 2012 r.: 142 231 zł. oraz w 2013 r. 243 131 zł⁴³.

Jak wynika z przeprowadzonego monitoringu Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020 za rok 2014, tylko jeden Powiatowy Urząd Pracy (PUP Krosno) udzielił dotacji na przystąpienie nowego członka do istniejącej spółdzielni socjalnej ze środków Funduszu Pracy, a kwota tego wsparcia wyniosła 10 955 złotych. Pozostałe Urzędy nie udzieliły w 2014 roku żadnej dotacji zarówno na utworzenie spółdzielni socjalnej, jak również na przystąpienie nowych członków do istniejących na rynku podmiotom ekonomii społecznej.

Wsparcie w postaci refundacji świadczeń reintegracyjnych osób uczestniczących w CIS udzieliły 3 PUP-y - w Krośnie, Lubaczowie oraz Kolbuszowej. Dodatkowo PUP w Lubaczowie oraz PUP w Kolbuszowej wspierały spółdzielnie socjalne poprzez finansowanie części wynagrodzeń członków spółdzielni. Akcje informacyjno-promocyjne z zakresu ekonomii społecznej jak wynika z badania prowadziło tylko 5 Powiatowych Urzędów Pracy z terenu województwa podkarpackiego. Dane które zostały uzyskane od podkarpackich Powiatowych Urzędów Pracy należy traktować jako niepełne, bowiem kwestionariusz ankiety przesłało tylko 14 z 21 PUP z terenu województwa (66,6%), jak również same wypełnione kwestionariusze zawierały wiele błędów oraz braków odpowiedzi⁴⁴.

---

⁴² Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010 – 2011 r., Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa 2012, s. 11,

⁴³ Raport z monitoringu wdrażania w latach 2012-2013 Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020, ROPS w Rzeszowie, Rzeszów 2014, s. 27,

⁴⁴ Raport z monitoringu Regionalnego Planu..., op. cit., s. 24,

2.3. Wnioski z diagnozy

Województwo podkarpackie pod względem rozwoju sektora ekonomii społecznej jest jednym z najszybciej rozwijającym się regionem w kraju. Bardzo duży wpływ na to miała dystrybucja środków przyznanych Polsce w ramach Perspektywy Finansowej UE 2007-2013, co przyniosło znaczący wzrost liczby zarówno przedsiębiorstw społecznych, jak również podmiotów reintegracyjnych. By zapewnić dalszy rozwój sektora w regionie, wykorzystując zarówno środki dostępne w Perspektywie Finansowej UE 2014-2020, jak również wszelkie inicjatywy otoczenia ekonomii społecznej, należy:

1. dokonać zmiany podziału województwa podkarpackiego z 2 (północnego i południowego) na 4 subregiony wsparcia:
  - I. centralny: miasto Rzeszów, powiaty: rzeszowski ziemski, kolbuszowski, niżański, stalowowolski,
  - II. wschodni: miasto Przemyśl, powiaty: przemyski ziemski, jarosławski, lubaczowski, przeworski, leżajski, łańcucki,
  - III. zachodni: miasto Tarnobrzeg, powiaty: tarnobrzegi ziemski, mielecki, dębicki, ropczycko – sędziszowski, strzyżowski,
  - IV. południowy: miasto Krosno, powiaty: krośnieński ziemski, jasielski, brzozowski, sanocki, leski, bieszczadzki,

które będą obsługiwane przez posiadające akredytację MRPiPS Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej - podział na 4 subregiony zmniejsza zakres funkcjonowania OWES pod względem terytorialnym, liczby mieszkańców oraz liczby osób bezrobotnych, co przełoży się tym samym na skrócenie dystansu i zwiększenie dostępności oferowanego przez OWES wsparcia.

2. rozpocząć wdrażanie sieciowania podmiotów ekonomii społecznej, współpracy między podmiotami zarówno wewnątrz grupy podmiotów, jak również stosując sieciowanie mieszane, tzn. łącząc podmioty o odmiennym charakterze, np. Centra/Kluby Integracji Społecznej ze spółdzielniami socjalnymi, Zakłady Aktywności Zawodowej z Warsztatami Terapii Zajęciowej, co pozwoli na wypracowywanie nowych rozwiązań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej.
3. By zapewnić ciągły rozwój ekonomii społecznej, jako idea powinna być uwzględniana już na etapie planowania lokalnego, diagnozy, a także zapisów w strategiach rozwiązywania problemów społecznych, rozwoju gospodarczego, programach współpracy, jak również sprzyjającej rozwojowi ekonomii społecznej bieżącej realizacji polityki miasta, gminy czy też powiatu; realny rozwój ekonomii społecznej dokonywać będzie się tam, gdzie zawiązywać się będą różnorakie partnerstwa, gdzie rosnąć będzie zaufanie jako fundament wzajemnych relacji obywateli, instytucji i podmiotów we wspólnocie samorządowej; rozwój ekonomii społecznej zależy od ukształtowania partycypacyjnej, świadomej polityki wspólnoty samorządowej, łączącej solidarność i przedsiębiorczość, dlatego ważne jest, by zapewnić wzrost wiedzy wśród pracowników i władz samorządowych nt. samej idei ekonomii społecznej, jej możliwości i zagrożeń, budowania partnerstw i partycypacji w polityce lokalnej, jak również ze stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych i stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w polityce lokalnej.
4. większy nacisk w zakresie wsparcia podmiotów ekonomii społecznej położyć na szkolenia ich członków/pracowników na zarządzanie jednostką, co zapewni zdolność do zidentyfikowania

istniejących oraz możliwych do wystąpienia sytuacji kryzysowych, a także w efekcie ich eliminację; poza tym należy zapewnić wzrost wiedzy w zakresie marketingu i reklamy, by podmioty stały się zauważalne na otwartym rynku.

5. wskazać, że istnieje zapotrzebowanie na niskooprocentowane pożyczki dedykowane podmiotom społecznym o charakterze reintegracyjnym (CIS/KIS, ZAZ, WTZ) pozwalających na dostęp do nowych źródeł finansowania ich działalności, co pozwoli również na rozwój tych podmiotów,
6. uwzględnić potrzebę zwiększenia wiedzy nt. ekonomii społecznej w regionie poprzez m.in. kampanie społeczne, kampanie medialne, przedsięwzięcia typu targi, kiermasze, konkursy o tematyce ekonomii społecznej, jak również szkolenia i kursy o ekonomii społecznej o szerokim zakresie.
7. zwrócić uwagę na potrzebę rozszerzenia katalogu usług oferowanych przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej działające na terenie województwa podkarpackiego, dostosowanych do ciągle zmieniających się warunków rynkowych.

3. Analiza SWOT podkarpackiej ekonomii społecznej

Analiza SWOT pozwala na wskazanie czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych warunkujących rozwój ekonomii społecznej. W przyjętej metodzie mocne strony i słabe strony wskazują czynniki wewnętrzne sektora ekonomii społecznej, mające wpływ na sektor (m.in. zasoby i potencjał sektora, obszary deficytowe, czy też bariery utrudniające rozwój ekonomii społecznej w regionie). Natomiast czynnikami zewnętrznymi, wykraczającymi poza obszar ekonomii społecznej, na które sektor ES albo nie ma wpływu, lub ma co najwyżej pośredni wpływ są szanse i zagrożenia, np. prawodawstwo, decyzje polityczne, zjawiska ekonomiczne, trendy rozwojowe, itp.

Tabela nr 1. Analiza SWOT sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> - słabość organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej pod względem organizacyjno - technicznym, kadrowym i merytorycznym, - niedostateczny stan majątkowy (aktywów) PES, - brak podmiotów trwale wspierających NGO, - uzależnienie prowadzenie działań przez NGO od środków publicznych, - niski poziom kompetencji pracowniczych i społecznych osób wchodzących w skład lub tworzących PS, - nieinnowacyjne obszary działalności PS, - zjawisko występowania postawy roszczeniowej osób wchodzących w skład lub tworzących PES, - źle prowadzona promocja lub jej brak, - brak działań marketingowych (niewłaściwe lub brak wykorzystania instrumentów i narzędzi marketingowych), - brak współpracy w ramach poszczególnych elementów sektora ES, - brak gotowości do tworzenia i włączania się do partnerstw trójsektorowych, - niewystarczająca umiejętność pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych, - problemy z utrzymaniem płynności finansowej, 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wyboru formy prawnej dopasowanej do potrzeb zakładających PES, - dobre praktyki ekonomii społecznej w regionie, - większa liczba CIS i ZAZ w regionie niż wynosi średnia krajowa, - duża liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w regionie, - istnieją doświadczone podmioty wspierające (w tym akredytowane OWES), - tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze ES, - rosnąca liczba osób przeszkolonych i aktywizowanych, - istniejące sieci podmiotów ekonomii społecznej (sieci ZAZ i WTZ), - doświadczenie w tworzeniu spółdzielni socjalnych osób prawnych, - doświadczenie w tworzeniu PES, - wzrost wiedzy i kompetencji społecznych w wyniku aktywności w PES, - możliwość prowadzenia przez PES działalności w obszarze usług niszowych, mniej opłacalnych dla biznesu.

Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> - niska jakość kapitału społecznego i zaufania społecznego, - niewystarczające wsparcie sektora publicznego i prywatnego dla NGO i PES, - niski poziom współpracy między PES, - mała wiedza społeczeństwa nt. ES - negatywne postrzeganie ES i PES, - stereotypowe postrzeganie jakości usług i produktów PES, - niewystarczające wsparcie rozwoju umiejętności i wiedzy liderów ES - bariery formalno-prawne i biurokratyzowanie tworzenia i funkcjonowania PES, - stosowanie zbyt ostrych kryteriów dostępności do instrumentów inżynierii finansowej wspierającej PES, - nieuwzględnianie zagadnień ES w lokalnych dokumentach strategicznych, - niedostosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych do możliwości ich stosowania, - obawa przed stosowaniem klauzul społecznych, - zmiany personalne we władzach lokalnych i wynikający z tego brak ciągłości/spójności podejmowanych działań, - niewystarczający poziom promocji i edukacji nt. ES, - niestabilność i niespójność otoczenia prawnego funkcjonowania ES, 	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględnienie ES w długotrwałej strategii rozwoju kraju, - popularyzacja ES zarówno w regionie, jak i w kraju, - wzrost zainteresowania środowisk akademickich zagadnieniami ES w aspekcie badawczym i edukacyjnym (powstają programy kształcenia w zakresie ES), - dostępność zróżnicowanych dobrych praktyk ES możliwych do zastosowania (implementacji) w regionie, - aktywizująca polityka społeczna - zmiana modelu polityki społecznej, - wzrost świadomości nt. ES wśród podmiotów publicznych, - dostępność środków na wsparcie ES, - wzrost popularności produktów, usług opartych na zasobach lokalnych, - zwiększenie potencjału organizacyjnego i absorpcyjnego podmiotów oraz instytucji wspierających ES, - realizacja projektów dot. sieciowania PES, - zwiększenie świadomości i aktywności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie, - rozwój sektora usług w województwie podkarpackim, - rosnąca świadomość konsumencka.

4. Wizja i cel główny Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Wizja

Podkarpackie jest województwem rozwiniętej ekonomii społecznej efektywnie ograniczającej problemy społeczne i ich skutki, opartej na profesjonalnych, stabilnych finansowo podmiotach działających w zintegrowanych społecznościach lokalnych, silnych aktywnością i przedsiębiorczością swoich mieszkańców dbających o tradycję i rozwój swojego otoczenia.

Cel główny

Rozwój podmiotów ekonomii społecznej jako formy aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców województwa podkarpackiego do 2020.

5. Cele szczegółowe i działania Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej

Cel szczegółowy I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej.

Działania:

1. Zapewnienie funkcjonowania regionalnego (wojewódzkiego) komitetu rozwoju ekonomii społecznej.
2. Działania mające na celu koordynację sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.
3. Funkcjonowanie w regionie posiadających akredytację Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.
4. Tworzenie formalnych i nieformalnych powiązań między podmiotami w ramach sektora ekonomii społecznej, jak również powiązań między sektorem ekonomii społecznej a innymi sektorami (np. biznesu, samorządu terytorialnego, mediów, nauki, itp.) w formie sieci/partnerstw/klastrów.
5. Funkcjonowanie podmiotów udzielających wsparcia PES i grupom inicjatywnym poza akredytowanymi OWES.
6. Uruchomienie mechanizmów finansowych wspierających ekonomię społeczną (m.in. fundusze pożyczkowe, fundusze doradcze).
7. Rozwój franczyzy społecznej w regionie.
8. Doskonalenie i kształcenie kadr wspierających ekonomię społeczną w województwie.
9. Prowadzenie monitoringu, ewaluacji oraz corocznych badań kondycji sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.

Wskaźniki realizacji Celu Szczegółowego I oraz ich wartość docelowa:

1. Liczba funkcjonujących regionalnych (wojewódzkich) komitetów rozwoju ekonomii społecznej - 1.
2. Liczba projektów mających na celu koordynację sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim – 1.
3. Liczba posiadających akredytację MRPiPS Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w regionie – 4.
4. Liczba funkcjonujących sieci kooperacji i współpracy podmiotów ekonomii społecznej – 5.
5. Odsetek klastrów działających w województwie podkarpackim posiadających w swoim składzie co najmniej 1 podmiot ekonomii społecznej – 10%.
6. Liczba mechanizmów finansowych działających na terenie województwa podkarpackiego – 1.
7. Liczba raportów z badań kondycji sektora ekonomii społecznej w regionie – 6.
8. Liczba podmiotów ekonomii społecznej zrzeszonych w społecznych systemach franczyzowych – 4.

Podmioty zaangażowane we wdrażanie działań: Podkarpacki Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, operator środków finansowych, podmioty ekonomii społecznej, szkoły i uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, sektor biznesu.

Cel szczegółowy II. Wspieranie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.

Działania:

1. Realizacja usług umożliwiających uzyskanie/podniesienie wiedzy i rozwijanie umiejętności potrzebnych do założenia i/lub pracy w podmiotach ekonomii społecznej.
2. Realizacja usług polegających na dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwach społecznym.
3. Realizacja wsparcie finansowego (dotacje) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
4. Udzielanie wsparcia pomostowego w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług mających na celu rozwijanie wiedzy i umiejętności osób wchodzących w skład przedsiębiorstw społecznych.
5. Realizacja działań animacyjnych w obszarze ekonomii społecznej w regionie.

Wskaźniki realizacji Celu Szczegółowego II oraz ich wartość docelowa:

1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych, w tym przedsiębiorstwach społecznych – 1179.
2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po realizacji działań (razem z pracującymi na własny rachunek) – 9,2% osób.
3. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 1380.
4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem -3463.

Podmioty zaangażowane we wdrażanie działań: Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, powiatowe urzędy pracy.

Cel szczegółowy III. Promocja i upowszechnienie ekonomii społecznej w regionie

Działania:

1. Przeprowadzenie akcji/działań informacyjno-promocyjnych na temat ekonomii społecznej.
2. Działania mające na celu zwiększenie widoczności podmiotów ekonomii społecznej w regionie (portal sprzedażowy produktów i usług PES, targi i kiermasze ekonomii społecznej).
3. Prowadzenie certyfikacji podmiotów ekonomii społecznej znakiem jakości „Zakup prospołeczny”.
4. Przyznawanie znaku jakości „Q” podmiotom ekonomii społecznej.
5. Przeprowadzenie konkursów dedykowanych sektorowi ekonomii społecznej.
6. Działania mające na celu rozwój współpracy sektora ekonomii społecznej z mediami.
7. Upowszechnianie tematyki ekonomii społecznej na uczelniach wyższych w woj. podkarpackim.
8. Prowadzenie działań dot. promocji współpracy pomiędzy PES – NGO - JST.

Wskaźniki realizacji Celu Szczegółowego III oraz ich wartość docelowa:

1. Liczba akcji/działań informacyjno-promocyjnych na rzecz ekonomii społecznej – 100.
2. Liczba funkcjonujących portali sprzedażowych w województwie - 1.
3. Liczba wydarzeń o charakterze targowym w województwie - 10.
4. Liczba PES certyfikowanych znakiem promocyjnym „Zakup prospołeczny” - 10.
5. Liczba edycji konkursów dedykowanych sektorowi ekonomii społecznej - 5.
6. Liczba podpisanych porozumień między szkołami wyższymi a interesariuszami - 1/3 uczelni wyższych z terenu województwa podkarpackiego.
7. Liczba cyklicznych programów/publikacji medialnych nt. ekonomii społecznej – 2.

Podmioty zaangażowane we wdrażanie działań: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, szkoły i uczelnie wyższe, media.

Cel szczegółowy IV. Samorząd lokalny wspierający ekonomię społeczną.

Działania:

1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych ukierunkowanych na wzrost wiedzy w JST nt. idei ekonomii społecznej.
2. Uwzględnienie rozwoju ekonomii społecznej w aktach prawa lokalnego, strategiach i programach samorządów terytorialnych.
3. Wdrożenie metody partycypacyjnej w tworzeniu lokalnych dokumentów strategicznych.

4. Działania edukacyjne w JST na temat form finansowych i niefinansowych wsparcia ekonomii społecznej i korzyści z rozwoju ekonomii społecznej w regionie (klauzule społeczne, zlecenie PES usług użyteczności publicznej).

Wskaźniki realizacji Celu Szczegółowego IV oraz ich wartość docelowa:

1. Odsetek podkarpackich JST w którym przeszkolono pracowników odpowiedzialnych za prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w zakresie stosowania klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych - 30%.
2. Odsetek podkarpackich JST stosujących klauzule społeczne w zamówieniach publicznych - 15%.
3. Liczba dokumentów strategicznych utworzonych metodą partycypacyjną w województwie podkarpackim – 50.
4. Liczba podkarpackich JST, które uwzględniły rozwój ekonomii społecznej w swoich dokumentach strategicznych i programowych - 100%.

Podmioty zaangażowane we wdrażanie działań: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, szkoły i uczelnie wyższe.

Plan finansowy

Wdrażanie działań ujętych w celach szczegółowych Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2016 – 2020 finansowana będzie głównie ze:

- a) środków publicznych:
  - fundusze unijne,
  - budżet państwa,
  - budżety samorządów terytorialnych,
  - fundusze celowe, w tym Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Fundusz Pracy,
  - środki będące we władaniu instytucji publicznych.
- b) środków niepublicznych – pochodzących ze wszystkich źródeł nie mieszczących się w pkt. a, tj. środki pochodzące z sektora biznesu, mediów prywatnych, szkół wyższych, organizacji pozarządowych, środki własne podmiotów ekonomii społecznej, itp.

Głównym źródłem finansowania działań Programu będą środki UE dostępne w RPO WP 2014-2020, w ramach Priorytetu VIII Integracja Społeczna:

1. Działanie 8.5 - Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie - **ok. 110 500 000 zł. (kwota alokacji wynosi 26 476 209 EUR),**
2. Działanie 8.6 - Koordynacja sektora ekonomii społecznej w regionie - **3 600 000 zł,**

Ww. działania w całości skierowane są na rozwój, upowszechnianie oraz koordynację sektora ekonomii społecznej w województwie podkarpackim.

W ramach funduszy celowych na działania związane z ekonomią społeczną zakłada się środki w ramach:

1. PFRON – **168 104 382 zł**:
  - a. na tworzenie i dofinansowanie działalności ZAZ – **38 104 382 zł**,
  - b. na dofinansowanie działalności WTZ – **130 000 000 zł**.
2. Fundusz Pracy – **875 000 zł**

Kolejnym źródłem finansowania będą środki z budżetów JST:

1. samorząd województwa podkarpackiego – **5 310 500 zł**,
  - a) na pierwsze wyposażenie i dofinansowanie działalności CIS – **850 000 zł**,
  - b) na tworzenie i dofinansowanie działalności ZAZ – **4 460 500 zł**,
2. samorządów powiatowych – na tworzenie i dofinansowanie działalności WTZ - **13 000 000 zł**.

Pełne oszacowanie źródeł finansowania oraz środków, które będą skierowane do sektora ekonomii społecznej na Podkarpaciu są trudne do oszacowania ze względu na fakt, że są zależne zarówno od zasobów, jak również polityki finansowej każdego z podmiotów, które dysponują tymi środkami. Dodatkowo, w ramach poszczególnych zidentyfikowanych źródeł istnieją niemożliwe do rzeczywistego oszacowania środki, które mogą być wykorzystane przez podmioty/instytucje zaangażowane we wdrażanie działań Programu. Na przykład w ramach RPO WP 2014-2020 w *Działaniu 8.1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym* możliwe do sfinansowania są koszty uczestnictwa w CIS/KIS, w ZAZ czy WTZ. Podmioty ekonomii społecznej mogą również aplikować o środki w ramach konkursów ogłaszanych ze środków wojewódzkich programów (np. Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023), jak również w ramach programów czy konkursów ogłaszanych przez JST w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi.

We wdrażanie działań Programu zaangażowane będą również podmioty spoza sfery publicznej, jednakże zasięg ich działań oraz możliwe do wykorzystania na ten cel środki z sektora biznesu, nauki, organizacji pozarządowych są niemożliwe do oszacowania ze względu na ciągłą zmianę polityki finansowej poszczególnych podmiotów.

6. System zarządzania realizacją Programu.

W realizację Programu zaangażowane będą podmioty publiczne i niepubliczne, których działania mają zróżnicowane znaczenie dla powodzenia polityki rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim. Podmioty zaangażowane w realizację Programu to:

- Samorząd gminny,
- Samorząd powiatowy,
- Samorząd województwa,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
- Wydział Rozwoju Regionalnego (Strategii) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie (WUP),
- Powiatowe Urzędy Pracy (PUP-y),
- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- Organizacje pozarządowe (NGO),
- Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego (RARR),
- Szkoły i wyższe uczelnie,
- Lokalne Grupy Działania,
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego,
- Itd.

Zgodnie z *Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej* za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionalnym odpowiada samorząd województwa poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. ROPS będzie odpowiadał za zbieranie danych regionalnych według standardów określonych przez KSES – zarówno w zakresie monitorowania polityki, planów działania jak i monitorowania oraz ewaluowania działalności podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej. ROPS będzie też odpowiedzialny za jakość i agregację danych dostarczanych przez gminy i powiaty oraz zewnętrzną podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej. Istotnym narzędziem wspierającym zbieranie i agregację danych będzie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej uzupełniona o dane dotyczące ekonomii społecznej, w tym wskaźników celów i rezultatów lub nowe narzędzie pozwalające generować raporty od poziomu gminy, poprzez region do poziomu kraju. ROPS będzie sporządzać coroczny raport z działań monitorujących na poziomie gmin, powiatów, OWES, ze stanu ekonomii społecznej w regionie, będący częścią raportu z oceny Programu. Zakres raportu został opisany w KPRES i powinien zawierać:

- Opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej
- Dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej w regionie na podstawie wskaźników regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej oraz KPRES;
- Dane na temat stanu realizacji regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej;
- Porównanie benchmarkingowe działalności infrastruktury wsparcia w całym regionie;
- Ocenę trwałości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych;
- Rekomendacje w zakresie rozwoju ekonomii społecznej;
- Sprawozdanie z wdrażania rekomendacji z poprzedniego roku.

Raport uzupełniony będzie zgodnie z KPRES o bazę danych przedsiębiorstw społecznych wraz ze wskazaniem obszarów ich działalności. Raport przyjmowany będzie przez Podkarpacki Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, następnie zostanie przekazany Zarządowi Województwa Podkarpackiego, a po jego akceptacji upubliczniony na stronach internetowych samorządu województwa i ROPS.

Sposób zbierania danych i przepływ informacji z poziomu gmin, poprzez region do poziomu krajowego

Źródło: Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

Wdrażanie Programu wymaga ścisłej współpracy i wymiany informacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Główną rolę w tym procesie będzie odgrywać Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, który nie tylko odpowiada za opracowanie założeń oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu programowego, ale również będzie koordynować realizację, monitoring i ewaluację „Podkarpackiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2016-2020”. Nadzór nad realizacją Programu pełnił będzie Dyrektor ROPS.

Monitoring będzie wykonywany przez cały okres wdrażania Programu. Jego celem będzie zapewnienie zgodności realizacji Programu z wcześniej ustalonym harmonogramem, zatwierdzonymi założeniami i wyznaczonymi celami. Monitoring wykorzystywany będzie także do bieżącego wykrywania potencjalnych nieprawidłowości i ich korygowania. Dane zebrane w procesie monitoringu będą mogły być wykorzystane do ewaluacji programu, o której mowa również w KPRES.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, ROPS we współpracy z Podkarpackim Komitetem Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz podmiotami realizującymi poszczególne działania, będzie podejmował odpowiednie działania naprawcze.

Na zakończenie wdrażania Programu zostanie przygotowany 5-letni raport podsumowujący realizację programu, a także zostanie zlecona i przeprowadzona ewaluacja *ex-post*, której celem będzie ocena rezultatów i długookresowych efektów (oddziaływania) Programu, w tym trwałości uzyskanych zmian i zidentyfikowanie ewentualnych efektów ubocznych (pozytywnych i negatywnych), lepsze zaspokojenie oczekiwań podmiotów ekonomii społecznej w zakresie planowanych działań; pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie planu wśród wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwojem ekonomii społecznej w województwie.

Załączniki

Załącznik nr 1. Wykaz osób uczestniczących w opracowaniu Programu.

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja/Podmiot
1.	Stanisław Kruczek	Zarząd Województwa Podkarpackiego
2.	Jerzy Jęczmienionka	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
3.	Adam Koszela	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
3.	Barbara Krawczyk	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
4.	Renata Skrabska	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
5.	Jarosław Krzysztofik	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
6.	Agnieszka Guzior	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
7.	Joanna Miela	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
8.	Piotr Cyrulik	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
9.	Agnieszka Pieniążek	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu
10.	Sławomir Solecki	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu
11.	Mateusz Stopa	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
12.	Bogusław Kotarba	Uniwersytet Rzeszowski
13.	Barbara Lipska	Podkarpacki Klastra Ekonomii Społecznej „Lokomotywa” - Instytut Ekonomii Społecznej w Rzeszowie
14.	Paweł Morawczyński	Podkarpacki Związek Organizatorów Zakładów Aktywności Zawodowej/ Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Dębicy
15.	Halina Głowacka	Podkarpacki Związek Organizatorów Zakładów Aktywności Zawodowej/ Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Dębicy
16.	Małgorzata Gotfryd	Klub Integracji Społecznej przy MOPS w Stalowej Woli
17.	Dorota Chlebek	Caritas Archidiecezji Przemyskiej
18.	Paulina Nowak	Spółdzielnia Socjalna „Bajkolandia” z Leżajską
19.	Małgorzata Wałczyńska - Gancarz	Spółdzielnia Socjalna „Ostoja” z Przemyśla

20.	Justyna Prymaszko	Spółdzielnia Socjalna „Ostoja” z Przemyśla
21.	Mariusz Mituś	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu
22.	Krzysztof Buryło	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu
23.	Rafał Gużkowski	Miasto Sanok
24.	Teresa Witusik	Stowarzyszenie na Rzecz Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol” w Jaśle
25.	Bernadeta Szczypa	Polskie Radio Rzeszów S.A.
26.	Anna Tomczyk	Telewizja Polska S.A. Oddział w Rzeszowie
EKSPERCI		
1.	Anna Gernand	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie
2.	Barbara Borowiec	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie
3.	Joanna Jeż	Fundacja Akademia Obywatelska
4.	Robert Radwan	Podkarpacka Agencja Konsultingowo Doradcza Sp. z o.o. w Jaśle
5.	Katarzyna Podraza	Podkarpacka Akademia Przedsiębiorczości/Caritas Archidiecezji Przemyskiej
6	Ewelina Nawojcka	Podkarpacka Akademia Przedsiębiorczości/Caritas Archidiecezji Przemyskiej

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

Załącznik nr 2. Analiza obszaru tematycznego I – Środowisko.

Powiat	Urbanizacja		Turystyczne obiekty noclegowe (2014)		% obszary przyrodnicze prawnie chronione (2014)		Lesistość %		Wynik
średnia wojewódzka	41,3		20,52		45,08		38		0
bieszczadzki	42,3	1	56	1	99,98	1	70	1	4
brzozowski	11,4	-1	6	-1	48,01	1	29,8	-1	-2
dębicki	40	-1	19	-1	4,85	-1	25,5	-1	-4
jarosławski	39,4	-1	19	-1	23,10	-1	22,3	-1	-4
jasielski	32,7	-1	14	-1	37,26	-1	37,3	-1	-4
kolbuszowski	14,8	-1	2	-1	49,31	1	35,9	-1	-2
krośnieński	12	-1	61	1	69,68	1	35,8	-1	0
leski	20,9	-1	108	1	98,23	1	68,1	1	2
leżajski	29,1	-1	9	-1	44,01	-1	32,3	-1	-4
lubaczowski	34,4	-1	22	1	47,80	1	47,8	1	2
łańcucki	22,5	-1	14	-1	19,27	-1	20,8	-1	-4
mielecki	48,2	1	11	-1	13,19	-1	24,3	-1	-2
niżański	35,2	-1	5	-1	0,02	-1	41,5	1	-2
przemyski	0	-1	10	-1	70,71	1	39,8	1	0
przeworski	26,7	-1	11	-1	44,99	-1	24,1	-1	-4
ropczycko-sędziszowski	31,5	-1	11	-1	32,95	-1	25	-1	-4
rzeszowski	16,9	-1	22	1	39,39	-1	23,9	-1	-2
sanocki	45,8	1	21	1	82,46	1	51,5	1	4
stałowowlowski	61,3	1	8	-1	11,68	-1	51	1	0
strzyżowski	14,5	-1	5	-1	46,54	1	28,3	-1	-2
tarnobrzegi	23,9	-1	10	-1	0,00	-1	33,9	-1	-4
m. Krosno	100	1	10	-1	0,11	-1	0	-1	-2
m. Przemyśl	100	1	15	-1	5,29	-1	0	-1	-2
m. Rzeszów	100	1	34	1	0,07	-1	0	-1	0
m. Tarnobrzeg	100	1	10	-1	0,00	-1	0	-1	-2

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Załącznik nr 3. Analiza obszaru tematycznego II – Gospodarka.

Powiat	Podmioty gospodarcze na 10000 (2014)		% pracujących w rolnictwie 2011		% pracujących w budownictwie i przemyśle 2011		% pracujących w handlu i usługach 2011		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto		Wynik
średnia wojewódzka	761,12		38,13		24,6		37,3		3412,3		0
bieszczadzki	979,46	1	46,8	-1	13,6	-1	39,6	1	3378,84	-1	-1
brzozowski	562,07	-1	60,7	-1	11,2	-1	28,2	-1	3077,51	-1	-5
dębicki	677,35	-1	37,8	1	30,4	1	31,8	-1	3290,06	-1	-1
jarosławski	692,56	-1	44,7	-1	21,7	-1	33,6	-1	3438,32	1	-3
jasielski	684,20	-1	47,9	-1	23,4	-1	28,7	-1	3138,2	-1	-5
kolbuszowski	571,85	-1	53,4	-1	14,4	-1	32,4	-1	3038,55	-1	-5
krośnieński	668,64	-1	54,6	-1	18,9	-1	26,5	-1	2958,89	-1	-5
leski	1091,68	1	51,7	-1	12,4	-1	35,9	-1	3361,02	-1	-3
leżajski	606,96	-1	49,5	-1	20,5	-1	30	-1	3225,11	-1	-5
lubaczowski	566,13	-1	63,4	-1	9,1	-1	27,5	-1	3058,68	-1	-5
łańcucki	723,99	-1	44,7	-1	24,5	-1	31	-1	3008,61	-1	-5
mielecki	766,84	1	32,5	1	38,4	1	29	-1	3485,31	1	3
niżański	606,95	-1	53,7	-1	19	-1	27,3	-1	2978,46	-1	-5
przemyski	549,10	-1	68,9	-1	6	-1	25	-1	3135,55	-1	-5
przeworski	564,24	-1	54,4	-1	20,2	-1	25,4	-1	2977,07	-1	-5
ropczycko-sędziszowski	660,56	-1	43,7	-1	25,5	1	30,8	-1	3236,75	-1	-3
rzeszowski	687,28	-1	54,7	-1	19,4	-1	25,9	-1	3200,41	-1	-5
sanocki	726,32	-1	34,3	1	32,3	1	33,4	-1	3153,53	-1	-1
stalowowolski	775,67	1	21,8	1	40,6	1	37,6	1	3513,55	1	5
strzyżowski	611,51	-1	64,1	-1	12,5	-1	23,3	-1	2891,28	-1	-5
tarnobrzeski	634,41	-1	48,6	-1	26,2	1	25,2	-1	3496,49	1	-1
m. Krosno	1191,67	1	2	1	39,1	1	58,9	1	3099,79	-1	3
m. Przemyśl	968,62	1	7,1	1	23,1	-1	69,8	1	3407,88	-1	1
m. Rzeszów	1341,43	1	4	1	28,4	1	67,6	1	4087,48	1	5
m. Tarnobrzeg	1025,42	1	13,4	1	25,2	1	61,4	1	3195,25	-1	3

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Załącznik nr 4. Analiza obszaru tematycznego III – Społeczeństwo.

Powiat	Przeciętny wiek ludności		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 ludności w wieku produkcyjnym		Przyrost naturalny		Saldo migracji (2014)		Wykształcenie wyższe		Fundacje i stowarzyszenia poza OSP na 10000 (2014)		Liczba nowopowstałych stowarzyszeń i fundacji bez OSP na 10000 mieszkańców (2014)		Wynik
średnia wojewódzka	38,27		57,6		0,7		-1,1		14,5		24,4		1,1		0
bieszczadzki	37,88	1	51,9	1	-0,6	-1	-1,8	-1	12,5	-1	40,17	1	2,7	1	1
brzozowski	37,58	1	60	-1	1,8	1	-2,6	-1	10,2	-1	17,67	-1	0,9	-1	-3
dębicki	37,43	1	56,8	1	2,1	1	-1,7	-1	12,5	-1	21,46	-1	0,4	-1	-1
jarosławski	38,03	1	57,6	-1	0,3	-1	-2,6	-1	12,9	-1	23,81	-1	0,9	-1	-5
jasielski	38,6	-1	56,7	1	-0,1	-1	-2,2	-1	12,2	-1	22,22	-1	1,8	1	-3
kolbuszowski	37,29	1	56,2	1	1	1	-2,2	-1	8,5	-1	16,28	-1	0,5	-1	-1
krośnieński	38,24	1	60,1	-1	1	1	0,5	1	12,4	-1	21,68	-1	0,4	-1	-1
leski	38,85	-1	57,1	1	1,3	1	-2,1	-1	11,2	-1	35,79	1	1,9	1	1
leżajski	37,75	1	57,8	-1	0,3	-1	-1,5	-1	11,4	-1	20,9	-1	0,9	-1	-5
lubaczowski	38,41	-1	56,3	1	-1,2	-1	-2	-1	11,4	-1	23,55	-1	0,9	-1	-5
łańcucki	38,02	1	61,3	-1	1,9	1	0,9	1	15,4	1	19,12	-1	0,4	-1	1
mielecki	38,14	1	57,8	-1	0,4	-1	-1	1	13,1	-1	21,35	-1	0,9	-1	-3
niżański	38,01	1	52,7	1	-0,1	-1	-2	-1	9,9	-1	15,89	-1	1,2	1	-1
przemyski	37,31	1	55,4	1	1	1	-1,5	-1	10	-1	24,03	-1	1,2	1	1
przeworski	38,1	1	59	-1	-0,1	-1	-1,7	-1	12,2	-1	17,59	-1	0,9	-1	-5
ropczycko-sędziszowski	37,01	1	59	-1	2,7	1	-0,5	1	10,8	-1	17,64	-1	0,4	-1	-1
rzeszowski	37,53	1	58,8	-1	1,8	1	3,7	1	13,1	-1	16,92	-1	0,8	-1	-1
sanocki	38,51	-1	57,1	1	0,4	-1	-2,6	-1	13,8	-1	25,25	1	1,6	1	-1
stalowowolski	39,25	-1	56,1	1	-0,7	-1	-3,3	-1	14,4	-1	22,07	-1	0,6	-1	-5
strzyżowski	38,22	1	57,8	-1	-0,6	-1	-1,4	-1	10,2	-1	14,37	-1	1	-1	-5
tarnobrzegi	38,47	-1	55,5	1	-1,2	-1	-2,2	-1	10,8	-1	20,45	-1	1,7	1	-3
m. Krosno	40,29	-1	60,8	-1	-0,1	-1	-5,5	-1	23,5	1	42,83	1	2,6	1	-1
m. Przemyśl	40,48	-1	60,9	-1	-2,1	-1	-3,3	-1	21,1	1	47,6	1	1,4	1	-1
m. Rzeszów	38,96	-1	56	1	3,3	1	2,3	1	30,6	1	43,11	1	2,4	1	5
m. Tarnobrzeg	40,47	-1	58,7	-1	-1,9	-1	-3,4	-1	20,4	1	35,83	1	1,9	1	-1

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Załącznik nr 5. Analiza obszaru tematycznego IV – Problemy społeczne.

Powiat	LHDI (2010)		Bezrobocie (2016)		Niepełnosprawność na 1000 ludności (2011)		Pomoc społeczna (2014)		Wynik
średnia wojewódzka	43,77		14,6		117,3		10,5		0
bieszczadzki	36,35	-1	20,3	-1	123	-1	13,1	-1	-4
brzozowski	39,7	-1	22,6	-1	109,2	1	14,3	-1	-2
dębicki	43,87	1	12,4	1	104,8	1	13,1	-1	2
jarosławski	33,08	-1	17,1	-1	126,5	-1	11,2	-1	-4
jasielski	38,38	-1	15,9	-1	106,6	1	12,6	-1	-2
kolbuszowski	32,85	-1	14,9	-1	118,8	-1	12,4	-1	-4
krośnieński	39,54	-1	16,4	-1	140,8	-1	10	1	-2
leski	31,39	-1	22,1	-1	98	1	10,5	-1	-2
leżajski	35,9	-1	18,9	-1	110,3	1	11,3	-1	-2
lubaczowski	30,83	-1	15,9	-1	138,8	-1	12,6	-1	-4
łańcucki	46,56	1	18,2	-1	116,9	1	9,3	1	2
mielecki	46,99	1	11,1	1	104,8	1	7,3	1	4
nizański	28,71	-1	23	-1	121,3	-1	12,6	-1	-4
przemyski	31,48	-1	19	-1	144,2	-1	19,2	-1	-4
przeworski	34,38	-1	17,5	-1	109,5	1	12,2	-1	-2
ropczycko-sędziszowski	36,78	-1	18,7	-1	90,5	1	9,6	1	0
rzeszowski	41,74	-1	13,9	1	108,5	1	10,4	1	2
sanocki	41,26	-1	12,5	1	107	1	10,2	1	2
stałowowolski	46,69	1	12,3	1	129,8	-1	7,7	1	2
strzyżowski	37,17	-1	21,5	-1	128	-1	11,8	-1	-4
tarnobrzegi	40,82	-1	12,5	1	112	1	9,8	1	2
m. Krosno	63,37	1	6,9	1	152,6	-1	7,2	1	2
m. Przemyśl	50,53	1	17	-1	147,1	-1	10,4	1	0
m. Rzeszów	71,22	1	7,5	1	103,5	1	5	1	4
m. Tarnobrzeg	61,58	1	15,4	-1	134,8	-1	6,3	1	0

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Załącznik nr 6. Analiza sytuacji społeczno – gospodarczej (ogółem).

Powiat	Środowisko	Gospodarka	Społeczeństwo	Problemy społeczne	Wynik końcowy
bieszczadzki	4	-1	1	-4	0
brzozowski	-2	-5	-3	-2	-12
dębicki	-4	-1	-1	2	-4
jarosławski	-4	-3	-5	-4	-16
jasielski	-4	-5	-3	-2	-14
kolbuszowski	-2	-5	-1	-4	-12
krośnieński	0	-5	-1	-2	-8
leski	2	-3	1	-2	-2
leżajski	-4	-5	-5	-2	-16
lubaczowski	2	-5	-5	-4	-12
łańcucki	-4	-5	1	2	-6
mielecki	-2	3	-3	4	2
nizański	-2	-5	-1	-4	-12
przemyski	0	-5	1	-4	-8
przeworski	-4	-5	-5	-2	-16
ropczycko-sędziszowski	-4	-3	-1	0	-8
rzeszowski	-2	-5	-1	2	-6
sanocki	4	-1	-1	2	4
stałowowolski	0	5	-5	2	2
strzyżowski	-2	-5	-5	-4	-16
tarnobrzegi	-4	-1	-3	2	-6
m. Krosno	-2	3	-1	2	2
m. Przemyśl	-2	1	-1	0	-2
m. Rzeszów	0	5	5	4	14
m. Tarnobrzeg	-2	3	-1	0	0

Źródło: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Załącznik nr 7. Spółdzielnie inwalidów w woj. podkarpackim, stan na 04.01.2016 r.

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Powiat
Miasta na prawach powiatu			
1.	Międzywojewódzka Usługowa Spółdzielnia Inwalidów	35-310 Rzeszów al. Rejtana 8	Rzeszów
2.	„RENA” Spółdzielnia	35-310 Rzeszów al. Rejtana 10	Rzeszów
3.	Spółdzielnia „SIP” ZPCh	38-400 Krosno Czajkowskiego 82	Krosno
4.	Spółdzielnia Niewidomych „START”	37-700 Przemyśl ul. Batorego 22	Przemyśl
Pozostałe			
5.	Spółdzielnia Inwalidów im. J. Kilińskiego	36-065 Dynów ul. Kościuszki 10	rzeszowski
6.	Spółdzielnia Inwalidów „ZGODA” w Łąncucie	37-100 Łącut ul. Piekarska 3	łańcucki
7.	Spółdzielnia Inwalidów „ZJEDNOCZENIE” Nowa Dęba	39-460 Nowa Dęba ul. Słowackiego 1 A	tarnobrzegi
8.	Spółdzielnia Inwalidów „SPÓJNIA” w Sanoku	38-500 Sanok ul. Kiczury 16	sanocki
9.	Spółdzielnia Inwalidów „ZRYWPOL”	37-464 Stalowa Wola Targowa 16	stalowowolski
10.	Cukiernicza Spółdzielnia „ROKSANA”	38-100 Strzyżów ul. Mostowa 35	strzyżowski

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 8. Spółdzielnie pracy w województwie podkarpackim (stan na 21.03.2016 r.)

Lp.	Nazwa	Dane kontaktowe	Adres	Powiat
1.	ELEKTROMET ZAKŁADY METALOWE SPÓŁDZIELNIA PRACY	16 621 58 21 fax.: 16 621 29 35 info@elektromet-jaroslaw.pl	ul. Morawska 3 37-500 JAROSŁAW	jarosławski
2.	SPÓŁDZIELNIA PRACY W STUDZIANIE – DOLNE	16 648-78-10 biuro@siatki-studzian.pl	Studzian – Dolne 37-200 PRZEWORSK	przeworski
3.	SPÓŁDZIELNIA ASPROD	17 276 13 03 17 276 23 23 asprod@asprod.eu	ul. 1 Maja 3 38-100 STRYŻÓW	stryżowski
4.	CHEMA-ELEKTROMET SPÓŁDZIELNIA PRACY	17 854 93 69 17 862 05 90 chema@chema.rzeszow.pl	ul. Przemysłowa 9 35-105 RZESZÓW	Rzeszów
5.	USŁUGOWO-WYTWÓRCZA SPÓŁDZIELNIA PRACY	13 446 36 69	ul. Kazimierza Wielkiego 15 38-200 JAŚŁO	jasielski
6.	ZAKŁADY KONFEKCYJNO- ODZIEŻOWE SPÓŁDZIELNIA PRACY	16 678 30 07	ul. Czarneckiego 37-700 PRZEMYŚL	Przemyśl
7.	REMONTOWO-WYTWÓRCZA SPÓŁDZIELNIA PRACY POKÓJ	017 221 86 42	ul. Przemysłowa 39-100 ROPCZYCE	ropczycko- sędziszowski
8.	SPÓŁDZIELNIA PRACY TRANSPORTU MLECZARSKIEGO	13 432 39 77	ul. Lotników 22 38-400 KROSNO	Krosno
9.	ROLNICZO-HANDLOWA SPÓŁDZIELNIA PRACY	13 446 30 91	Pl. Żwirki i Wigury 8 38-200 JAŚŁO	jasielski
10.	HANDLOWO-USŁUGOWA SPÓŁDZIELNIA PRACY	13 469 80 86	ul. Ossolińskich 2 38-600 LESKO	leski
11.	ROLNICZO-HANDLOWA SPÓŁDZIELNIA PRACY	17 242 09 25	ul. Spółdzielcza 8 37-300 LEŻAJSK	leżajski
12.	SPÓŁDZIELNIA PRACY HANDLOWO – PRODUKCYJNA JEDNOŚĆ	17 586 30 78	ul. Narutowicza 38 39-300 MIELEC	mielecki
13.	SPÓŁDZIELNIA PRACY ŻNIWO	14 670-31-64	Rynek 5 39-200 DĘBICA	dębicki
14.	RZESZOWSKA SPÓŁDZIELNIA USŁUGOWO-HANDLOWA	17 85 350 90	ul. Lisa – Kuli 9 35-032 RZESZÓW	Rzeszów
15.	SPÓŁDZIELNIA USŁUG WIELOBRANŻOWYCH W JAROSŁAWIU	16 621 46 28	ul. Reymonta 2 37-500 JAROSŁAW	jarosławski
16.	SPÓŁDZIELNIA WIELOBRANŻOWA SANWIS	15 84-20-628	ul. Handlowa 3 37-450 STALOWA WOLA	stalowowolski
17.	PRODREM SPÓŁDZIELNIA USŁUG TECHNICZNO-HANDLOWYCH	17 854 92 76 17 854 92 75 prodrem@prodremsth.pl	ul. T. Boya – Żeleńskiego 23 35-105 RZESZÓW	Rzeszów
18.	SPÓŁDZIELNIA TELEKOMUNIKACYJNA WIST	17 7721 200 fax.: 17 772 75 01 biuro@wist.com.pl	Łąka 175 36-004 ŁĄKA	rzeszowski
19.	SPÓŁDZIELNIA TELEKOMUNIKACYJNA OST	17 230 55 55 fax.: 17 230 55 50 sekretariat@ostnet.pl	ul. Kościuszki 8 36-020 TYCZYN	rzeszowski
20.	SPÓŁDZIELNIA PRACY OŚWIATA	17 853 41 50 fax.: 17 853 41 50 oswiata@oswiata.rzeszow.pl	ul. Piłsudskiego 31 35-074 RZESZÓW	Rzeszów
21.	ZANAR ZAKŁAD NARZĘDZIOWY SPÓŁDZIELCZY OŚRODEK ZAPLECZA TECHNICZNEGO	16 642 38 67 fax.: 16 632 31 11 zanar@home.pl	ul. Kochanowskiego 10 37-220 KAŃCZUGA	przeworski

Źródło: Krajowa Rada Spółdzielcza w Warszawie

Załącznik nr 9. Spółdzielnie socjalne w województwie podkarpackim, stan na 31.12.2014 r.

L.p.	Nazwa	Adres	Data wpisu	Przedmiot działalności
1.	Spółdzielnia Socjalna "RAZEM"	37-450 Stalowa Wola, ul. Dmowskiego 1	2005-10-03	Szkółkarstwo roślin sadowniczych i ozdobnych; uprawa drzew i krzewów owocowych; działalność usługowa związana z uprawami rolnymi; zagospodarowaniem terenów zielonych; sprzedaż detaliczna; działalność usługowa; produkcja wyrobów włókienniczych; wyrobów z drewna; sprzątanie i czyszczenie obiektów; pomoc społeczna; działalność komercyjna, rozrywkowa i rekreacyjna.
2.	Spółdzielnia Socjalna "KONAR"	39-400 Tarnobrzeg, ul. Kwiatkowskiego 21/7	2005-12-28	Catering, prowadzenie baru/restauracji, biuro rachunkowe
3.	Spółdzielnia Socjalna "KRĘPAK"	37-740 Bircza, Rudawka 18	2007-04-20	Prowadzenie przedszkoli; catering; prowadzenie biura informacji turystycznej; prowadzenie kawiarni i ogródka piwnego; prowadzenie produkcji i sprzedaż rękodzieła ludowego; produkcja i sprzedaż zabawek drewnianych; usługi opiekuńcze; usługi domowe i przydomowe; prowadzenie środowiskowego DPS i KIS; sprzątanie i czyszczenie obiektów, usługi turystyczne; usługi doradztwa rolno-środowiskowego, biznesowego i kreowania projektów gruntowych
4.	Socjalna Spółdzielnia Usługowa i Artystyczno-Produkcyjna "RES PENTUM"	35-205 Rzeszów, ul. Warszawska 16	2007-11-21	Produkcja wyrobów kaletniczych i rymarskich; produkcja wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania; instalacje elektryczne i osprzęt elektryczny; posadzki, tapetowanie i oblicowywanie ścian; malowanie; skup złomu; pozostała sprzedaż hurtowa; transport drogowy, działalność usługowa
5.	Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Budowlano-Remontowa "SĄSIEDZI"	36-051 Górnio 107	2007-12-06	Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; roboty ziemne; tynkowanie; posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian; malowanie; stawianie rusztowań; wykonywanie robót budowlanych i murarskich, roboty związane z fundamentowaniem; pozostała działalność usługowa

6.	Spółdzielnia Socjalna Usługowai Artystyczno-Krawiecka "DANCE"	35-002 Rzeszów, ul. Sobieskiego 3	2007-12-10	Produkcja pieczywa i wyrobów ciastkarskich; produkcja dzianin; produkcja wyrobów pończoszanych i odzieży dzianej; produkcja odzieży i dodatków do odzieży; handel detaliczny; transport pasażerski; transport drogowy; pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich; działalność usługowa pozostała; działalność związana z poprawą kondycji fizycznej
7.	Spółdzielnia Socjalna "PIĘĆ PLUS"	37-450 Stalowa Wola, ul. Poniatowskiego 55	2009-11-03	Sprzątanie budynków; pielęgnacja terenów zielonych; opieka nad osobami starszymi
8.	Spółdzielnia Socjalna "IMPRESJA"	39-340 Padew Narodowa, Wojków 29	2009-11-18	Catering
9.	Spółdzielnia Socjalna "DĘBNIANKA"	37-305 Dębno 216	2010-11-09	Prowadzenie baru/restauracji; catering; organizacja imprez plenerowych
10.	Spółdzielnia Socjalna "BAJKOLANDIA"	35-300 Leżajsk, ul. Leśna 22	2010-12-13	Opieka dzienna nad dziećmi; wypożyczalnia strojów dla dzieci; Szkoła rodzenia
11.	Spółdzielnia Socjalna "INTER WSPÓŁPRACA"	36-032 Kąkolówka, Kąkolówka 468	2011-03-09	Haftowanie; wykończanie wyrobów włókienniczych; wykonywanie robót wykończeniowych i budowlanych; działalność wspomagająca wystawianie przedstawień artystycznych; artystyczna i literacka działalność twórcza; sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych; działalność usługowa; pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich; malowanie i szklenie; działalność gastronomiczna; wydawanie książek; krawiectwo-naprawa odzieży
12.	Spółdzielnia Socjalna "SZTUKA SMAKU"	36-046 Zgłobień 73	2011-12-05	Prowadzenie baru/restauracji; catering
13.	Spółdzielnia Socjalna "EKO-MADBUD"	36-040 Boguchwała, ul. Tkaczowa 146	2011-12-07	Pielęgnacja terenów zielonych; usługi remontowo-budowlane; przeprowadzki
14.	Spółdzielnia Socjalna "SMAKI REGIONU"	36-040 Boguchwała, ul. Tkaczowa 177	2011-12-15	Catering; działalność gastronomiczna; działalność restauracyjna; działalność wspomagająca edukację; działalność rozrywkowa i rekreacyjna; sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast i wyrobów cukierniczych; produkcja artykułów żywnościowych i spożywczych; przygotowywanie napojów; działalność usługowa; pozostałe formy edukacji
15.	Spółdzielnia Socjalna REMONT-MIX	36-040 Boguchwała, ul. Akacyjowa 38	2011-12-19	Usługi remontowo-budowlane; pielęgnacja terenów zielonych; przeprowadzki
16.	Spółdzielnia Socjalna "SARTA"	36-047 Niechobrz 902	2012-01-19	Produkcja tekstyliów dla dzieci; usługi krawieckie;

17.	Spółdzielnia Socjalna "KEPPKA"	37-611 Cieszanów, ul. Podwale 2	2012-02-20	Kapelusze i pozostałe nakrycia głowy z filcu, siatki na włosy; produkcja odzieży dzianej; sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia; sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia; produkcja odzieży roboczej; działalność organizatorów turystyki; działalność wspomagająca edukację; działalność związana ze sportem; działalność rozrywkowa i rekreacyjna
18.	Spółdzielnia Socjalna "GÓRSKIE MEDIA"	38-200 Jasło, ul. Lwowska 4	2012-02-27	Produkcja filmów i programów telewizyjnych; studio reklamy; prowadzenie telewizji
19.	Spółdzielnia Socjalna "INSTYTUT SPORTÓW WALKI"	35-069 Rzeszów ul. Bernardyńska 5	2012-02-27	Działalność obiektów sportowych; sprzedaż detaliczna sprzętu sportowego; działalność związana z projekcją filmów; działalność portali internetowych; pozaszkolne formy działalności sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych; działalność fizjoterapeutyczna, działalność służąca poprawie kondycji fizycznej; działalność sportowa, rekreacyjna i rozrywkowa
20.	Spółdzielnia Socjalna BAR MLECZNY POD KOGUCIKIEM	38-600 Lesko, ul. Konstytucji 3 Maja 7	2012-03-06	Restauracje i inne placówki gastronomiczne; catering; usługowa działalność gastronomiczna; przygotowywanie i podawanie napojów; produkcja wyrobów tekstylnych; pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych; produkcja wyrobów z papieru i tektury
21.	Spółdzielnia Socjalna "PIĘKNY PRZEMYSŁ"	37-700 Przemyśl, ul. Opalińskiego 9/18	2012-03-08	Pielęgnacja terenów zielonych; usługi remontowo-budowlane
22.	Spółdzielnia Socjalna "ART"	37-205 Zarzecze, Różniatów 21	2012-03-09	Uprawa roślin, warzyw, zbóż, działalność rolnicza; chów i hodowla bydła mlecznego; działalność usługowa; produkcja wyrobów budowlanych, produktów z betonu, gipsu i cementu; roboty budowlane, wykonywanie instalacji elektrycznych; wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, gazowych i klimatyzacyjnych; malowanie i szklenie; posadzkarstwo; sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego; sprzedaż detaliczna, działalność usługowa; wynajem i dzierżawa maszyn, urządzeń budowlanych, rolniczych i dóbr materialnych pozostałych; specjalistyczne sprzątanie obiektów i budynków przemysłowych; zagospodarowanie terenów zieleni; działalność rozrywkowa i rekreacyjna
23.	Spółdzielnia Socjalna "CALINECZKA"	38-600 Lesko, ul. Widokowa 6	2012-03-14	Opieka dzienna nad dziećmi; pomoc społeczna bez zakwaterowania nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi; wychowanie przedszkolne; działalność artystyczna, literacka i twórcza; działalność kulturalna, biblioteczna;

24.	Spółdzielnia Socjalna "GOŚCINIEC"	38-524 Besko, ul. Starowiejska 68	2012-03-20	Kompleksowe usługi cateringowe oraz dowóz posiłków własnym transportem do szkół, firm i instytucji; obsługa konferencji, bankietów i wszelkiego rodzaju przyjęć okolicznościowych (wesela, bankiety, imprezy plenerowe, imprezy rodzinne - komunie, chrzciny, urodziny, osiemnastki, przyjęcia świąteczne; obsługa szkoleń i konferencji; usługi sprzątające na terenie Beska i okolic (od kompleksowego sprzątania biur i domów, po okolicznościowe mycie okien); pieczenie ciast; wypożyczanie naczyń i tzw. stołu wiejskiego
25.	Spółdzielnia Socjalna "KWIAT ROZTOCZA"	37-611 Cieszanów, ul. Mickiewicza 3	2012-03-23	Prowadzenie studia reklamy oraz obsługa ruchu turystycznego, który wiąże się z promocją Roztocza Wschodniego poprzez sprzedaż pamiątek, rękodzieł i innych gadżetów związanych z regionem (kubki, szklanki, kufle, koszule i koszulki, czapki z daszkiem, torebki z filcu, portrety lub rysunki tematyczne, albumy regionalne, foldery i informatory regionalne, pocztówki i kalendarze z Roztocza); usługi kosmetyczne (pielęgnacja dłoni i paznokci, zdobienie paznokci, henna brwi i rzęs, depilacja woskiem, makijaż okolicznościowy, zabiegi złuszczące, przedłużanie i zagęszczanie rzęs, pielęgnacja cery, zabiegi przeciwmarszczkowe, zabiegi na ciało, mezoterapia mikroigłowa);
26.	Spółdzielnia Socjalna "NASZA INSPIRACJA"	39-307 Gawłuszowice 10A	2012-03-26	Wykonywanie instalacji elektrycznych; zakładanie stolarki;; roboty budowlane; wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych; posadzkarstwo; tynkowanie; sprzedaż detaliczna; catering; działalność gastronomiczna; fotograficzna; usługowa; specjalistyczne sprzątanie obiektów i budynków przemysłowych; działalność organizatorów turystyki; pomoc społeczna; organizacja targów, wystaw i kongresów; działalność edukacyjna
27.	Spółdzielnia Socjalna "WYSPA PRZYGÓD"	39-300 Mielec, ul. Mickiewicza 32	2012-03-27	Działalność kulturalna; pozaszkolne formy edukacji artystycznej; nauka języków obcych; działalność gastronomiczna; sprzedaż detaliczna; pomoc społeczna; działalność usługowa, rekreacyjna i rozrywkowa; produkcja sztucznej biżuterii
28.	Spółdzielnia Socjalna "MUKA"	38-400 Krosno, ul. Decowskiego 46	2012-03-29	Produkcja i sprzedaż wypieków ciastkarskich, głównie typu muffinki oraz kanapek za pomocą automatów samosprzedażowych tzw. automatów vendingowych; usługi cateringowe; usługi niespecjalistycznego sprzątania budynków i obiektów przemysłowych

29.	Spółdzielnia Socjalna "KOLAR BEAUTY"	35-026 Rzeszów, ul. Poniatowskiego 13a	2012-04-02	Tynkowanie; zakładanie stolarki budowlanej; posadzkarstwo; specjalistyczne roboty budowlane; konserwacja i naprawa samochodów; sprzedaż hurtowa i detaliczna perfum i kosmetyków; działalność fotograficzna; tłumaczenia; działalność w zakresie opieki zdrowotnej; usługowa; zagospodarowanie terenów zielonych; fryzjerstwo, doradztwo związane z zarządzaniem; public relations i komunikacja, pomoc społeczna
30.	Spółdzielnia Socjalna "SMAK"	36-100 Kolbuszowa, ul. św. Brata Alberta 3	2012-04-05	Catering; działalność gastronomiczna; placówki gastronomiczne i restauracje; działalność związana z utrzymaniem porządku w budynkach; opieka dzienna nad dziećmi; pomoc społeczna; działalność wspomagająca edukację; działalność rozrywkowa i rekreacyjna
31.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "OGRODNICZEK"	38-100 Strzyżów, ul. Patryna 4	2012-04-11	Produkcja soków i owoców z warzyw; rozmnażanie roślin; wytwarzanie gotowych posiłków i dań; produkcja wyrobów z drewna, korka i słomy oraz materiałów używanych do wyplatania; produkcja mioteł, szczotek i pędzli; zakładanie stolarki budowlanej; posadzkarstwo; sprzedaż detaliczna; działalność usługowa; pola kempingowe i pola namiotowe; zakwaterowanie; catering; działalność gastronomiczna; wypożyczanie i dzierżawa sprzętu sportowego i rekreacyjnego; sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych; pomoc społeczna; opieka nad dziećmi; działalność rozrywkowa i rekreacyjna; naprawa i konserwacja urządzeń gospodarstwa domowego, mebli; pogrzeby i działalność pokrewna

32.	Spółdzielnia Socjalna "ABC"	36-047 Niechobrz 959	2012-04-12	<p>Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów służących do wyplatania, działalność usługowa, zbieranie odpadów; obróbka i usuwanie odpadów; odzysk surowców z materiałów segregowanych; badania i analizy techniczne; sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych; zagospodarowanie terenów zielonych; sprzedaż hurtowa i detaliczna; wynajem i dzierżawa maszyn, urządzeń i dóbr materialnych; produkcja materiałów piśmienniczych; produkcja wyrobów z papieru i tektury; drukowanie; introligatorstwo; działalność wydawnicza; działalność usługowa w zakresie technologii; działalność portali społecznościowych; agencji informacyjnych i reklamowych; pośrednictwo sprzedaży miejsca na cele reklamowe; badanie rynku i opinii publicznej; działalność fotograficzna, artystyczna; produkcja odzieży i bielizny, działalność gastronomiczna, sportowa, edukacyjna, rozrywkowa i rekreacyjna</p>
33.	Spółdzielnia Socjalna "NATURA"	37-716 Orły, Duńkowiczki 129	2012-04-18	<p>Szeroki zakres usług remontowo-budowlanych oraz instalatorskich; nowoczesne rozwiązania energooszczędne i proekologiczne, takich jak pompy ciepła, kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne czy przydomowe oczyszczalnie ścieków; usługi instalacyjne (instalacje solarne, sanitarne, grzewcze, elektryczne, instalacje przydomowych oczyszczalni ścieków); usługi remontowo-budowlane (adaptacja poddaszy, mieszkań, lokali użytkowych, demontaż i montaż okien i drzwi, docieplanie budynków, montaż armatury i ceramiki sanitarnej, suche zabudowy g/k, układanie glazury i terakoty, budowa i remont dachów); pomoc w pozyskaniu dotacji na kolektory słoneczne</p>

34.	Spółdzielnia Socjalna "SAMARYTANIN"	37-600 Lubaczów, ul. Kościuszki 2a	2012-04-20	Kompleksowa opieka nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi - opieka stała, opieka doraźna, opieka w wybranych godzinach; Opieka nad dziećmi zdrowymi i niepełnosprawnymi; pomoc w codziennych; domowe wizyty psychologa i dietetyka; pomoc w zorganizowaniu sprzętu medycznego; usługi cateringowe i gastronomiczne świadczone dla podopiecznych, osób prywatnych i instytucji; usługi remontowo - budowlane (szpachlowanie, tapetowanie, montaż i składanie mebli, montaż ogrodzeń itp.; pielęgnację terenów zielonych; usługi porządkowo-gospodarcze (odśnieżanie, porządkowanie ulic i chodników itp.); otwarcie punktu dziennej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, wydawanie posiłki dla podopiecznych oraz osób, które wykupią abonament; możliwość zamówienia dowozu podopiecznych do punktu opieki samochodem Spółdzielni
35.	Spółdzielnia Socjalna "BIBATERA"	37-600 Mielec, ul. Staszica 28	2012-04-26	Produkcja wyrobów tekstylnych; odzieży skórzanej, wierzchniej, pozostałej odzieży i dodatków do odzieży; sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia; sprzedaż hurtowa i detaliczna, w tym przez internet; działalność artystyczna, literacka i twórcza; działalność gastronomiczna; działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna; przygotowywanie i podawanie napojów
36.	Spółdzielnia Socjalna "OSTOJA"	37-700 Przemyśl, ul. Opalińskiego 9	2012-05-31	Produkcja i przetwarzanie żywności; działalność gastronomiczna; opieka dzienna nad dziećmi - prowadzenie żłobka od 5 miesięcy do 3 lat; organizacja imprez dla dzieci (urodziny, imieniny, kinderbale); opieka nocna nad dziećmi; działalność poligraficzna; usługi budowlane (przygotowanie terenu pod budowę, rozbiórki i wyburzenia obiektów, wznoszenie obiektów budowlanych); usługi wykończeniowe (wykonywanie instalacji budowlanych, zakładanie stolarki okiennej, posadzkarstwo, tapetowanie i oblicowywanie ścian, malowanie, szklenie, tynkowanie); usługi transportowe
37.	Spółdzielnia Socjalna "PASJA"	37-700 Przemyśl, ul. Sportowa 11	2012-06-22	Działalność gastronomiczna i cateringowa; produkcja wyrobów garmazeryjnych

38.	Spółdzielnia Socjalna "AKTYWNI I WSZECHSTRONNI"	36-002 Jasionka 71A	2012-08-14	Działalność usługowa zagospodarowywanie terenów zielonych, administracyjną obsługą biura; doradztwo w zakresie działalności gospodarczej i zarządzania; działalność profesjonalna naukowa i techniczna; sprzedaż detaliczna; transport drogowy towarów; posadzkarstwo; wykonywanie robót budowlanych i wykończeniowych; w tym specjalistycznych
39.	Spółdzielnia Socjalna "WSPÓLNA"	37-600 Lubaczów, ul. Jasna 1	2012-08-28	Działalność gastronomiczna; wypiek ciast; prowadzenie restauracji z potrawami narodowymi; usługi zw. ze sprzątaniem
40.	Spółdzielnia Socjalna "ESTRO"	39-200 Dębica, ul. Sienkiewicza 1	2012-09-11	Działalność agencji reklamowych; drukowanie; intrologatorstwo; wykończanie wyrobów włókienniczych; sprzedaż detaliczna; działalność wydawnicza; przetwarzanie danych, hosting; pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
41.	Spółdzielnia Socjalna "POD LIPAMI"	37-403 Pysznica, ul. Wolności 295	2012-10-03	Usługi gastronomiczne; prowadzenie restauracji, stołówki, baru; usługi cateringowe; usługi zw. z niespecjalistycznym sprzątaniem budynków i obiektów przemysłowych; działalność zw. z zagospodarowaniem terenów zielonych;
42.	Spółdzielnia Socjalna "AZALIA"	37-310 Nowa Sarzyna, ul. K.E.N. 5	2012-10-03	Catering, pielęgnacja terenów zielonych; usługi poligraficzne (kserowanie, skanowanie, drukowanie, bindowanie, przepisywanie dokumentów); usługi opiekuńcze; usługi w zakresie obsługi BHP (szkolenia wstępne z zakresu bezpieczeństwa i higieny, szkolenia okresowe z zakresu BHP, doradztwo w zakresie organizowania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy)
43.	Spółdzielnia Socjalna "STREFA REMONTU"	38-120 Babica 188	2012-10-04	Usługi wykańczania wnętrz, prace remontowe oraz drobne prace budowlane; usługi: docieplania budynków, adaptacji i zabudowy poddaszy, stawianie ścianek z płyt gipsowo-kartonowych, sufity podwieszane, szpachlowanie, malowanie, układanie glazury i terakoty, montaż drzwi i okien, układanie paneli podłogowych i ściennych, modernizacja istniejącej instalacji elektrycznej, montaż systemów alarmowych, budowa kominków wewnętrznych, tapetowanie, malowanie dachów, prace ziemne

44.	Spółdzielnia Socjalna "ORTO-SPORT"	35-211 Rzeszów, ul. Kamińskiego 2	2012-10-30	Usługi w zakresie: optymalizacja kosztów firmy, naprawa i konserwacja sprzętu ortopedycznego, naprawa i konserwacja sprzętu użytku domowego i ogrodniczego, sprzedaż sprzętu ortopedycznego (wózki inwalidzkie o napędzie elektrycznym, wózki inwalidzkie o napędzie ręcznym, pionizatory, balkoniki, itp.); sprzedaż środków pomocniczych na potrzeby osób niepełnosprawnych; sprzedaż produktów poprzez sieć własną; likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej; roboty adaptacyjne i wykończeniowe pomieszczeń; usługi spawalnicze (MIG, TIG, MAG); pomoc w wypełnianiu i realizacji wniosków (PFRON, PCPR); szkolenia specjalistyczne; organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych; usługi w zakresie BHP (szkolenia wstępne i okresowe pracowników, ocena ryzyka zawodowego, postępowanie powypadkowe)
45.	Spółdzielnia Socjalna "ARTDECOR"	37-700 Przemyśl, ul. Słowackiego 18	2012-11-08	Tworzenie profesjonalnych dekoracji okien i wnętrz; sprzedaż tkanin firanowych, zasłonowych oraz obiciowych; profesjonalne doradztwo dekoratorów w siedzibie firmy lub w domu klienta; wykonanie projektów niepowtarzalnych dekoracji; montaż dekoracji u klienta; szycie na wymiar pościeli oraz narzut i poduszek ozdobnych; obszywanie tkaninami lamp i lampek nocnych; szeroki asortyment karniszy, rolet oraz vercitali okiennych;
46.	Spółdzielnia Socjalna "POLSKA MARKA"	35-011 Rzeszów, ul. Dojazd Staroniwa 2/31	2012-11-09	Prowadzenie zakładu krawieckiego; szycie oraz sprzedaż odzieży damskiej, głównie sukienek i spódnic; sprzedaż za pośrednictwem sklepu internetowego oraz w siedzibie firmy w Rzeszowie; szycie ubrań pod indywidualne zamówienie - ubrań uszytych na miarę w wybranym fasonie oraz kolorze
47.	Spółdzielnia Socjalna "DELICJA"	36-233 Wesoła 596	2012-11-26	Usługi gastronomiczne i cateringowe; organizacja przyjęć okolicznościowych np.: komunii, chrztów, wesel itp.; dowóz potraw na przyjęcia, do szkół, instytucji itp.; pieczenie ciast na zamówienie; usługi sprzątnia
48.	Spółdzielnia Socjalna "TRADYCJA"	37-700 Przemyśl, ul. Mostowa 2	2012-12-17	Świadczenie usług remontowo-wykończeniowych (tynkowanie, stolarka budowlana, posadzkarstwo, tapetowanie, malowanie i szklenie); działalność gastronomiczna i cateringowa; prowadzenie restauracji; usługi sprzątnia

49.	Spółdzielnia Socjalna "BRZEZINKA"	37-511 Jarosław, Wólka Pełkińska 263	2013-01-29	Działalność agencji reklamowej; dzierżawa i wynajem maszyn i urządzeń budowlanych i rolniczych; działalność Agencji Pracy Tymczasowej; usługi sprzątanía; działalność usługowa zw. z zagospodarowaniem terenów zielonych; działalność call center; przetwórstwo żywności; produkcja tkanin / dzianin; zakład krawiecki - szycie odzieży; produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania; usługi remontowe, budowlane i wykończeniowe; działalność gastronomiczna i cateringowa; sprzedaż hurtowa
50.	Spółdzielnia Socjalna "OGRÓD DOKUMENTÓW"	37-500 Jarosław, ul. Wilsona 6A/2	2013-02-25	Pielęgnacja terenów zielonych; drobne usługi remontowe; usługi sprzątanía; pośrednictwo w sprzedaży podpałek K-LUMET; obsługa różnego rodzaju imprez, takich jak: zebrania, konferencje, szkolenia; usługi z zakresu archiwizacji dokumentów - kompleksowa obsługa szkół, przedszkoli, szpitali i osób prywatnych
51.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "MAKS"	38-458 Chorkówka 160	2013-03-26	Prowadzenie niepublicznego przedszkola; opieka dzienna dla dzieci; opieka świetlicowa nad dziećmi starszymi (do lat 12); opieka nocna dla dzieci; organizacja imprez dla dzieci i imprez okolicznościowych (komunie, chrzciny)
52.	Spółdzielnia Socjalna "DRAGON BAR"	37-500 Jarosław, ul. Grodzka 21	2013-03-28	Prowadzenie restauracji - działalność gastronomiczna i cateringowa; produkcja piwa, win, słodów; podstawowe usługi poligraficzne (wydruki); produkcja sztucznej biżuterii; prowadzenie hurtowni z akcesoriami samochodowymi
53.	Spółdzielnia Socjalna "TĘCZA"	38-530 Zarszyn, Nowosielce 148	2013-03-28	Produkcja i sprzedaż wysyłkowa sztucznej biżuterii i rękodzieła artystycznego; działalność gastronomiczna (stacjonarna i mobilna); działalność wydawnicza (gazety, periodyki); doradztwo informatyczne, z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej; wynajem i dzierżawa środków transportu, sprzętu sportowego; działalność zw. z obsługą ruchu turystycznego; usługi sprzątanía; opieka dzienna dla dzieci - prowadzenie przedszkola
54.	Tarnowiecka Spółdzielnia Socjalna "BIESIADA"	38-204 Tarnowiec, Łubno Szlacheckie 109	2013-03-29	Działalność gastronomiczna i cateringowa (przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw, produkcja lodów, pieczywa, wyrobów ciastkarskich, makaronów, wyrobów cukierniczych, sprzedaż hurtowa i detaliczna żywności, przygotowywanie gotowych posiłków); prowadzenie restauracji; usługi hotelarskie

55.	Spółdzielnia Socjalna "FUNDAMENT"	38-207 Skołyszyn, Przysieki 303	2013-04-12	Usługi budowlane (przygotowanie terenu pod budowę, wykonywanie instalacji budowlanych, budowa obiektów); usługi remontowo-wykończeniowe (tynkowanie, stolarka budowlana, posadzkarstwo, tapetowanie, malowanie i szklenie); budowa obiektów "pod klucz"; usługi zw. z przeprowadzkami; naprawa i konserwacja maszyn, urządzeń
56.	Spółdzielnia Socjalna "NALEŚNIKARNIA PODKARPACKA"	37-700 Przemyśl, ul. Słowackiego 1	2013-04-12	Działalność gastronomiczna; prowadzenie restauracji oferującej naleśniki, lunchy, obiady, inne posiłki; organizacja imprez okolicznościowych
57.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "PANINI"	38-400 Krosno, ul. Blich 2	2013-05-17	Działalność gastronomiczna i cateringowa; usługi sprzątania; usługi zw. z wydrukami, małą poligrafią; zbiórka i odzyskiwanie surowców z materiałów segregowanych; sprzedaż hurtowa i detaliczna; działalność w zakresie obsługi ruchu turystycznego; działalność artystyczna (prowadzenie muzeów, obiektów kulturalnych)
58.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "ZŁOTE RUNO"	37-600 Lubaczów, Dąbków 2	2013-06-07	Pozyskiwanie drewna, usługi zw. z leśnictwem; usługi zw. z przygotowanie m terenu pod budowę; usługi zw. z zagospodarowaniem terenów zielonych; usługi remontowo-budowlane; prowadzenie przedszkola - opieka nad dziećmi; prace zw. z budową dróg i autostrad; naprawa sprzętu komputerowego i urządzeń peryferyjnych
59.	Spółdzielnia Socjalna "REVITAL-MED"	35-234 Rzeszów, ul. Trembeckiego 11A	2013-06-07	Kompleksowa opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, chorymi; domowa opieka medyczna i opieka pielęgniarstwa dla seniorów, osób chorych, niepełnosprawnych czy samotnych; rehabilitacja osób po urazach, wylewie, z gojącymi się złamaniami kości oraz osób po udarze i długotrwale leżących; zapewnienie podopiecznym potrzebnych do codziennego funkcjonowania produktów (zakupy przez telefon / internet z dostawą do domu); rehabilitacja środowiskowa - świadczenie opieki zdrowotnej udzielanej w miejscu zamieszkania pacjenta
60.	Spółdzielnia Socjalna "AKACJA"	36-007 Krasne 506	2013-06-17	Działalność gastronomiczna - przetwórstwo żywności; produkcja i sprzedaż biżuterii, rękodzieła artystycznego; usługi zw. ze sprzątaniem; usługi z zakresu pielęgnacji terenów zielonych; drobne usługi remontowo-wykończeniowe

61.	Spółdzielnia Socjalna "EKODA"	37-543 Laszki 36	2013-06-19	Usługi zw. z leśnictwem, pozyskiwaniem drewna; produkcja odzieży roboczej, wierzchniej, skórzanej; produkcja miotel, pędzli; gromadzenie i segregacja odpadów; sprzedaż roślin, kwiatów, odpadów i złomu; prace zw. z przygotowaniem terenu pod budowę; sprzedaż na targowiskach; usługi gastronomiczne; usługi zw. ze sprzątniem
62.	Spółdzielnia Socjalna "AKADEMIA SMAKU"	36-100 Kolbuszowa, ul. Jana Pawła II 8	2013-06-26	Działalność gastronomiczna - prowadzenie placówki restauracyjnej; produkcja wyrobów cukierniczych, ciastkarskich, pieczywa, przetwórstwo owoców i warzyw; usługi zw. ze sprzątniem; pomoc społeczna bez zakwaterowania; opieka dzienna nad dziećmi
63.	Spółdzielnia Socjalna "FENIKS"	36-004 Trzebownisko, Łąka 230	2013-07-02	Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne - odzyskiwanie surowców; usługi budowlane zw. ze wznoszeniem budynków; transport drogowy; usługi transportowe zw. z przeprowadzkami; działalność detektywistyczna i ochroniarska; usługi zw. zagospodarowaniem i utrzymaniem terenów zielonych
64.	Spółdzielnia Socjalna "SYNERGIA"	35-308 Rzeszów, ul. Ułanów 11	2013-07-02	Prowadzenie prywatnego przedszkola - opieka dzienna dla dzieci
65.	Spółdzielnia Socjalna "CHATKA MAŁOLATKA"	37-700 Przemyśl, Krówniki 81A	2013-07-04	Prowadzenie niepublicznego przedszkola - opieka dzienna nad dziećmi; pozaszkolne formy edukacji
66.	Spółdzielnia Socjalna "RAZEM"	39-300 Mielec, Podleszany 414	2013-07-04	Usługi sprzątania przystanków i miejsc publicznych; czyszczenie rowów przydrożnych; wykaszanie i wycinanie zarośli z rowów; wycinanie drzew na nieruchomościach gminnych oraz pielęgnacja drzewostanu w gminnych lasach; opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i dziećmi; utrzymanie terenów zielonych (koszenie, podlewanie, nawożenie); czyszczenie chodników (zamiatanie, odśnieżanie); utrzymanie czystości na parkingach (zamiatanie, odśnieżanie); opróżnianie koszy na śmieci przy przystankach, parkingach i placach przy obiektach komunalnych; wbudowanie i utrzymanie znaków drogowych, tablic ogłoszeniowych; utrzymanie i rozwieszanie informacji na słupach ogłoszeniowych; doręczanie przesyłek wysyłanych przez JST; koszenie i usuwanie skoszonej trawy; mycie okien i tapicerki

67.	Spółdzielnia Socjalna "Z DUSZĄ"	38-500 Sanok, ul. Lipińskiego 110	2013-07-15	Produkcja soków i przetworów z owoców i warzyw; działalność gastronomiczna - przygotowywanie posiłków; pozaszkolne formy edukacji, nauka języków obcych - opieka dzienna nad dziećmi; produkcja odzieży; opieka nad osobami starszymi; usługi zw. ze sprzątaniami; usługi rachunkowo-księgowe
68.	Spółdzielnia Socjalna "ROZWÓJ"	37-303 Kuryłówka, Kuryłówka 431	2013-07-16	Usługi remontowe, budowlane, wykończeniowe (przygotowanie terenu pod budowę, wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, tynkowanie, zakładanie stolarki budowlanej, posadzkarstwo, tapetowanie, malowanie i szklenie, wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych); usługi zw. ze sprzątaniami; opieka dzienna nad dziećmi - pozaszkolne formy edukacji
69.	Spółdzielnia Socjalna "BIESY I CZADY"	38-700 Ustrzyki Dolne, Rynek 19	2013-07-18	Działalność gastronomiczna, prowadzenie restauracji, noclegi
70.	Spółdzielnia Socjalna "KARUZELA"	38-700 Ustrzyki Dolne, ul. 1 Maja 14	2013-07-30	Opieka dzienna nad dziećmi, pozaszkolne formy edukacji - wychowanie przedszkolne
71.	Spółdzielnia Socjalna "ZARBES"	38-530 Zarszyn, ul. Cicha 21	2013-07-30	Usługi zw. z zagospodarowaniem terenów zielonych; zbiórka odpadów innych niż niebezpieczne; naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych
72.	Spółdzielnia Socjalna "ŹRÓDŁO"	38-540 Zagórz, Porąb 185	2013-08-12	Usługi zw. z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych (w tym wiercenie studni); produkcja odzieży wierzchniej; usługi zw. z przygotowaniem terenu pod budowę; sprzedaż detaliczna odzieży i obuwi; produkcja wyrobów tartacznych; naprawa samochodów
73.	Innowacyjna Spółdzielnia Socjalna "SAMI SOBIE"	37-450 Stalowa Wola, ul. Kwiatkowskiego 9	2013-08-14	Działalność gastronomiczna i cateringowa; usługi zw. z małą poligrafią; naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych, elektronicznych itp.; działalność wydawnicza (książki, gazety); działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych; działalność portali internetowych, hosting stron internetowych; usługi zw. ze sprzątaniami; opieka dzienna dla dzieci - wychowanie przedszkolne
74.	Spółdzielnia Socjalna "ELPIDA"	38-540 Zagórz, ul. Targowa 5	2013-08-14	Pomoc społeczna dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych, a także osób z zaburzeniami psychicznymi; pomoc społeczna związana z zakwaterowaniem, zapewniająca opiekę pielęgniarstwa; usługi zw. ze sprzątaniami; wychowanie przedszkolne - opieka dzienna dla dzieci

75.	Spółdzielnia Socjalna "VENDO"	37-500 Jarosław, ul. Kraszewskiego 29/7	2013-09-27	Dystrybucja produktów spożywczych w automatach, instalacja i obsługa automatów vendingowych, które zaspokajają potrzeby żywieniowe człowieka w czasie jego aktywności
76.	Spółdzielnia Socjalna "STAWIAMY ŚLADY"	37-100 Łańcut, ul. Traugutta 13	2013-09-30	Usługi poligraficzne, sprzedaż chemii niemieckiej; usługi reklamowe, plakaty, ulotki, wizytówki; umieszczanie reklam na monitorach w atrakcyjnych punktach miasta
77.	Spółdzielnia Socjalna "ALTERNATYWA"	37-700 Przemyśl, ul. Piotra Skargi 7/1	2013-10-17	Organizacja imprez firmowych i integracyjnych; organizacja imprez okolicznościowych i rekreacyjnych; wypożyczanie sprzętu: zestawy piwne, zorbing, namioty, sprzęt nagłośnieniowy i oświetleniowy, przyczepa
78.	Spółdzielnia Socjalna "LIDER BUD"	37-700 Przemyśl, ul. Piotra Skargi 7	2013-10-18	Realizacja projektów budowlanych wraz ze wznoszeniem budynków; roboty budowlane; rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych; wykonywanie instalacji budowlanych; tynkowanie; posadzkarstwo; specjalistyczne roboty budowlane
79.	Spółdzielnia Socjalna "WIKLINA U LESZKA"	37-710 Buszkowiczki 74G	2013-12-31	Wyroby z wikliny; sprzedaż hurtowa pozostałych artykułów użytku domowego
80.	Spółdzielnia Socjalna "SENIOR"	37-700 Przemyśl, Wybrzeże Piłsudskiego 23	2014-01-16	Placówka dziennego pobytu dla Seniorów.
81.	Spółdzielnia Socjalna "POLIFONIA PROJECT"	35-074 Rzeszów, ul. Piłsudskiego 31	2014-02-27	Restauracje i placówki gastronomiczne; produkcja soków z owoców i warzyw; produkcja pieczywa; produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych; drukowanie; produkcja sztucznej biżuterii; produkcja gier i zabawek; sprzedaż detaliczna; działalność usługowa; edukacyjna; wydawnicza; działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych; działalność portali internetowych; działalność artystyczna, literacka i twórcza
82.	Spółdzielnia Socjalna "MAGICZNY ZAKĄTEK"	37-600 Lubaczów, Dąbków 2	2014-02-28	Sala zabaw dla dzieci w wieku 1-11 lat; niepubliczne przedszkole.
83.	Spółdzielnia Socjalna "SOCIETA"	39-450 Baranów Sand., ul. Zamkowa 24	2014-03-06	Działalność w zakresie kultury, organizacja festynów, wystaw
84.	Spółdzielnia Socjalna "TESLA"	37-100 Łańcut, ul. Moniuszki 19	2014-03-06	Usługi elektryczne - od prostych instalacji elektrycznych, po specjalistyczne usługi związane z eksploatacją i diagnostyką sieci elektrycznych; usługi mechaniczne, konstrukcyjne i projektowe; naprawy blacharsko - lakiernicze i konserwacyjne pojazdów mechanicznych.

85.	Spółdzielnia Socjalna "BERGAMOTKA"	39-200 Dębica, ul. Słowackiego 8	2014-03-05	Catering; produkcja soków i owoców z warzyw; produkcja lodów; działalność gastronomiczna; pozaszkolne formy edukacji artystycznej; działalność organizatorów turystyki; organizacja targów, wystaw i kongresów; opieka nad dziećmi
86.	Spółdzielnia Socjalna "SIEDLIKO"	36-050 Sokołów Młp., ul. Niepodległości 5	2014-03-10	Usługi remontowo-budowlane; wykonywanie elewacji z drewna
87.	Spółdzielnia Socjalna "GENLABTECH"	35-084 Rzeszów, ul. Poznańska 2c/5	2014-03-05	Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie biotechnologii, pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych; działalność wspomagająca edukację; badania naukowe i techniczne; pozaszkolne formy edukacji
88.	Spółdzielnia Socjalna "GALICJA"	35-111 Rzeszów, ul. Krakowska 57	2014-03-10	Cmentarz dla zwierząt; usługi pochówku małych zwierząt domowych takich jak: psy, koty, ptaki, gryzonie, gady itp.; utrzymanie miejsca pochówku zwierzęcia; usługi dodatkowe.
89.	Spółdzielnia Socjalna "POEZJA SMAKÓW"	37-562 Rokietnica 682	2014-03-05	Catering; restauracje i inne placówki gastronomiczne; usługowa działalność gastronomiczna; przetwarzanie i konserwowanie mięsa, ryb, skorupiaków, mięczaków, ziemniaków; przetwórstwo mleka i wyrób serów; produkcja pieczywa, wyrobów ciastkarskich; produkcja makaronów; żywności dietetycznej; art. Spożywczych homogenizowanych; sprzedaż detaliczna; działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki; organizacja targów, wystaw i kongresów; działalność rozrywkowa i rekreacyjna
90.	Spółdzielnia Socjalna "MAGNOLIA"	37-430 Jeżowe 234	2014-03-06	Organizacja imprez okolicznościowych takich jak: wesela, komunie, chrzciny, urodziny, jubileusze, stypy itp.; obsługa cateringowa szkoleń, konferencji, imprez firmowych; organizacja i obsługa imprez plenerowych
91.	Spółdzielnia Socjalna "SZTUKAS"	39-400 Tarnobrzeg, ul. Dąbrowskiej 12	2014-03-10	Restauracje, inne stałe i ruchome placówki gastronomiczne; catering; działalność usługowa; produkcja pozostałych wyrobów
92.	Spółdzielnia Socjalna "REZYDENCJA POD PLATANEM"	37-205 Zarzecze 1	2014-03-14	Prowadzeniu cateringu - gastronomii dla szkół; osób samotnych, turystów i mieszkańców Gminy; dowóz produktów do klientów
93.	Spółdzielnia Socjalna "DOBRYDZIĘ"	37-550 Duńkowice 76	2014-03-28	organizacja imprez dla dzieci i młodzieży przy wykorzystaniu dmuchanych urządzeń; m. In.: bramka celnościowa, sumo, duże piłkarzyki, zamek, zjeżdżalnię, duży tor przeszkód, suchy basen dla maluszków, ścianka wspinaczkowa; opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w domach

94.	Spółdzielnia Socjalna "SZÓSTKA"	37-700 Przemyśl, ul. Szymanowskiego 1	2014-06-03	Opieka dzienna nad dziećmi
95.	Spółdzielnia Socjalna "CZAD"	38-713 Chmiel, Chmiel 24A	2014-06-18	Produkcja wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania; produkcja gier i zabawek; produkcja mebli; kafli i płytek ceramicznych; produkcja wyrobów z gipsu, betonu i cementu; cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia; sprzedaż detaliczna; działalność w zakresie specjalistycznego projektowania; wykończanie wyrobów włókienniczych; edukacja artystyczna; działalność związana z wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników; działalność rachunkowo-księgowe; doradztwo podatkowe
96.	Spółdzielnia Socjalna "SOLID"	39-100 Ropczyce, ul. Św. Barbary 5A	2014-10-31	Działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych; działalność usługowa; działalność agentów i pośredników turystycznych; działalność organizatorów turystyki; pilotów i przewodników turystycznych; działalność wydawnicza; działalność agencji reklamowych; działalność sportowa; specjalistyczne roboty budowlane
97.	Spółdzielnia Socjalna "PINOKIO"	37-300 Leżajsk, Wierzawice 517	2014-11-12	Produkcja wyrobów z drewna, produkcja mebli kuchennych

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie/ Oddział Pomocy Społecznej i Analiz

Załącznik nr 10. Wykaz Centrów Integracji Społecznej w woj. podkarpackim, stan na dzień 31.12.2015 r.

L.p.	Nazwa centrum	Adres	Tel./ E-mail	Powiat
1.	Centrum Integracji Społecznej przy Towarzystwie Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rzeszowie	ul. Jana Styki 21 35-006 Rzeszów	Tel. 17 852 15 71 17 852 53 43 cis.rzeszow@gmail.com	Rzeszów
2.	Centrum Integracji Społecznej w Sanoku	ul. Stróżowska 16 38-500 Sanok	Tel. 518 922 200 795 735 769 biuro@cissanok.pl, cis@powiat-sanok.pl	sanocki
3.	Centrum Integracji Społecznej w Dąbrowie	Dąbrowa 72, 37-600 Lubaczów	Tel. 508 602 663 biuro@cis.lubaczow.com.pl	lubaczowski
4.	Centrum Integracji Społecznej w Dębicy	ul. Brzegowa 42 39-200 Dębica	Tel. 14 676 39 06 cis.debica@gmail.com	dębicki
5.	Centrum Integracji Społecznej w Kolbuszowej przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”	ul. Jana Pawła II 8 36-100 Kolbuszowa	17 227 02 58 nil@kolbuszowa.pl	kolbuszowski
6.	Centrum Integracji Społecznej w Pilźnie	ul. Legionów 28 39-220 Pilzno	Tel. 14 676 33 25 cis@pilzno.um.gov.pl	dębicki
7.	Centrum Integracji Społecznej w Mielcu przy Stowarzyszeniu "Godne życie dla Dzieci"	ul. Biernackiego 1 39-300 Mielec	Tel. 519 147 013 (biuro) stowarzyszeniegzdd@op.pl	mielecki
8.	Centrum Integracji Społecznej w Przemyślu przy Caritas Diecezji Przemyskiej	ul. ks. Piotra Skargi 6 37-700 Przemyśl	Tel. 16 733 31 12 przemysl@caritas.pl	Przemyśl
9.	Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” w Pawłosiowie	Pawłosiów 428 37-500 Jarosław	887 610 687 cis.pawlosiow@gmail.com	jarosławski
10.	Centrum Integracji Społecznej w Krośnie	ul. Grodzka 10 38-400 Krosno	Tel. 13 47 43 904, 601 864 327 cis@um.krosno.pl	Krosno
11.	Powiatowe Centrum Integracji Społecznej w Orzechówce	Orzechówka 326 a	Tel. 13 43 420 45 pcpr@powiatbrzozow.pl (na razie do momentu rozpoczęcia działalności CIS w 2016 r.)	brzozowski

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 11. Wykaz uczestników CIS z województwa podkarpackiego w roku 2014.

Lp.	Centrum Integracji Społecznej	Liczba osób, które		
		Rozpoczęły zajęcia	Uczestniczyły w zajęciach	Ukończyły zajęcia
	Ogółem	480	551	210
1.	Centrum Integracji Społecznej przy Towarzystwie Pomocy im. Św. Brata Alberta w Rzeszowie	26	26	21
2.	Centrum Integracji Społecznej w Sanoku	50	73	26
3.	Centrum Integracji Społecznej w Dąbrowie	36	51	20
4.	Centrum Integracji Społecznej w Dębicy	15	28	17
5.	Centrum Integracji Społecznej w Kolbuszowej przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”	33	53	17
6.	Centrum Integracji Społecznej w Pilźnie	23	23	23
7.	Centrum Integracji Społecznej w Mielcu przy Stowarzyszeniu "Godne życie dla Dzieci"	23	23	23
8.	Centrum Integracji Społecznej w Przemyśle przy Caritas Diecezji Przemyskiej	136	136	25
9.	Centrum Integracji Społecznej „Pawłowe Sioło” w Pawłosiovie	125	125	32
10.	Centrum Integracji Społecznej w Krośnie	13	13	6
11.	Powiatowe Centrum Integracji Społecznej w Orzechówce	nd	nd	nd

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 12. Wykaz Klubów Integracji Społecznej w woj. podkarpackiej, stan na dzień 31.12.2015r.

L.p.	Nazwa klubu	Adres	Tel./ E-mail	Powiat
1.	Klub Integracji Społecznej w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 9 37-100 Łańcut	tel. 17225 33 25, mops@pro.onet.pl, mlancut@rzeszow.uw.gov.pl	łańcucki
2.	Klub Integracji Społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu	ul. Rynek 5 38-460 Jedlicze	tel. 13 448 47 57, fax. 13 435 21 17 gopsriedel@jedlicze.pl	krośnieński
3.	Klub Integracji Społecznej w Strzyżowie	ul. Słowackiego 8 38-100 Strzyżów	tel. 17 276 11 09 fax. 17 276 02 62 mgstrz@rzeszow.uw.gov.pl k.bajkos@mgops.itl.pl	strzyżowski
4.	Klub Integracji Społecznej przy MOPS Mielec	ul. Pogodna 2 39-300 Mielec	tel. 17 773 92 17 mopsdsp@poczta.onet.pl	mielecki
5.	Klub Integracji Społecznej w Kolbuszowej	ul. Jana Pawła II 8 36-100 Kolbuszowa	tel. 17 227 14 48 nil@kolbuszowa.pl	kolbuszowski
6.	Klub Integracji Społecznej w Nisku	ul. 3-go Maja 10 37-400 Nisko	tel. 15 841 23 34, 15 841 46 38 opsnisko@ops-nisko.pl monikas-t@wp.pl	nizański
7.	Klub Integracji Społecznej w Dębicy	ul. Akademicka 12 39-200 Dębica,	Tel/fax. 14 670 50 06, 14 681 35 90 biuro@mops-debica.pl	dębicki
8.	Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli	ul. Dmowskiego 1 37-450 Stalowa Wola	Tel: 15 8425097 wew.50, 15 8447997 kis.stalowawola@poczta.onet. pl	stalowowolski
9.	Klub Integracji Społecznej w Boguchwale	ul. Kolejowa 15 36-040 Boguchwała	tel. 17 871 14 73 kis@poklboguchwala.pl	rzeszowski

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 13. Wykaz uczestników KIS z województwa podkarpackiego w roku 2014.

Lp.	Klub Integracji Społecznej	Liczba osób, które		
		Rozpoczęły zajęcia	Ukończyły zajęcia	Absolwenci
	Ogółem	272	257	86
1.	Klub Integracji Społecznej w Łańcucie	nd	nd	nd
2.	Klub Integracji Społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedliczu	8	8	0
3.	Klub Integracji Społecznej w Strzyżowie	21	21	0
4.	Klub Integracji Społecznej przy MOPS Mielec	76	72	45
5.	Klub Integracji Społecznej w Kolbuszowej	40	80	0
6.	Klub Integracji Społecznej w Nisku	4	4	0
7.	Klub Integracji Społecznej w Dębicy	15	15	0
8.	Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli	48	40	24
9.	Klub Integracji Społecznej w Boguchwale	43	0	0
10.	Klub Integracji Społecznej Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej "Integracja" w Nisku (zakończył działalność 07.05.2015 r.)	17	17	17

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 14. Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej w woj. podkarpackim, stan na dzień 31.12.2015.

Lp.	NAZWA JEDNOSTKI PROWADZACEJ/ADRES	ADRES WTZ	TEL/E-mail	POWIAT	LICZBA UCZESTNIKÓW w 2014 r.
1	Stowarzyszenie „Wprowadzać w świat”	ul. Gombrowicza 37 38-700 Ustrzyki Dolne	13 471-18-37 wtz.ustrzykidolne@op.pl	BIESZCZADZKI	40
2	Gmina Brzozów	36-201 Brzozów Stara Wieś 793	13/434-02-94 604261475 wtz2@op.pl	BRZOSZOWSKI	42
3	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Haczowie	36-213 Haczów 902	13/439-17-87 zk.haczow@psouu.org.pl wtz.haczow@psouu.org.pl	BRZOSZOWSKI	43
4	Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych RADOŚĆ	39-200 Dębica ul. Sienkiewicza 1	14/682-55-00 wtzdebica@radosc.debica.pl	DĘBICKI	60
5	Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych RADOŚĆ	Bobrowa Wola 22, 39-204 Żyraków	14/ 682 09 88 wtzbobrowa@radosc.debica.pl	DĘBICKI	45
6	Parafia Rzymsko- Katolicka pw. Krzyża Świętego w Brzostku	ul. Szkolna 23 39-230 Brzostek	14/68-30-778 kontakt@wtzbrzostek.pl kierownik@wtzbrzostek.pl	DĘBICKI	45
7	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu	ul. 3-go Maja 39 37-500 Jarosław	16/621-64-67 wtz.jaroslaw@psouu.org.pl	JAROSŁAWSKI	50
8	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jaśle	ul. Floriańska 170 38-200 Jasło	13/448-23-40 wtz-jaslo@o2.pl	JASIELSKI	55
9	Caritas Diecezji Rzeszowskiej	36-100 Kolbuszowa ul. Tyszkiewiczów 3	17/22-75-878 danieljakubowski@wp.pl	KOLBUSZOWSKI	40
10	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie	ul. Dworska 40 38-520 Rymanów	13/435-66-20 zk.rymanow@psouu.org.pl wtz.rymanow@psouu.org.pl	KROŚNIEŃSKI	41
11	Stowarzyszenie Rodziców Dzieci z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym	38-600 Lesko Huzele 110	13/469-61-91 wtzl@tlen.pl	LESKI	53
12	Caritas Archidiecezji Przemyskiej- Oddział Leżajski	ul. Jarosławska 4 37-300 Leżajsk	17/24-02-401 wtz_lezajsk@interia.pl	LEŻAJSKI	35
13	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "RAZEM"	ul. Zielona 1, 37-630 Oleszyce	16/30 700 18 530 659 878 wtzoleszyce2014@interia.pl	LUBACZOWSKI	50
14	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży Specjalnej Troski w Łańcucie	37-114 Białobrzegi 400 a	17/224-59-40 wtz@pro.onet.pl	ŁAŃCUCKI	35
15	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Kocjana 15 39-300 Mielec	17/585-25-80 wtz-mielec@pro.onet.pl	MIELECKI	65

16	CARITAS Diecezji Sandomierskiej	ul. Rzeszowska 35, 37-420 Rudnik n. Sanem	15/ 649-45-30 wtzrudnik@caritas.pl	NIŻAŃSKI	55
17	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemysłu	Korytniki 37-741 Krasieczyn	16/671-83-14 szk7spec@poczta.onet.pl	PRZEMYSKI	60
18	Fundacja Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II WZRASTANIE w Lipniku	ul. Kasztanowa 1 37-200 Przeworsk	16/648-39-99 wtzprzeworsk@wp.pl	PRZEWORSKI	50
19	MOPS Wielopole Skrzyńskie	39-110 Wielopole Skrzyńskie 12	17/ 22 14 143 wtzwielopole@interia.pl	ROP CZYCKO-SĘDZISZOWSKI	30
20	Caritas Diecezji Rzeszowskiej	39-100 Ropczyce ul. Mickiewicza 59	17/22-18-339 wtzcropczyce@rzeszow.nq.pl	ROP CZYCKO-SĘDZISZOWSKI	60
21	Polskie Stowarzyszenie "Młodzież Sprawna Inaczej"	36-046 Zgłobień 69	17/871-61-62 wtzzglobien@op.pl	RZESZOWSKI	35
22	Sanockie Towarzystwo Oświatowe	ul. Ogrodowa 18 38-500 Sanok	13/ 464-52-45 stowtzw@wp.pl	SANOCKI	45
23	Spółdzielnia Inwalidów SPÓJNIA ul. Kiczury 19; 38-500 Sanok	ul. Robotnicza 19 38-500 Sanok	13/46-300-48 wtzrobotniczsank@onet.pl	SANOCKI	40
24	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Podleśna 2 37-450 Stalowa Wola	15/842-50-75 wtzprzymops@op.pl	STALOWOWOLSKI	50
25	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Szczególnej Troski "Nadzieja"	37-450 Stalowa Wola ul. Hutnicza 14	15/842-11-83 wtzkj@wp.pl	STALOWOWOLSKI	45
26	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Szansa"	37-450 Stalowa Wola ul. Czarnieckiego 1	15/642-76-20 wtz_st.wola@wp.pl	STALOWOWOLSKI	35
27	Caritas Diecezji Rzeszowskiej	38-102 Różanka 100	17/277-51-90 wtzrozanka1@onet.pl	STRZYŻOWSKI	45
28	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie Sandomierskim	ul. Zamkowa 24 39-450 Baranów Sandomierski	15/811-85-36 wtzbs_xl@wp.pl	TARNOBRZESKI	40
29	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach	39-432 Gorzyce , ul. 11-go Listopada 12	15/836-20-74 warsztat@wtzgorzyce.pl	TARNOBRZESKI	35
30	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie	ul. Grodzka 49 38-400 Krosno	13/42-00-790 wtz.krosno@psouu.org.pl	KROSNO	45
31	Spółdzielnia Niewidomych START	ul. Batorego 22 37-700 Przemysł	16/678-69-68 wtzprzemyslbatorego22@vp.pl	PRZEMYSŁ	40
32	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemysłu	ul. Sobótki 23 37-700 Przemysł	16/670-15-16 WTZ.przemysl@onet.pl	PRZEMYSŁ	45
33	Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie	ul. Lelewela 8a 37-700 Przemysł	16/678-04-40 wtzswoni@gmail.com wtz@p.k.pl	PRZEMYSŁ	20
34	CARITAS Diecezji Rzeszowskiej	ul. Lubelska 13 35-241 Rzeszów	17/861-14-18 k.baran1@wp.pl	RZESZÓW	30
35	Dom Pomocy Społecznej ul. Załęska 7a	ul. Załęska 7a 35-322 Rzeszów	17/857-87-55 wtz.rzeszow@pro.onet.pl	RZESZÓW	50

36	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Tarnobrzegu	Al. Niepodległości 2 39-400 Tarnobrzeg	15/823-41-04 psouu_tbg@wp.pl	TARNOBRZESKI	50
37	Parafia Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Tarnobrzegu	ul. Wiślna 11 39-400 Tarnobrzeg	15/823-27-70 wtztbg@poczta.onet.pl	TARNOBRZESKI	56

Źródło: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Rzeszów.

Załącznik nr 15. Wykaz Zakładów Aktywności Zawodowej w woj. podkarpackim, stan na 04.01.2016.

L.p.	Nazwa zakładu	Adres	Tel./ E-mail	Obszar działalności	Powiat	Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych(31.12.2015)
	Zakład Aktywności Zawodowej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Jarosławiu	ul. Konfederacka 13 37-500 Jarosław	Tel. 16 627 12 26 Tel. kom. 795 11 66 15 biuro@zaz-jaroslaw.pl	gastronomia, prace ogrodnicze, porządkowe, produkcja bawełnianych toreb ekologicznych i podpałek ekologicznych K-Lumet	jarosławski	59
2.	Gminny Zakład Aktywności Zawodowej w Maliniu	Malinie 214 39-331 Chorzelów	Tel/fax.17 774 37 50 zaz@tuszownarodowy.pl	drukarnia cyfrowa niskonakładowa	mielecki	40
3.	Zakład Stowarzyszenia „Dobry Dom” w Woli Zarczyckiej	ul. Łukasiewicza 3 A 37-310 Nowa Sarzyna	Tel. 17 240 10 41 Fax. 17 240 10 43 dobrydom@dobrydom.org dorotakuczek@zaznowasaryn a.pl	wikliniarstwo, rzemiosła różne (witraż, pamiątkarstwo, recycling), profesjonalne niszczenie dokumentów, usługi tartaczne, produkcja materacy	leżajski	52
4.	Placówka Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rymanowie Zdroju	ul. PCK 3 38-481 Rymanów Zdrój	Tel/fax (0-13) 4357720 zakladaz@op.pl zaz.rymanow@psouu.org.pl	hotel, gastronomia, ogrodnictwo, rękodzieło artystyczne, produkcja wyrobów garmazeryjnych, imprezy okolicznościowe	krośnieński	56
5.	Zakład Aktywności Zawodowej Fundacji „CONTIGO”	Wola Dalsza 365 a 37-114 Białobrzegi	tel. (17) 247 20 50 zaz.contigo@wp.pl	hotel, gastronomia, imprezy okolicznościowe, catering, pralnia, rehabilitacja	łańcucki	32
6.	Zakład Aktywności Zawodowej Towarzystwa Przeciwdziałania Uzależnieniom „TRZEŻWA GMINA” w Chmielniku	Wola Rafałowska 214 36-017 Błędowa Tyczyńska	Tel.: 17 230 45 42 Faks: 17 230 45 43 drukarnia@zaz.trzezwegmina. pl	druk cyfrowy, wielkoformatowy solwentowy, grawerowanie i znakowanie laserem, usługi introligatorskie, rękodzieło artystyczne, produkcja podpałek ekologicznych K-Lumet	rzeszowski	35
7.	Zakład Aktywności Zawodowej Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Dębicy	Wola Żyrakowska 80 B 39-204 Żyraków	Tel/fax: 14 681 86 58 e-mail: zaz@radosc.debica.pl	rękodzieło artystyczne, usługi stolarskie	dębicki	37
8.	Zakład Aktywności Zawodowej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób	ul. Wiejska 114 37-630 Stare Oleszyce	tel. 16 631 50 20 tel. kom. 698 920 854	produkcja podpałek ekologicznych K-Lumet, usługi poligraficzne, profesjonalne niszczenie	jarosławski	31

	z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu (Stare Oleszyce)		zaz@oleszyce.psouu.org j.wilk@oleszyce.psouu.org.pl	dokumentów		
9.	Zakład Aktywności Zawodowej Nr 1 Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie (samorząd WP)	ul. Armii Krajowej 3 38-400 Krosno	zaz2.krosno@psouu.org.pl tel. 13 43 258 37 fax. 13 432 71 16	produkcja podpałek ekologicznych K-Lumet, pralnia wodna, prace porządkowe	Krosno	25
10.	Zakład Aktywności Zawodowej Nr 2 Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie (projekt POKL)	ul. Powstańców Śląskich 16 38-400 Krosno	zaz2.krosno@psouu.org.pl tel. 13 43 258 37 fax. 13 432 71 16	produkcja podpałek, pralnia wodna, prace porządkowe	Krosno	30
11.	Zakład Aktywności Zawodowej Podkarpackiego Związku Organizatorów Zakładów Aktywności Zawodowej	ul. Rejtana 10 35-310 Rzeszów	Tel. 17/ 871 35 91 biuro@pzoaz.pl	obsługa marketingowa, szkoleniowa i konsultingowa dla podmioty ekonomii społecznej	Rzeszów	21
12.	Zakład Aktywności Zawodowej przy Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Jadwigi Królowej	ul. T. Rejtana 21 35-303 Rzeszów	Tel. biuro: 881-202-341 zaz@bdcenter.pl	gastronomia, catering	Rzeszów	22
13.	Zakład Aktywności Zawodowej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jaśle	ul. Wincentego Pola 41, 38-200 Jasło		produkcja detali z tworzyw sztucznych niszczenie dokumentów produkcja brykietów poligrafia rękodzieło artystyczne	jasielski	21
Suma						461

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 16. Wykaz zakładów pracy chronionej działających na terenie województwa podkarpackiego w podziale na powiaty, stan na dzień 04.01.2016r.

Rzeszów miasto		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „ROJAX”	35-233 Rzeszów ul. Lubelska 50
2.	„ELE-COMP” Sp. z o.o. (KRS: 0000045710)	35-105 Rzeszów ul. Boya Żeleńskiego 4
3.	„MULTIFARB” Sp. z o.o. (KRS: 0000142010)	35-103 Rzeszów ul. Handlowa 4
4.	„POLKEMIC Sp. z o.o. (KRS: 0000320767)	35-105 Rzeszów ul. Boya Żeleńskiego 2A
5.	Zakład Produkcyjno - Handlowo - Usługowy „MARGO” Surmiak Ryszard Józef	35-303 Rzeszów ul. Sierpniowa 1
6.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe „DREWNOTECH” Flis Henryk	35-504 Rzeszów ul. Mielecka 37
7.	MARMA POLSKIE FOLIE Półtorak Mariusz	35-030 Rzeszów al. Pod Kasztanami 10
8.	Agencja Promocyjna „KOMFORT MARKET” Beata Kaczyńska	35-309 Rzeszów ul. Podwisłocze 46
9.	„ZMM MAXPOL” ZPChR Andrzej Polak	35-206 Rzeszów al. L. Okulickiego 16c
10.	Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „GARDA” Zbigniew Kalamarz	35-506 Rzeszów ul. Iranka-Osmeckiego 6
11.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe „ALTA”	35-113 Rzeszów ul. W. Stwosza 55
12.	Wytwórnia Szablonów Kreślonych - Leniar Spółka Jawna (KRS: 0000080090)	35-604 Rzeszów ul. Łukasiewicza 78
13.	ELEKTO-NET Spółka z o.o. (KRS: 00001316544)	35-301 Rzeszów ul. Lwowska 39
14.	HELIOS Krzysztof Kozdraś Sp. j. (KRS: 0000133356)	35-105 Rzeszów ul. Przemysłowa 14
15.	Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „GARDA” Sp. z o.o. (KRS: 0000184484)	35-506 Rzeszów ul. Iranka-Osmeckiego 6
Krosno miasto		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Merkury Market Sp. z o.o. S.K. (KRS: 0000000459)	38-400 Krosno ul. Czajkowskiego 51
2.	„FENIKS DUET” Sp. z o.o. (KRS: 0000125710)	38-400 Krosno ul. Ks. Szpetnara 15
3.	„MIKROTECH” S.A. (KRS: 0000112227)	38-400 Krosno ul. Składowa 9
4.	„EBA” Sp. z o.o. (KRS: 0000287996)	38-401 Krosno ul. Ks. J. Popiełuszki 86

Tarnobrzeg miasto		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „KARABELA” Sp. z o.o. (KRS: 0000091569)	39-400 Tarnobrzeg ul. Sokola 14
Przemyśl miasto		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Biuro Turystyki „ALBATROS” Zygmunt Ziober	37-700 Przemyśl ul. Ofiar Katynia 26 A
Powiat dębicki		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Firma Usługowa „BŁYSK” Sp. z o.o. (KRS: 0000112803)	39-200 Dębica ul. Gawrzyłowska 37
2.	Ochrona Mienia „PEWNOŚĆ” Sp. z o.o. (KRS: 0000272393)	39-200 Dębica ul. Tuwima 2
3.	„TOMMAX” Koncesjonowana Firma Ochrony Mienia i Osób Sp. z o.o. (KRS: 0000031559)	39-200 Dębica ul. Fabryczna 2
4.	Zakład Elektromechaniczny »ERHEM« Hończak i Wspólnicy Sp. j. (KRS: 0000100071)	39-200 Dębica ul. Puszkina 6
5.	Firma Ochroniarska „OMEGA NOW - KOLT” Sp. z o.o. (KRS: 0000121509)	39-200 Dębica ul. Fabryczna 12
6.	„NOWAK” Wiesław Nowak	Dąbie 57a, 39-311 Zdziarzec z/s ul. Fabryczna 12, 39-200 Dębica
7.	TOMMAX” Sp. z o.o. (KRS: 0000470512)	39-200 Dębica ul. Fabryczna 2
8.	ANGELUS Jarosław Wolicki	39-200 Dębica ul. Tuwima 2
Powiat jarosławski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	„ELMADEX II” Firma Produkcyjno - Usługowo - Handlowa Łuc i Poździk Sp. j. (KRS: 0000038862)	37-500 Jarosław ul. Spółdzielcza 1

Powiat jasielski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „TEK-KART” Twaróg Jan	38-200 Jasło ul. Przemysłowa 5b
2.	Firma „BIK” Sp.j. (KRS: 0000201764)	38-200 Jasło ul. Młynarska 4A
3.	Firma „BIK” S.A. (KRS: 0000109443)	38-200 Jasło ul. Młynarska 4a
4.	Przedsiębiorstwo Przemysłowo - Produkcyjne Handlowe i Usługowe „TEKPUD” Sp. z o.o. (KRS: 0000109443)	38-200 Jasło ul. Towarowa 24
5.	„KEMED” Sp. z o.o. (KRS: 0000200094)	38-200 Jasło ul. Mickiewicza 108 c
Powiat kolbuszowski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „ORZEC” Sp. z o.o. (KRS: 0000174428)	36-100 Kolbuszowa ul. Rzeszowska 7
2.	„SOTER” Sp. z o.o. (KRS: 0000250236)	36-100 Kolbuszowa ul. Towarowa 4
3.	Zakład Obróbki Kamienia Budowlanego Kazimierz Rogala	36-107 Przytęk 3A
Powiat krośnieński		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	„POL-PANEL” Sp. z o.o. (KRS: 0000008191)	38-480 Rymanów ul. Mitkowskiego 8
2.	„BOG - MAR” Sp. z o.o. (KRS: 0000443771)	38-480 Rymanów ul. Mitkowskiego 8
Powiat mielecki		
L.p.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Przedsiębiorstwo POLGRAF Sp. z o.o. (KRS: 0000118319)	39-300 Mielec ul. Wojska Polskiego 3
2.	Polsko - Koreańskie Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe „JOONGPOL” Sp. z o.o. (KRS: 0000133149)	39-300 Mielec ul. Wojska Polskiego 3
3.	ANDREX-DĄBROWSKI Spółka Jawna, (KRS: 0000447078)	39-307 Gawłuszowice Brzyście 35

Powiat niżański		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	„VIKI - HAIR”	37-400 Nisko ul. Zielona 35
Powiat przemyski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	LIS POLAND Sp. z o.o. (KRS 0000268609)	37-710 Żurawica ul. Przemyska 8
Powiat rzeszowski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	NTB Sp. z o.o. (KRS: 0000026730)	36-060 Głogów Młp. ul. Piaski 41
2.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „DREMEX” Sp. z o.o. (KRS: 0000118651)	36-060 Głogów Młp. Rudna Mała 49A
3.	Centrum Handlowe „POLAM” J. Karczewski, W. Goclan Sp. j. (KRS: 0000009281)	36-062 Zaczernie Pogwizdów Nowy 662
4.	„Bluxcosmetics” Sp. z o.o. (KRS: 0000113400)	36-071 Trzciana Trzciana 243 b
5.	ZPChr „OSTEL” Michał Ostafiński	36-065 Dynów Dąbrówka Starzeńska 129
6.	„KORA” Sp. z o.o. (KRS: 0000435229)	36-046 Zgłobień 346 a
7.	WIET-POL AEROSPACE spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SKA (KRS: 0000458632)	ul. Jasionka-Lotnisko 926, 36-002 Jasionka
Powiat sanocki		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Agencja Ochrony Mienia „POGLESZ” Janina, Maciej i Arkadiusz Pogorzelec s.c.	38-500 Sanok ul. Krasińskiego 21/34
2.	Zakład Produkcji Odzieży „REGIS”	38-500 Sanok ul. Cegielniana 56a
3.	Przedsiębiorstwo Usługowo - Handlowe „POLER” Sp. z o.o. (KRS: 0000115104)	38-500 Sanok ul. Kościuszki 37
4.	G.T.M. Bukowski S.C. Grzegorz Bukowski, Tomasz Bukowski, Zdzisław Bukowski	38-500 Sanok ul. Sienkiewicza 22 B
5.	Zakład Produkcyjno – Handlowo - Usługowy „Buksan-Łyko”	38-500 Sanok Sienkiewicza 22 A

Powiat stalowowolski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Zakład Produkcyjno - Handlowy - „WODEX” Sp. z o.o. (KRS: 0000096517)	37-450 Stalowa Wola ul. Kwiatkowskiego 1
2.	„PROMETEUSZ” Sp. z o.o. (KRS: 0000107999)	37-450 Stalowa Wola ul. Mickiewicza 16A
3.	„PETRUS” Sp. z o.o. (KRS: 0000498064)	37-450 Stalowa Wola ul. Niezłomnych 68, biura handl. Okulickiego 39
4.	„Firma CODOGNI” Sp. j. (KRS: 0000105243)	37-464 Stalowa Wola ul. Topolowa 100
5.	„SKAREM” Sp. z o.o. (KRS: 0000144515)	37-450 Stalowa Wola ul. 1 Sierpnia 34
6.	Zakładowy Klub Sportowy STAL (KRS: 0000054758)	37-450 Stalowa Wola ul. Hutnicza 15
7.	Wash Serwis Dorota i Artur Szczupak Sp.j. (KRS: 0000299399)	37-450 Stalowa Wola Al. Jana Pawła II 18 b
8.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „NOWEX” Tadeusz Nowak	37-450 Stalowa Wola ul. Okulickiego 127
9.	SANUS Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. (KRS: 0000497721)	37-450 Stalowa Wola ul. Wojska Polskiego 5
Powiat strzyżowski		
Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1.	Przedsiębiorstwo „SAMRES ERG” Sp. z o.o. (KRS: 0000250814)	38-100 Strzyżów ul. Łukasiewicza 17
2.	Przedsiębiorstwo Remontowo - Budowlane „REMBUD” Sp. z o.o. (KRS: 0000250814)	38-100 Strzyżów ul. Tunelowa 2
3.	Firma Handlowa „DS” Danuta Znamiorska	38-100 Strzyżów ul. Łukasiewicza 2
4.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjno-Usługowe „Zagroda” Sp. z o.o. (KRS: 0000146826)	38-100 Strzyżów ul. 1-go Maja 38B
5.	Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marek Leśniak	ul. Bieszczadzka 5a, 38-100 Strzyżów
6.	ZPOM „Agro – Fruct”	38-100 Strzyżów ul. Łukasiewicza 17
7.	CHMURA Sp. z o.o. (KRS: 0000526822)	38-130 Frysztak Twierdza 67
8.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „WENTA” Sp. z o.o. (KRS: 0000138686)	38-130 Frysztak ul. M. Frysztackiego 32
9.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. (KRS: 0000031826)	38-100 Strzyżów ul. Południowa 3
10.	ICF Wood Paweł Fąfara	38-120 Czudec ul. Rzeszowska 37b

Źródło: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie

Załącznik nr 17. Zatrudnienie w zakładach pracy chronionej na koniec grudnia 2015 r.

Województwo	Liczba ZPCh	Zatrudnienie w osobach ogółem	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem	Osoby niepełnosprawne zaliczone do stopnia niepełnosprawności							
				Znaczny			Umiarkowany			Lekki	
				ogółem	Schorzenia szczególne	niewidomi	ogółem	Schorzenia szczególne	niewidomi	ogółem	Schorzenia szczególne
1. Dolnośląskie	93	21 017	16 682	1 345	104	340	11 928	2 632	1 025	3 409	934
2. Kujawsko-pomorskie	88	8 314	6 387	364	57	77	4 177	1 365	211	1 846	478
3. Lubelskie	21	2 102	1 509	109	1	76	677	83	63	723	116
4. Lubuskie	65	8 355	6 947	592	60	114	5 042	743	419	1 313	146
5. Łódzkie	95	11 519	9 599	542	86	102	6 998	2 096	719	2 059	482
6. Małopolskie	82	12 617	9 665	357	43	98	6 368	1 428	242	2 940	690
7. Mazowieckie	110	21 089	15 883	1 473	170	542	11 234	3 559	811	3 176	680
8. Opolskie	17	2 448	1 696	56	6	13	1 155	205	57	485	122
9. Podkarpackie	85	14 296	11 520	1 058	56	216	7 216	2 789	432	3 246	917
10. Podlaskie	18	1 553	1 195	148	3	98	675	194	90	372	62
11. Pomorskie	81	9 387	7 907	856	127	186	5 733	1 545	521	1 318	350
12. Śląskie	128	17 171	13 425	1 004	110	270	9 330	2 387	756	3 091	590
13. Świętokrzyskie	42	3 514	2 904	195	17	30	2 173	427	133	536	109
14. Warmińsko-mazurskie	49	6 080	5 055	352	33	115	3 397	904	337	1 306	224
15. Wielkopolskie	176	21 964	16 385	876	143	199	11 166	2 986	575	4 343	757
16. Zachodnio-pomorskie	27	2 603	1 972	181	43	24	1 240	339	84	551	103
Ogółem	1 177	164 029	128 731	9 508	1 059	2 500	88 509	23 682	6 475	30 714	6 760

Źródło: Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Dane od wojewodów dotyczące zakładów pracy chronionej i stanu zatrudnienia z dnia 03.03.2016 r.,

Załącznik nr 18. Lista instytucji realizujących projekt z działania 7.2 - Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Lp.	Data rozpoczęcia realizacji	Data zakończenia realizacji	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach projektu
1	2009-03-02	2010-12-31	2+2=5 Razem możemy więcej w ekonomii społecznej	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie	n/d
2	2009-03-02	2010-12-31	Inkubatory Trzeciego Sektora (ITS) - lepsze czasy dla NGO	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie	n/d
3	2009-05-01	2010-12-31	Access to Success - dostęp do sukcesu	Regionalne Towarzystwo Rolno-Przemysłowe "Dolina Strugu"	n/d
4	2009-06-01	2010-05-31	Centrum Usług dla Ekonomii Społecznej	Instytut Integracji Europejskiej	n/d
5	2009-06-01	2010-12-31	Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej w Jaśle	Podkarpacka Agencja Konsultingowo Doradcza Sp. z o. o.	n/d
6	2011-03-01	2013-12-31	Podkarpackie spółdzielnie socjalne	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	94
7	2011-05-01	2013-12-31	Nowa Energia PES na Podkarpaciu	Fundacja Akademia Obywatelska	n/d
8	2011-05-01	2013-06-30	Budujemy Razem	Stowarzyszenie "Inicjatywy Podkarpacia"	19
9	2011-05-01	2013-04-30	Twoją szansą - spółdzielczość socjalna	Podkarpacka Agencja Konsultingowo Doradcza Sp. z o.o.	42
10	2011-05-01	2013-05-31	Przedsiębiorca społeczny	Wektor Consulting s.c. Mariusz Lipiński, Wiktor Cichoń	40
11	2011-06-01	2012-12-31	Spółdzielnia socjalna szansą na aktywizację bezrobotnych	Gmina Boguchwała	15
12	2011-07-01	2012-12-31	Inkubator Zakładów Aktywności Zawodowej Województwa Podkarpackiego	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu	n/d
13	2012-06-01	2015-03-31	3 x 10 = spółdzielnie socjalne	Jarosławskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	35
14	2012-07-01	2014-05-31	Twoją szansą - spółdzielczość socjalna II edycja	Podkarpacka Agencja Konsultingowo Doradcza Sp. z o.o.	22
15	2012-08-01	2014-07-31	Usługowe Spółdzielnie Socjalne	Stowarzyszenie "B-4"	35
16	2012-08-01	2014-12-31	Samorządowe Spółdzielnie Socjalne - miejscem pracy dla długotrwale bezrobotnych	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	30
17	2012-08-01	2014-08-31	Współdzielenie obowiązków - współdzielenie zysków	Fundacja Bieszczadzka	36
18	2012-09-01	2015-06-30	Razem w biznesie	Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna	36
19	2013-01-01	2015-02-28	Przedsiębiorcza Społeczność - Społeczna Przedsiębiorczość	Fundacja Akademia Obywatelska	54
20	2014-06-01	2015-09-30	Podkarpacki Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej	Podkarpacka Agencja Konsultingowo Doradcza Sp. z o.o	n/d
21	2014-11-01	2015-11-30	Rzeszowski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna	n/d

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Spis map

MAPA NR 1. WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE- PODZIAŁ NA POWIATY I GMINY, STAN NA 31.12.2013 R.	14
MAPA NR 2. OCENA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W ZAKRESIE OBSZARU I – ŚRODOWISKO.	17
MAPA NR 3. OCENA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W ZAKRESIE OBSZARU II – GOSPODARKA.	18
MAPA NR 4. OCENA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W ZAKRESIE OBSZARU III – SPOŁECZEŃSTWO.	19
MAPA NR 5. OCENA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W ZAKRESIE OBSZARU IV – PROBLEMY SPOŁECZNE.	20
MAPA NR 6. OCENA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO OGÓŁEM WZGLĘDEM OBSZARÓW TEMATYCZNYCH I-IV.	21
MAPA NR 7. STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W POLSCE W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA (%). ...	24
MAPA NR 8. ZAREJESTROWANE W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE Z PODZIAŁEM NA POWIATY, STAN NA DZIEŃ 31.12.2014 R.	28
MAPA NR 9. ZAREJESTROWANE W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM CENTRA I KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ Z PODZIAŁEM NA POWIATY, STAN NA DZIEŃ 31.12.2015 R.	30
MAPA NR 10. ZAREJESTROWANE W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ Z PODZIAŁEM NA POWIATY, STAN NA DZIEŃ 31.12.2015 R.	31
MAPA NR 11. ZAREJESTROWANE W WOJ. PODKARPACKIM ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ Z PODZIAŁEM NA POWIATY, STAN NA DZIEŃ 04.01.2016 R.	32
MAPA NR 12. PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ ZAREJESTROWANE W WOJ. PODKARPACKIM Z PODZIAŁEM NA POWIATY.	33

Spis wykresów

WYKRES NR 1. DZIAŁALNOŚĆ PODKARPACKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W 2012 ROKU.	25
--	----

Spis tabel

TABELA NR 1. ANALIZA SWOT SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM.	42
---	----

Bibliografia

Davister C., Defourny J., Gregoire O., Przedsiębiorstwa społeczne integracji zawodowej WISE) w Unii Europejskiej: przegląd kategorii, [w:] Wygański J.(red.), Antologia tekstów kluczowych-przedsiębiorstwo społeczne, Wydawnictwo FISE, Warszawa 2008.

Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010 – 2011 r., Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa 2012.

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego w styczniu 2016 roku, Nr 1/2016, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 26.02.2016 r.

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego w styczniu 2016 roku, Nr 1/2016, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 26.02.2016 r. .

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa 2014.

Mazur S.,Pacut A. (red.), Ekonomia społeczna a publiczne służby zatrudnienia w Polsce – zasady, perspektywy i kierunki współpracy - poradnik, Biblioteka Pożytku Publicznego, Warszawa 2008.

Polskie Organizacje Pozarządowe 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2015.

Produkt Krajowy Brutto, rachunki Regionalne w 2013 roku, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2015.

Raport z monitoringu Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012 – 2020 za rok 2014, ROPS w Rzeszowie, Rzeszów 2015.

Raport z monitoringu wdrażania w latach 2012-2013 Regionalnego Planu Działań na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012-2020, ROPS w Rzeszowie, Rzeszów 2014.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3), Rzeszów 2015, .

Regionalny Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 zatwierdzony przez Komisję Europejską 17.12.2014 r., Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,Warszawa 2014 .

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 33/629/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 marca 2015 r.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020, Rzeszów 2015.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WP 2014-2020, Załącznik do Uchwały Nr 92/2095/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 15 września 2015 r. .

Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, Fundacje, Społeczne Podmioty Wyznaniowe, Organizacje Samorządu Zawodowego, Gospodarczego i Pracodawców w 2012 roku, GUS Kraków, Warszawa 2014.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163 z dnia 2015.01.30) .

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz. U. 96, poz. 874 z dnia 24 kwietnia 2003 r. z późn. zm.

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023, Rzeszów 2015.

Województwo podkarpackie 2014- podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2014.